

ZASAVSKI VESTNIK

LETO V. — Št. 51, 52.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZASAVJA

TRBOVLJE, 30. DECEMBRA 1952

OB NOVEM LETU 1953

Gibale so mnoge roke in možgani delovnih ljudi. Zato zgoščujejo danes vsa podjetja, tovarne, rudniki in družbene organizacije vse svoje uspehe v stolpe števk, da zberejo vsoto plodnega dela, ki so ga opravili naši delovni ljudje v letu 1952.

Ne bomo ponavljali števk, ker jih je že objavljalo naše zasavsko frontno glasilo in ker so jih obravnavale naše množice na predvolilnih sestankih. Tudi napak ne bomo ponavljali na tem mestu. Poudariti pa hočemo, da zaradi uspehov nismo prevzeti. Toda notranje zadovoljnosti, ki jo bomo pokazali na zunaj ob Novoletni jelki v kolektivih in v družini, nam ne more vzeti nihče. Radovali se bomo ob uspehih, ker vidimo v njih lastno pridnost in težnjo po napredku. Proti našim številkam more govoriti le oni, ki so tu tuje, tuje pa zato, ker ni v njih nič njegovega pozitivnega dela. Ne verjamemo, pa tudi vemo, da jih ni mnogo. Verjetno bodo tudi oni uvideli, da je lepše in vrednejše iskreno veselje v široki družbi delovnih ljudi kot tiho grizenje nohtov v zaključeni družbi. Pri tem seveda ne mislimo na tiste prijetne in topline polne družinske večere, ki imajo namen prinesiti to toplino tudi v družbo, da bi lažje napredovali.

Ako motrimo celotno življenje in delo našega človeka, vidimo, da nas vodi enotna težnja: zavarovati in izboljšati naše življenje. V tem pa je naš napredek in v tej težnji se je krepila močna dejavnost v proizvodnji. Seveda se je s tem širil tudi pogled na svet. OF se je v tem oziru potrudila z

Zimska pesem

Belo, belo se razgrinja
po dolinah pri sneženi.
Iz peti žare od brinja
ognja radostni plameni.

Drevje v noč od mraza poka,
v vetrnih stresajo se duri.
Kdo, ah, kdo na cesti joka
tak otožno v pozni uri?

To ljudje so, ki pozimi
prosijo pod tuje strehe.
Kdor si človek, v dom jih sprimi
in njih srcem daj utehel!

LEPO SMO PROSLAVILI DAN JUGOSLOVANSKE ARMADE

Tudi na Dolu pri Hrastniku smo slovesno praznovali 11. obletnico naše JLA. Proslavo je priredila ZB Dol pri Hrastniku s pionirsko organizacijo in predvojaške vzgoje. Slovesnosti se je udeležilo okrog tri sto ljudi.

Ob začetku proslave je predsednik občinskega ljudskega odbora Dol pri Hrastniku po svojem poročilu razdelil knjige, nagrade in odlikovanja najboljšim mladincem, obveznikom predvojaške vzgoje. Predvojaški center je prevzel tudi zastavo, ki mu jo je podelil občinski ljudski odbor. Mladinci predvojaške vzgoje so obljubili, da se bodo še naprej trudili in delali v predvojaški vzgoji ter se tako usposobili za branitelje naše neodvisnosti in svobode. Slavnostni prevzem zastave so nazvoči živahno pozdravili.

Nato je sledil kulturni program v počastitev obletnice JLA. Izvedla sta ga prosvetno društvo in pionirska organizacija z Dola. Ženski in pionirski zbor sta zapela partizanske in narodne pesmi. Na sporedu so bile še recitacije, telovadne in druge točke. Na koncu so pionirji uprizorili dve igrici.

Dolanci so s to proslavo pokazali, da cenijo našo JLA, ki je varovala in še danes ščiti naše meje.

Proslava v Trbovljah

V Trbovljah je bila proslava Dneva JLA v nedeljo, 21. decembra zvečer v Delavskem domu. Slavnostni govor je imel major JLA, tov. Lovro Guštin. Na sporedu so bile recitacije, petje moškega zbora »Zarje« ter igranje trboveljske rudarske godbe na pihala, ob zaključku pa je bil prikazan kratek film iz življenja JLA.

Lepa proslava Dneva JLA v Zagorju

Za Dan JLA sta klub rezervnih oficirjev in ZB NOV organizirala v Zagorju akademijo z izbranim kulturnim programom. O nastanku in vlogi naše ljudske armade je govoril tov. Anton Kocbek. Pri izvajanju kulturnega sporeda so sodelovali godba na pihala, moški, ženski in mladinski pevski zbor, dijaki drž. nižje gimnazije in mladinke TVD Partizan. Proslave se je udeležilo nad 400 ljudi, s sodelujočimi pa je bilo nad 500 ljudi.

množičnim političnim delom. Zato živijo med nami tradicije NOB in danes tudi bolje razumemo nakane naših sovražnikov, priljubljenih in brezobzirnih. Samo naši uspehi so potrdili enotnosti in pravilnosti naše poti. Mi ne moremo imeti več programov, več strank in več gospodarjev. Naše ljudstvo je v enotni Fronti, ker ima samo skupni interes. Ostati hoče neodvisen gospodar, ki se ne pogaja za usodo svoje domovine. Na zapadu bi radi videli pri nas drugačno stanje. Zato nam ponujajo strankarsko življenje. Menda ne mislijo, da smo tako naivni. Če pa mislijo, nas žalijo iz zavisti. Njihova ponudba pomeni, da moramo razpustiti delavske svete in narediti prostor bivši Trboveljski premogokopni družbi, Abelnu in Westnu v Hrastniku, Piatniku v Radečah; našemu kmetu pa naj bi namesto nezadoloženih posestev in razvijajočih se zadrug pritrlesli zamrzle vloge in farovške posojilnice. Ako jim je zakurila svetovna revolucija v kolonijah, nismo take pameti, da bi prostovoljno ugasnili tisti svetilnik, ki sveti v boljšo bodočnost svobodoljubnim ljudem. Taki cerkovniki, ki naj bi ugašali luč svobode pri nas, pa čeprav s kardinalskim kaffežem — pri nas ne uspevajo. Uspevati morejo v Ameriki med ponosnimi prodajalci vere, ki so prinesli v republikansko stranko temno nevarnost. V naši Fronti se nekaj podobnega ne more zgoditi, ker ne trgujemo ne z dušami in ne z ljudmi. Zato nam je mar samo pošteno delo in gospodarnost. Zaradi tega je bilo potrebno, da smo dali prvenstvo gospodarstvu, ki raste. Brez te rasti bi se ne mogli posluževati v večji meri tudi sadov znanosti, umetnosti in kulture, kar vse pomaga premagovati naravo, pa tudi zaostalost in njene zavaznike. Ker smo se znali posvetiti boljši družbeni organizaciji dela, smo letos ustvarjali več in lepše užitke, saj so delovni kolektivi delili prve dobičke. Seveda ni šlo povsod gladko. Kadar so ljudje razumeli, da je od njih odvisna delitev večjega ali manjšega kosa kruha po načelu socialistične pravdnosti, je šel razvoj mirno. Včasih pa je moral iti razvoj sunkovito naprej. Tedaj so ljudje nastopili revolucionarno, ker niso marali manjšega kosa.

Pot do večjega in boljšega kosa kruha razumejo danes tudi naše vasi, kar so odločno pokazale pri zadnjih volitvah v občinske ljudske odbore.

Ker nočejo več zaostajati in ker vedo kaj je kolonija, hočejo tako svobodo, ki prinese blagostanje v kmečko hišo. Zato jim je odvraten tudi sistem, ki vlada v sovjetskem bloku. Tam pridnost nič ne zaleže, ker sadove pograbijo malopridni ljudje. In še preko naše meje bi radi segali. Ako bi bilo v SZ vodstvo na mestu, bi tolloko let po revoluciji res bila Rusija »kakor zdrava deklina; samo hlače stresi nad njo, — in boš do vratu hodil po žitu...« (Tolstoj). Danes pa je SZ pošastna zemlja, po kateri gazijo jalovi človečki, ki s terorjem vsiljujejo človeštvu svojo sterilnost.

Danes že precej dobro razumemo življenje v svetu in znamo oceniti vrednost resničnega in tudi tistega življenja, ki se skriva za kulisami. Zato se prav dobro zavedamo svojih dolžnosti in težav, ki jih bomo morali premagati, da bo bilanca našega dela ob koncu vsakega leta bolj aktivna. Prav tako dobro vemo, da se dajo meriti tudi naše pravice in da je ta mera najbolj pravična, kadar je javna in kadar se meri po opravljeni dolžnosti. Zato je javnost našega dela najmočnejše orožje proti sovražnikom, proti krivicam, proti privilegijem in proti domisljivosti. Tako nalogo je naša OF vršila uspešno tudi s svojim glasilom »Zasavski vestnik«, ki pomaga vzgajati armado delovnih ljudi v Zasavju, da bodo vsak dan v praksi uporabljali komunistična načela.

Prvo zasedanje okrajnega zbora proizvajalcev in okrajnega ljudskega odbora v Trbovljah

V četrtek, 18. decembra, sta prvič zasedala okrajni zbor proizvajalcev in okrajni ljudski odbor v Trbovljah.

V dvorani OLO Trbovlje so se zbrali novi odborniki za okrajni ljudski zbor, izvoljeni na volitvah 7. decembra t. l. Prvo sejo okrajnega zbora je odprl njegov najstarejši član tov. Ivan Zupančič. Po opravljenih formalitetah je sledila slovesna zaprisega novih članov okrajnega zbora. Zbrani odborniki so nato izvolili za vodjo sej okrajnega zbora za dobo enega leta tov. Ivana Zupančiča. Po izvolitvi predsednika so odborniki izvolili še razne delovne komisije, nakar sta se okrajni ljudski zbor in zbor proizvajalcev sešla k skupni seji.

Istočasno je bila v sejni sobi OLO Trbovlje prva seja okrajnega zbora proizvajalcev. Zasedanje je odprl najstarejši član zbora proizvajalcev tov. Franc Novak. Po izvolitvi zapisničarja in izvršitvi ostalih formalnosti so tudi člani zbora proizvajalcev položili slovesno zaprisego. Zbor je izvolil še razne delovne komisije ter se pogovoril o svojih bodočih nalogah.

Družbeni plan okraja Trbovlje za leto 1953 je proračunan na 7 milijard 760.180.000 din

Po ločenih sejah obeh domov je bila nato skupna seja okrajnega ljudskega zbora in zbora proizvajalcev. Po izvolitvi kandidacijske in volilne komisije so sledile volitve novega predsednika in podpredsednika obeh zborov. Predlagani so bili štiri kandidati: Tine Gosak, Viktor Burkelj, Milan Kožuh in Vencelj Miklavčič. Volitve so bile tajne.

Za predsednika je bil izvoljen tovariš Tine Gosak, dosednji podpredsednik okrajnega ljudskega odbora in predsednik gospodarskega sveta, za podpredsednika pa tov. Viktor Burkelj. Nato so sledile volitve predsednikov svetov; za predsednika gospodarskega sveta je bil izvoljen podpredsednik tov. Viktor Burkelj, za predsednika sveta za komunalne zadeve tov. Milan Kožuh, za predsednika sveta za socialno in zdravstvo tov. Vencelj Miklavčič, za predsednika sveta za proizvodnjo in kulturo tov. Dominik Kužnik, za predsednika sveta za notranje zadeve pa tov. Janez Narad.

O doseženih uspehih na področju gospodarstva v pretekli poslovni dobi in o bodočih nalogah okrajnega ljudskega odbora je nato govoril tovariš Viktor Burkelj. V svojem referatu je tov. Burkelj najprej obravnaval predlog družbenega plana Trbovlje za leto 1953, po katerem je vrednost proizvodov v našem okraju za prihodnje leto proračunana na 7 milijard 760.118.000 din. Daleč največjo vrednost družbenega produkta bosta ustvarila industrija in rudarstvo našega okraja, in sicer 6 milijard 744.318.000 din, kar predstavlja 87 % celotne vrednosti vseh produktov. Na drugem mestu je kmetijstvo s pridelki v vrednosti 343 milijonov 600 tisoč dinarjev ali 4,4 % celotnega družbenega proizvodnega načrta. Gradbeno dejavnost v okraju, ki bo prišla do izraza zlasti v stanovanjski in komunalni izgradnji, bo ustvarila vrednost 299 milijonov dinarjev ali 4 %, promet 9.114.000 din ali 0,2 %, trgovina 76 milijonov din ali 1 %, turizem in gostinstvo 85.110.000 din ali 1,2 %, obrt pa 170.934.000 din ali 2,2 % celokupne vrednosti družbenih produktov okraja. Po sorazmernosti, ki je izraženo v teh številkah, so bili izvoljeni odborniki zbora proizvajalcev po gospodarskih področjih okraja.

Izpolnjevanje družbenega plana v letu 1952

Pri izvedbi družbenega načrta v letošnjem letu so se pojavile v posameznih gospodarskih področjih razne težave. Za leto 1952 je bilo predvideno, da bo gospodarstvo našega okraja ustvarilo dohodek v vrednosti 6 milijard 349.975.000 dinarjev. Do 30. novembra t. l. smo v okraju ustvarili dohodek 5 milijard 549.110.000 din ali 87,39 %, namesto 92 %, kar se pravi, da je gospodarstvo okraja Trbovlje zaostajalo z dohodka v 11 mesecih za 4,61 % ali 270.685.000 din. S tem primanjkljajem v družbeni proizvodnji je prizadet tudi okrajni ljudski odbor v svojih dohodkih za 3 % ali 5 milijonov dinarjev, kar seveda otežkoča realizacijo okrajnega proračuna.

Največji primanjkljaj je nastal v naših industrijskih in rudarskih pod-

jetjih. Tako je rudnik Trbovlje-Hrastnik dosegel do konca meseca novembra le 88,13 % svojega proizvodnega načrta, namesto 92 %. Produkcija premoga je potekala do konca oktobra po načrtu, poslabšala pa se je v novembru zaradi poslabšanja delovnih pogojev — delno pa gre to tudi na račun okoliščine, da podjetje nima odobrenih zadostnih investicijskih kreditov ter ne more vnovčiti preko 50 milijonov izvršenih jamskih investicij. Na dohodke podjetja je negativno vplival izpad v pričakovani proizvodnji, pozitivno pa se odražajo manjši izdatki za material, kjer je podjetje prihranilo v novembru 26 milijonov dinarjev.

Se večje težave ima pri realizaciji svojega družbenega plana rudnik Zagorje, ki je do konca novembra dosegel le 79,4 % svoje načrtane proizvodnje (namesto 92 %).

Nedoseganje plana opravičuje rudnik z nepopolno zasedbo delovnih moči, saj ima 200 delavcev manj, kot pa je sistemiziranih delovnih mest. Izpad v proizvodnji vpliva seveda na dohodek rudnika, plače, akumulacijo itd.

Pereč problem za okraj je Papirnica v Radečah, ki je dosegla do konca preteklega meseca le 71,59 % svojega načrta. Vzrok tega negativnega pojava je iskati v glavnem v tem, da podjetje kljub prizadevanju ne more prodati svojih izdelkov zaradi visokih cen, ki pa so v zvezi z visoko stopnjo akumulacije. Papirnica izdeluje namreč specialne vrste papirja, pri katerih presegata stopnja akumulacije 4000 %. Dohodki podjetja so za celih 22 % nižji, kot pa je bilo načrtano.

Pa tudi Strojna tovarna »Miha Marinko« ne izpolnjuje svojih obveznosti v celoti. Vrednostno je to podjetje doseglo svoj plan z 79,42 %, planirane dohodke pa le z 68,14 %. Redno proizvodnjo ovira v tem podjetju osnovna izgradnja, ki je zavzela večji obseg zlasti v drugem polletju.

Najbolje izpolnjuje svoje obveznosti cementarna v Trbovljah, ki je že do konca preteklega meseca prekoračila svoj letni načrt za 23,5 %, denarno pa za 10,31 %.

Tudi trgovina izpolnjuje svoje obveznosti po družbenem planu, zlasti še v Trbovljah. Dobro opravlja svoje obveze po družbenem načrtu nadalje gostinstvo in obrt z izjemo nekaterih živilskih in čevljarških delavnic.

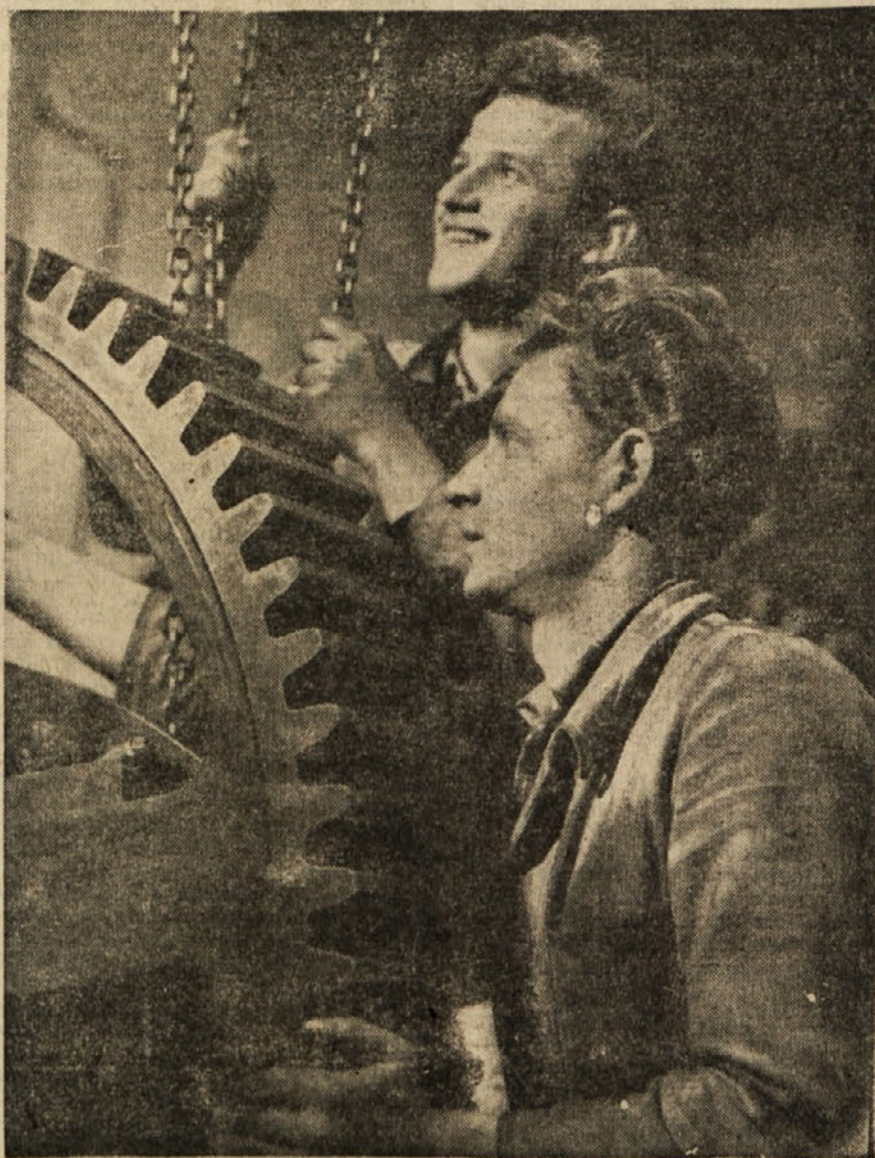
Izredno važno je seveda plačevanje davkov; tukaj je treba poudariti, da so v tem pogledu najslabši kmetje in zasebni obrtniki. Tako dolgujejo kmetje na davkih okrog 10 milijonov dinarjev obrtniki pa 942.159 din. Največ so dolžni kmetje v občini Radeče ter obrtniki v Trbovljah Razumljivo je, da tudi neplačevanje davkov otežkoča izvajanje okrajnega proračuna in proračunov naših občinskih ljudskih odborov.

Tov. Burkelj je v svojem poročilu omenil, da je bil zaradi nezadostnih finančnih sredstev kredit za investicije izkoriščen le z 51 %. Okrajni ljudski odbor bo moral najeti posojilo, da bo zamogel likvidirati obračunske postavke v letošnji proračun sprejetih investicijskih postavk.

Zastoj v proračunskem poslovanju je mogoče odpraviti le na ta način, če bodo naši ljudski odbori v izterjavanju Nadaljevanje na 3. strani

Pionirji želijo vsem srečno novo leto 1953

V ZADNJIH DNEH PO SVETU

ODLOŽITEV ZASEDANJA SKUPSCINE OZN

Generalna skupščina je zaključila prvi del letošnjega zasedanja in se bo spet ponovno sešla 24. februarja 1953. Sedanje zasedanje je trajalo deset tednov. Glavni predmet razgovorov je bila Koreja. Politični odbor je to vprašanje obravnaval celih osem tednov. Odobrena je bila sicer indijska resolucija, ki pa jo je sovjetski blok zavrnil. Razprava tuniškega in maroškega problema se je zaključila s sprejemom dveh južnoameriških resolucij, ki pa le izražata željo, da obe stranki takoj obnovita neposredna pogajanja. Važno je bilo tudi vprašanje plemenskega zapostavljanja v Južni Africi, kjer so sklenili ustanoviti komisijo za dobre usluge, ki naj podrobno prouči to vprašanje. Glede vprašanja avstrijske mirovne pogodbe so sklenili poslati poziv zasedbenim silam v Avstriji, naj čimprej izdelajo pogodbe v Avstriji, ki bo avstrijskemu ljudstvu vrnila suverenost. Kot vedno je sovjetska delegacija tudi tokrat v tem vprašanju zavzela negativno stališče, medtem ko je jugoslovanska delegacija poudarila potrebo, da se dolgovredna pogajanja namestnikov zunanjih ministrov v interesu Avstrije privedejo h kraju. Kriza OZN, ki je nastala zaradi napovedanega odstopa Trygve Liea, se je polegla v toliko, ker je generalni sekretar umaknil svoj sklep in s tem delom pomiril duhove. Kljub bučnim debatam in težkočam, s katerimi se je morala boriti Generalna skupščina na tej seji, je treba ugotoviti, da so bili doseženi vendarle pozitivni rezultati, ki bodo koristili splošni utrditvi svetovnega miru in napredku človeštva.

JUGOSLOVANSKO-TURSKI STIKI

V Jugoslaviji se mudi turška vojaška delegacija pod vodstvom generala Tonabailija. Delegacija si je v Beogradu in Zagrebu ogledala važne industrijske naprave, vojaške institucije in razne vojaške enote. Na obisku je tudi turška gospodarska delegacija. Namen obiska je razširitev blagovne izmenjave in gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Turčijo. V istem namenu se te dni mudi pri nas tudi turški trgovinski minister. Pričakuje se, da se bo jugoslovanski izvoz v Turčijo znatno povečal.

SE O PRAŠKEM PROCESU

V New Yorku je bilo te dni protestno zborovanje spričo nedavnega prškega procesa. Tru-

man in Eisenhower sta ob tej priliki poslala spomenici, v katerih obsojata proces kot manifestacijo antisemitizma, kot zbirko lažljivih obtožb in izsiljenih priznanj. Eisenhower šteje proces kot teptanje človečanskih pravic in izraz protižidovske politike v državah sovjetskega bloka.

KRIZA FRANCOSKE VLADE

Francoska vlada je 22. t. m. nenadoma odstopila. Kriza je izbruhnila v parlamentu pred glasovanjem o zaupnici vladi, ko je predsednik MRP naznanil, da se bo njegova skupina vzdržala glasovanja. To krizo je povzročilo vprašanje 75-odstotnega povišanja delodajalčevega deleža pri družinskih dokladah, pooblastilo, da sme vlada od 1. junija z odloki in v določenih mejah izvesti davčno reformo in končno povišanje davka na alkoholne pijače. Kriza traja še naprej ter se predsednik francoske republike Auriol posvetuje s političnimi osebnostmi o rešitvi vladne krize.

PRETRGANJE DIPLOMATSKIH ODNOSOV Z VATIKANOM

Na seji zunanjepolitičnega odbora Ljudske skupščine FLRJ je tov. Edvard Kardelj podal poročilo o pretrganju diplomatskih odnosov z Vatikanom. V svojem izčrpnem referatu je poudaril, da je katoliška cerkev proti največjim pridobitvam našega ljudstva, dobiva največjo državno podporo, kljub temu da je po številu vernikov na drugem mestu, da vodi imperialistično politiko v popolnem soglasju z Vatikanom in skuša izpodkopati socialistični sistem Jugoslavije. Podrobno je obravnaval tudi primer Stepinca, ki ga katoliška cerkev šteje za mučenika ter ga je odlikovala s kardinalskim klobukom, akoravno ima na vesti stotisoče mučnikov.

AMERIŠKI NOVINAR O STEPINCU

Ameriški dopisnik »Zions Herald«, ki je bil letos dalj časa v Jugoslaviji ter se je razgovarjal s Stepincem, je o svojih vtisih s potovanja po Jugoslaviji ugotovil, »da je Stepinc zagrizen fanatik in asket, ki bi bil v dobi inkvizicije idealen veliki inkvizitor«.

AMERIŠKE IZGUBE NA KOREJI

Po podatkih obrambnega ministrstva ZDA znašajo dosedanje ameriške izgube v korejski vojni preko 128.000 mrtvih, ranjenih in ujetih vojakov in častnikov.

Protiletalska zaščita v Zagorju spet dela

Po glavni vaji PLZ v juniju je delo v organizaciji mestne PLZ v Zagorju pričelo pešati. Odbor se je še shtajal, toda z vajami so razen gasilcev skoraj vse ekipe prenehale. Vzrok te nedelavnosti je bil v glavnem v tem, da med mestnim in industrijskim odborom PLZ ni bilo potrebnega soglasja in zaradi tega tudi nobenega pravega sodelovanja. Načelnik industrijske PLZ je odločil, da bi sodelovanje s tedanjim tajnikom mestne PLZ, ker se mu le-ta ni zdel dovolj sposoben za to funkcijo. Svoje negodovanje je pokazal že pri glavni skupni vaji mestne in industrijske PLZ, zato tudi ni izpolnil neke navodila mestnega odbora PLZ, zaradi česar vaja ni dosegla tistega uspeha, kot bi ga lahko bila. To je primoralo predsednika in tajnika mestnega odbora PLZ, sednika in tajnika industrijskega odbora PLZ, da sta odstopila, češ da je potrebno reorganizacija odbora, da bi se doseglo čim tesnejše sodelovanje z industrijsko PLZ. Toda ta sprememba je bila izvršena šele pred dvema mesecema. Posledice so se takoj pokazale: v mestni PLZ so na novo uredili

spiske mobilnih enot, nato pa sklicali vse enote ter jim dali potrebna navodila za praktične vaje. Vode posameznih ekip imajo od tistega časa redno vaje vsaj dvakrat mesečno. Sodelovanje z odborom industrijske PLZ pri rudniku Zagorje je postalo tesnejše in plodnejše ter je tudi industrijska PLZ postala še bolj delavna kot doslej. Oba odbora polagata največjo skrb tehnični in teoretični izobražbi hišne PLZ: s 6. januarja bodo začeli tečaj za 30 do 40 članov hišne PLZ. Mestni odbor PLZ je v tem času nakupil tudi nekaj strokovne literature za vodje posameznih ekip.

Iz prednjega vidimo, kako potrebno je tesno sodelovanje ne le med posameznimi člani odbora, ampak tudi med posameznimi odbori PLZ. Prepričani smo, da bo organizacija PLZ v Zagorju v bodočem obdobju dosegla večje uspehe kot v preteklem, kjer mislimo na mestno PLZ, kajti industrijska PLZ pri rudniku Zagorje je odlično organizirana in bo v bodoče gotovo pokazala še več uspehov kot doslej.

MIRKO GREŠAK:

Borba za

je uničila nešteto ljudi; samo nekaj ljudi je napravila neizmerno bogate, ki pa so hkrati postali največja nevarnost za mir in so dejansko povzročili večino vojn, ki jih pomnimo.

Prvi med njimi in najbogatejši je bil John David Rockefeller, rojen leta 1839. Kot mladenič je moral nekoč deset dni lupiti krompir in je pri tem zaslužil 3,5 dolarja. Izračunal je, da mu vrže 50 dolarjev letno pri 7-odstotnem obrestovanju isto vsoto, zaradi česar je sklenil, naj dela zanj denar ali pa drugi ljudje. Tega principa se je držal do svoje smrti.

Leta 1860 je stopil kot družabnik v neko trgovino. Priljučil si je 4000 dolarjev ter postal družabnik »Rafinerije nafte Andrews«. Takrat je bilo v Ameriki 140 rafinerij, ki so vodile ostro borbo z lastniki železnice, ker so hoteli diktirati pogoje prevoza. Rockefeller, ki je tistikrat že združil 4% ameriških rafinerij, je začel monopolizirati prometna sredstva. Do takrat so prevažali nafto v lesenih sodih. Rockefeller je pokupil cisterne, jih dal drago v najem, hkrati pa sklenil tajno pogodbo z železniškimi magnati za cenejši prevoz njegovih cistern. Istočasno je gradil cevovode za nafto, tako da je postal od železnice neodvisen. Začel je prodajati nafto izpod cene, s čimer je

OSVOBODILNA FRONTA

trboveljskega okraja ob zaključku leta

Osvobodilna fronta okraja Trbovlje je dosegla v letu 1952 pomembne uspehe. Na njeno delo je brez dvoma vplivalo tudi zmanjšanje števila občinskih odborov OF, tako da imamo sedaj v našem okraju namesto prejšnjih 25 samo 13 občinskih frontnih odborov.

Vodstvo OF okraja Trbovlje je pravilno prišlo za delo. To so pokazale same volitve v občinske in vaške odbore OF na članskih sestankih. Razne oblike dela so dale poudarek dejavnosti Fronte, tako med njimi razna predavanja, ki jih je bilo v našem okraju v teku leta preko 300, ki so na članstvo dobro vplivala. Predavanja iz sadjarstva, živinoreje, kmetijstva itd. so našleta na naši vasi na ugoden odmev. Občinski odbor OF Dol pri Hrastniku je skupno z osnovno organizacijo ZK pripravil skupni nasad treh hektarov njiv, kjer so nasadili mlada sadna drevesca ter spremenili to zemljo v strnjene sadovnjake, prav tako so pripravili skupni pašnik za plemensko živino. Ko so v Senožetih obravnavali kmetijska vprašanja, so organizirali KDZ. Vsa predavanja na vasi so dobro uspela, v naših centrih pa so ta predavanja nadomestile Ljudske univerze. Najboljše rezultate so tukaj dosegli v Zagorju, kjer je Fronta znala ta predavanja dobro organizirati. — Znatni uspeh je bil na terenu dosežen s tem, da že večina frontnih odborov opravlja svoje delo popolnoma samostojno ter uspešno rešuje vsa gospodarska, kulturna in politična vprašanja.

DOBRI USPEHI V GOSPODARSTVU

Velik uspeh je OF dosegla na področju elektrifikacije, saj so dobile električni tok vasi Trojane, St. Gotard, Čemšenik, Milinče, Kolovrat, Jasenovo, Gorelce in Dobovec. Napeljavno je bilo 72,6 km elektrovdov ter postavljeno pet transformatorjev v skupni vrednosti skoraj 39 milijonov dinarjev, kjer je država prispevala k stroškom od 10 do 70%. Tudi v Senožetih je Fronta znala svoje člane zainteresirati za elektrifikacijo, kjer bo 1. maja prihodnjega leta že svetila električna luč. Aktivni so v tem pogledu tudi na Poljsniku, pripravljajo pa se tudi že v Dolah pri Litiji in v Podkumu.

Frontni odbori pa so organizirali tudi popravo cesti; na Dobovcu in v Završah so pričeli graditi novo cesto. V Trbovljah so člani OF delali pri vodovodu in pri ostalih komunalnih napravah, prav tako tudi v Hrastniku, Zagorju in drugod. Lansko leto so frontovci opravili preko 150.000 prostovoljnih delovnih ur. Občinski in vaški odbori OF so nadalje pravilno razumeli vlogo zadrug v nadaljnjem razvoju našega kmetijstva.

Fronta je v letošnjem letu posvetila mnogo več pažnje raznim proslavam, izletom itd. Množice so se razgibale ob proslavi 28. aprila in 1. maja ter so v teh dneh pohitele v velikem številu v naše planine. Prav lepo smo letos proslavili rojstni dan maršala Tita, kjer je slavnosti v okraju prisostvovalo dvakrat več ljudi kot prejšnja leta. Občinski odbori OF v Lokah in Radečah so letos lepo organizirali »Kmečki dan«, prav tako tudi »Dan izseljencev« v Poljsniku in Podkumu. Tudi pri odkritju spomenikov padlim borcem je prišla do izraza velika zavest frontovcev.

NOVE OBLIKE DELA OF

Ker so bili naši frontni odbori preproje razdrobljeni na premajhne enote, niso mogli izvršiti svojih nalog v ustreznem obsegu. Izkušnje so pokazale, da se v širših področjih pojavljajo večji problemi in da se člani OF laže razgibajo v delu. Dosedanje terenske odbore OF v naših industrijskih centrih bodo v Trbovljah sedaj nadomestili štirje frontni odbori, v Zagorju trije,

v Hrastniku pa dva, medtem ko bomo na našem podeželju ostali pri starem. Ta reorganizacija je že izvršena.

Mnogo pažnje je OF posvečala sprejemanju novih članov. V Fronto smo letos pritegnili 697 novih članov, izključili pa 13. Akoravno se je članstvo OF povečalo, imamo vendar še okrog tri tisoč volilnih upravičencev, ki stojijo ob strani.

DELO NAŠIH ŽENA

Tudi delo naših žena zaznamuje napredek, kar se je odražalo zlasti v tem, da so občinski odbori oz. sekcije žena postale bolj samoiniciativne ter niso čakale na direktive od zgoraj. Napredek zaznamujejo naše žene nadejše pri organiziranju in obisku roditeljskih sestankov. Mnogo pažnje so posvetile naše žene raznim tečajem. Tako so pomagale pri organizaciji tečajev RK, pričele so nadalje tri gospodinjske tečaje, ki so trajali po tri mesece. V Trbovljah so napravile prikozevalni tečaj, v Lohi pa praktični gospodinjski tečaj. Prav tako je začela v Trbovljah delovati na pobudo žena enoletna gospodinjska šola. Žene so prav lepo organizirale proslave 8. marca in Teden matere in otroka, enako so se naše žene 100-odstotno udeležile volitev. Premalo žena pa je vključeno v javno politično delo, akoravno so žene na teh vprašanjih močno zainteresirane.

KULTURNO ŽIVLJENJE IN OF

Kulturna dejavnost se je močno razmahnila v ustanovitvi društev »Svoboda«. Vsa ta novoustanovljena društva so že začela s delom, zlasti pa z ustvarjanjem materialne baze, ki je nujno potrebna za razvoj. Tako si je društvo »Svoboda II« v Trbovljah v svojem domu uredilo društvene prostore ter kupilo kinoaparaturu. Tudi »Svoboda-Zasavje« v Trbovljah si gradi svoj dom, ki je že pod streho, »Svoboda-center« v Trbovljah pa pripravljajo gradnjo novega Delavskega doma.

V Zagorju si je »Svoboda« v Lokah-Kisovcu obnovila in preuredila dvorano. Tudi »Svoboda« v Toplicah si je uredila svoje prostore, v Hrastniku dvorano itd. V okraju je sedaj ustanovljeno še deset društev »Svoboda«. Od teh so si štiri društva kupila kinoprojektorje, in sicer »Svoboda II« v Trbovljah, »Svoboda-Zasavje«, »Svoboda« v Lokah-Kisovcu ter »Svoboda II« v Hrastniku.

Zelo velik kulturni in politični uspeh je dosegel zlet »Svoboda« v Trbovljah meseca avgusta.

Lep uspeh je OF dosegla pri zadnjih volitvah, saj je 99-odstotna udeležba pomembna zmaga. Ob zaključku leta 1952 lahko trdimo, da je bil letos na vseh področjih dosežen viden napredek in da je bilo delo Osvobodilne fronte pravilno in dobro.

Novoletna jelka, KZ Radeče in še kaj

Vsakodnevni napor naših delovnih množic za doseganje ciljev, ki jih je postavila naša ljudska revolucija, terjajo od slehernega človeka kolektivna delovanja ali natančno kaj največ razumevanja in vsaj tiste minimalne žrtve, ki so z malo dobre volje mogoče.

Mislimo, da bi to moralo v polni meri držati tudi za KZ Radeče. Našim malim in šoloobveznim mladim nudimo v obliki noveletne jelke vsako leto kaj prijazno razvedrilo, ko dedek Mraz razlaga našim najmlajšim, kaj so njihovi obitelji borili za svobodo, jim pripoveduje razne pravljice itd. in no — da je stvar še popolnejša, jih tudi obdari.

V ta namen je ljudski odbor mestne občine Radeče poklical na skupno sejo zastopnike množičnih organizacij, da izdelajo program noveletne jelke. Sestanek je prav dobro uspel, saj so se vsi prisotni zavedali, da na teritorialno največji občini v našem okraju, ki šteje kar šest osnovnih šol in nižjo gimnazijo, ni mogoče organizirati eno samo centralno prireditev. Sprejet je bil sklep in porazdeljeno delo za organizacijo noveletne jelke na petih mestih področja mestne občine — nekako po šolskih okoliših. Za preskrbo potrebnih sredstev se je ljudski odbor mestne občine obrnil na vsa podjetja svojega področja.

Priznati moramo, da so to potrebo v glavnem razumeli vsi — le KZ je precej časa odlašala, ker pač še niso imeli seje. No — in preteklo nedeljo so jo imeli.

Znano je, da je ta zadruga največja KZ v našem okraju, saj obsega celotno področje prostrane mestne občine ter ima tudi vse objektivne pogoje za uspešen razvoj vseh odsekov, kar se mora jasno pokazati tudi s finančne strani, ki se mora priznati kot zelo zadovoljiv, bodisi v pogledu njenih poslovalnic in druge dejavnosti, da o njenem lesnem odseku sploh ne govorimo.

No, in ta seja je salomonsko rešila dve stvari: po krajšem prekananju je spričo močnega finančnega stanja KZ padel sklep zavrniti večino, da se za noveletno jelko odobri 5000 din. kar je seveda vsakakor odločno premalo, kar ve povedati vsa naša javnost, pa še ta znesek je bil podarjen z velikim godrnjanjem, spremljanjem z opazkami o večnem sčitanju in tako dalje. No, pa dosti o tem. Prepustimo sodbo javnosti.

KZ v Radečah potrebuje blaginjičarko, kar je povsem razumljivo, ni pa razumljivo, zakaj so pri nekaj prošnjah, ki so bile vložene na upravni odbor, v tajnem glasovanju odločili, da se sprejme neveljavljena natankarica, četudi je bila med drugim vložena prošnja tovarišice, ki ima malega otroka, je vseskozi pridna in poštna ter je — mimogrede povedano — tudi trgovsko naborna. Ljudje vedo povedati, da je bila omenjena sprejeta paž za, ker je sestra nekega uslužbenca KZ in da gre tu sploh vse precej po liniji sčitanja.

Pravimo, da riba pri glavi smrdi. Pa jo pogledimo.

O predsedniku, tajniku in še marsikakšnem članu upravnega odbora, kot je na primer Jože Slak, nimamo kaj reči; to so napredni, razgledani, delavni, pošteni, pred vso javnostjo čisti ljudje — vendar iz gleda, premalo odločni, da bi svoje napredno gledanje na takih sejah tudi uveljavili.

Sedaj pa še nekaj o tistih, ki so zastopniki starih, dobrih časov, ko se še ni spregledal veran in ko niso oblasti vodile »otroci« v hostarije iz glada pa da hočejo svoja »napredna« načela uveljaviti tudi v KZ, kjer so se srečno usidrali, četudi samostojni nadzorni odbor.

Pa še nekaj o teh: v nadzornem odboru sedi srednji kmet Karel Zajc, ki ima spričo pomanjkanja delovnih moči doma res dosti dela, ga ob obremenitvi funkcije cerkvene ključarja, vendar ima še vedno dosti časa, da na sejah v dolgotrajnih govorih obravnava svoje težave o davkih in drugih problemih, ki se tičejo njegovega gospodarstva — saj drugo ni važno. Pa povejmo še mimogrede, da tak človek pač ne bi smel uveljavljati svojega vpliva, ki nima niti toliko moči, da bi preprečil svojo ženo, da je treba iti na volitve in ji dopusti naplati izjavo, da spod nobenim pogojem ne gre voliti.

Nadaljnji komentar ni potreben.

Dalje sedi v tem odboru dobro znani »advokat« Vodenav, ki v lepo sestavljenih govorih hvale svoje zasluge ter s temeljitim dokazovanjem uveljavlja svoje mnenje. Moč ima — tako pravijo ljudje — tudi zaslužke za klavarno smrt »KDZ 1. maj«, iz katere je iz »božje previdnosti« že prej izstopil.

Zelo uspešno mu tudi sekundira Franjo Pepelnjak — vseskozi prerazumljiv človek, ki se je od KDZ že davno poslovil in v spremljanju njenih posmrtnih ostankov. Bala ima funkcijo »zadružnega tožilca« — zato pazite, kmetje, da vas ne obtoži, če bi ste kajno hoteli ustanoviti zadrugo: vsajera tina kot je splošna KZ — saj ta je tako prikladna za rovanje.

Sedaj nam postajajo nemogoči sklepi take seje jasnejši — javnost pa naj o njih razpravlja.

Delovne kmete našega področja pa opozarjamo, da na bližnjem občnem zboru ne postavijo tako vodstva, ki bo sposobno v celoti lističnim duhom voditi tako važno godnato skf formacijo ter odločno pometajo tistim, ki so jim interesi skupnosti deveta briga — saj takih je malo — zato izbira ne bo težka.

Iz delovanja rezervnih oficirjev v Litiji

Rezervni oficirji iz Litije in okolice so imeli redni letni občni zbor in so si izvolili novi odbor, ki ga vodi tov. Ivan Belet kot predsednik, tov. Har Jeltnikar kot tajnik in tov. Robert Karstelic kot blaginjak. Odbor ZRO je priredil proslavo praznika Jugoslovanske ljudske armade. V polni dvorani je tov. Lojze Dobrovoljec prikazal zgodovinski razvoj JLA in lik borca socialistične domovine.

Imperija sodi med najzanimivejše življenjepise; Deterding je bil leta 1874 poslan kot mali bančni uradnik s 30 goldinarji mesečne plače — petdeset let pozneje pa je vladal denarni trst s preko 1 milijardo 150.000.000 holandskih goldinarjev.

Leta 1888 je vstopil v nizozemsko-indijsko trgovsko družbo in šel kot knjigovodja v Indijo. Tam je spoznal dr. Keslerja, ki je ravno takrat ustanovil nizozemsko petrolejsko družbo z 1.300.000 hol. goldinarji. Posli so šli slabo, razen tega pa je bil Kesler bolehen; bal se je umreti, preden ni vedel, da je njegov sin preskrbeljen z 1.300.000 hol. goldinarji. Kesler je umrl leta 1900 v testamentu pa je določil Deterdinga za generalnega šefa družbe. Deterding je bil takrat star 36 let, Rockefeller pa 63. Deterding je takoj spoznal, da je produkcija najvažnejša ter je pričel združevati producente nafte. Eno leto pozneje je že pridobil Ruise in petrolejsko družbo Shell; ustanovil je azijsko petrolejsko družbo. Rockefeller je postal pozoren in začela se je bitka na življenje in smrt. Akcionarji Deterdinga so hoteli takoj popustiti, vendar jih je Deterding pregovoril, da se niso udali. Kako malo izglede na uspeh je imel Deterding, vidimo iz tega, da je znal njegov kapital okrog 5 milijonov dolarjev proti 900 milijoni družbe Standard Oil Comp.

Deterding si je poiskal pomoč tretje zanimive osebnosti v petrolejski borbi, namreč pomoč Marka Samuela. To je bil mož, ki je skupno z Deterdingom vzpostavil angleško petrolejsko moč in postal zato tudi angleški lord. Rodil

ruiniral ostale rafinerije, nato pa jih pokupil, na kar je štiri leta pozneje s svojo »Standard Oil Comp.« obvladal že 95% ameriške proizvodnje petroleja.

Brez navedenih petrolejskih vodov Rockefeller ne bi nikdar zmagal. Železniški prevoz je bil 16-krat dražji; ko so tudi drugi lastniki petrolejskih vrelcev hoteli graditi cevovode, se je izkazalo, da je Rockefeller z vsemi v poštev prihajajočimi posestniki že sklenil pogodbe, ki so dovoljevale gradnjo cevovodov samo njemu. Razen tega je Rockefeller nekaj akcij prodal železniškemu družbam, ki so mu zato dovolile postaviti cevovode tudi po trasiranih progah. Leta 1877 je Rockefeller premagal vse svoje konkurente in njegova zvezda je začela vzhajati.

Po naključju so v istem času izumitelji izdelali prve bencinske motorje, največji zaveznik Rockefellerja pa je bil avtomobilski kralj Henry Ford, ki je množično izdeloval avtomobile in je potreba po bencinu seveda silno narasla. Do takrat so pri destilaciji nafte pazili na to, da so dobili čim več petroleja. Naenkrat pa je bilo zaradi motorjev potrebnih več bencina. Tu je pomagalo srečno naključje: neki delavec,

ki bi moral paziti na destilacijo, je kotle močno podkuril in šel na sprehod. Tu pa so se cevi spet po naključju zamašile in v kotlu je nastal visok pritisk — pri destilaciji pa je prišlo mnogo bencina in malo petroleja. Delavca so odpustili iz službe; ko pa je postal bencin važnejši kot petrolej, so se spomnili na ta primer in izdali nov postopek (Cracking), pri katerem dobimo več bencina in malo petroleja.

V številkah izraženo je izgledala življenjska pot Rockefellerja sledeče: leta 1858 — 500 dolarjev; leta 1865 — 50.000 dolarjev; leta 1870 — 1 milijon dolarjev; leta 1885 — 100 milijonov dolarjev; leta 1900 — 1 milijardo dolarjev; leta 1910 — 2 milijardi dolarjev premoženja.

Ena akcija družbe »Standard Oil Comp.« nominalne vrednosti 100 dolarjev je leta 1911 veljala že 3000 dolarjev, leta 1932 pa je imela ceno 36.000 dolarjev.

Rockefeller je bil trgovec, ki se je dvignil samo s tujimi iznajdbami, nikdar ustvarjajoč, samo deleč. Je pa poleg njega že vstajal drugi mogotec, ki iz petroleja ni delal samo profite, marveč tudi vir vojaške in politične moči: bil je to Holander Deterding.

Kariera Viljema Augusta Henrika Deterdinga, viteza Reda britanskega

Stane Kamnik

V nedeljo smo se rudarji zadnjikrat poslovili od našega tajnika glavnega odbora Zveze rudarjev Slovenije, tovariša Staneta Kamnika. Dolgotrajna bolezen mu je razjedala življenje in ga nazadnje iztrgala iz naše sredine. Stane Kamnik bo ostal nepozaben v srcih vseh slovenskih rudarjev; njegovo vztrajno delo in značaj nam bosta kažipot, kakršna mora biti pot rudarja-aktivista in borca za boljše življenje.

Že kot mlad fant je Stane stopil na delavsko pozornico po zgledu svojega očeta; od delovanja v predvojni »Svobodi« do svoje smrti ni za trenutek odstopil od revolucionarnega dela. Okupacija ga ni presenetila; nadaljeval je borbo proti nemškemu fašizmu, bil je od fašistov ovaden in nasilno poslan v nemško vojsko, od koder je po kratkem času pobegnil v rusko ujetništvo in se vrnil po osvoboditvi med svoje rudarje.

Takoj po svojem povratku je spet nadaljeval revolucionarno delo. Najprej je prišel za delo kot tajnik sindikata rudarjev Zagorje, leta 1948 pa so ga rudarji izvolili za tajnika glavnega odbora Zveze rudarjev Slovenije in to dolžnost je opravljal vse do časa, ko mu je smrt pretrgala nit življenja.

Stane je umrl, njegovo delo, njegove ideje pa bodo svetel vzgled vsem slovenskim rudarjem v borbi za izgradnjo socializma.

(Nadaljevanje s 1. strani)
dohodnine bolj energični in dosledni, prav tako pa seveda, če bodo tudi naša podjetja vplačala svoj družabni prispevek stoodstotno.

V svojem referatu je tov. Burkelje poudaril važnost demokratičnega dela naših občinskih ljudskih odborov ter večje kompetence okrajnega ljudskega odbora, ki bo skupno z okrajnim zborom proizvajalcev vodil, usmerjal in nadziral gospodarstvo našega okraja. Po poročilu tov. Burkelje ni bilo posebne diskusije, pač pa so odborniki izrekli željo, da bi v prihodnje zaradi obsežnosti in važnosti gradiva, ki je na dnevnem redu, dobili ta material pred zasедanjem in vpogled. Defno se bo tej želji ustreglo s publikacijami v našem lokalnem listu, delno pa z neposrednimi obvestili.

V imenu odbornikov se je nato zahvalil predsedniku OLO Trbovlje tovarišu Viktorju Burkelju za njegovo dosedanje delo tov. Alojz Brodnik iz Zidanega mosta, hkrati pa mu želel na novem službenem položaju mnogo nadaljnjih uspehov. Novi predsednik tovariš Tine Gosak se je ob zaključku zahvalil odbornikom za izkazano zaupanje, kjer je podčrtal, da bo le skupno delo vseh rodilo zaželene uspehe.

TRBOVELJSKI IN HRASTNIŠKI RUDARJI
so sprejeli družbeni plan za leto 1953

Se pred zaključkom letošnjega leta so se sešli člani delavskega sveta rudnika Trbovlje-Hrastnik, da sprejmejo družbeni plan svojega podjetja za leto 1953. Značilnost tega načrta je, da je rudnik izločil vse jamske investicije iz svoje osnovne dejavnosti ter jih priključil Rudarskemu gradbenemu podjetju v Trbovljah, s čimer se bo tudi olajšal začetek delovanja tega pomembnega podjetja za naše rudarstvo.

Povprečna stopnja akumulacije rudnika se računa z 253 %, ki je različno porazdeljena; za premog se računa za kritje splošnih državnih potreb približno 265 %, za opeko, ki se izdeluje na rudniku, pa le 50 %.

Težave bo imel rudnik pri določitvi cen premoga. Če upoštevamo vse okoliščine, ki vplivajo na višino cene premoga, bi morala biti ta prihodnje leto višja kot leta 1952. Da pa bo mogoče znižati ceno premoga, bodo storjeni potrebni koraki za varčevanje, prav tako se bo še v nadalje vodila vztrajna borba za boljši sortiment in kakovost premoga, kar bo tudi pripomoglo k večjemu dohodkom podjetja.

Družbeni plan rudnika predvideva za prihodnje leto investicije v znesku 658 milijonov dinarjev; od teh je treba odračunati 123 milijonov za družbeni standard, medtem ko se bo ostalih 535 milijonov dinarjev krilo deloma z amortizacijskim skladom, delno pa z investicijskimi krediti, ki jih bo rudnik odplačal v petih letih.

Za prihodnje leto je predviden nižji plačni fond kot letos. V zvezi s temi stroški bo izvršena revizija vseh delovnih mest.

V družbenem načrtu rudnika so določeni precejšnji zneski za nakup raznih rudniških naprav, tako n. pr. za preskrbo potrebnih zaplavljalnih in vodovodnih cev, za odkup verižnih transformatorjev, za razne jamske mehanizacijske naprave, poglobljevalne priprave za globino do 800 metrov, za vrtna in odkopna kladiva, zasekavalne stroje, razne črpalke, železno jamsko oporje itd. Delno bo treba to opravilo uvoziti iz tujine, delno pa jo bo izdelala

Strojna tovarna »Miha Marinko« v Trbovljah. Treba bo seveda skrbeti za vso potrebno opremo, da bo Rudarsko gradbeno podjetje lahko izvrševalo vse zadane naloge.

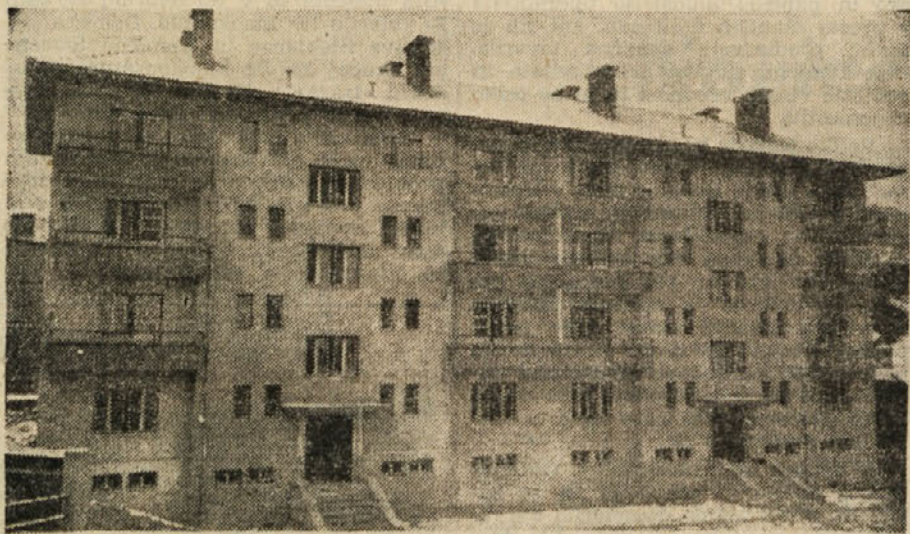
Da se izboljša sortiment in kvaliteta premoga, bo rudnik prihodnje leto opustil pridobivanje premoga na odkopih s slabim premogom, ponovno pa bodo pregledali in popravili separacijske naprave rudnika. Odprava vseh teh pomanjkljivosti bo seveda pripomogla k pridobivanju boljših vrst premoga, kar bo ugodno vplivalo na finančni položaj podjetja.

Družbeni plan rudnika je delavski svet sprejel v celoti, poleg tega pa je obravnaval še druga vprašanja. Tako je bil storjen sklep, da se bo koristnikom, ki bodo zidali svoje stanovanjske hiše, zaračunavala za obrtniška dela nižja akumulacija s popustom.

Novo Rudarsko gradbeno podjetje v Trbovljah, ki se je ustanovilo v sestavi rudnika Trbovlje-Hrastnik, je že pričelo z delom ter je tudi že prevzelo večje število del širom po državi. Trboveljski rudarji bodo pri teh delih pokazali svoje visoko strokovno znanje ter potrdili sloves zasavskih rudarjev.

Pred koncem zasedanja je delavski svet rešil še razne prošnje in vloge. Tako je bilo rudarski godbi v Hrastniku dovoljena gradnja lastnega Godbenega doma, prav tako je bil odobren večji znesek za prireditve Novoletne jelke.

Odboru za izgradnjo novega Delavskega doma v Trbovljah je delavski svet odobril znesek deset milijonov dinarjev. Slovenskemu dijaškemu domu v Trstu se podari deset ton premoga. Sprejet je bil predlog delavskega sveta rudnika Senj, da predstavniki delavskih svetov obeh rudnikov izmenoma prisostvujejo zasédanjam delavskega sveta v Trbovljah in v Senju. Tako bodo prvemu prihodnjemu zasédanju delavskega sveta rudnika Trbovlje-Hrastnik prisostvovali zastopniki senjskega rudnika. Ob tej priliki si bodo ti gostje lahko ogledali trboveljski rudnik in se seznanili z delom naših rudarjev.

Nova stanovanjska hiša rudnika v Trbovljah, kjer so se že vselili

Vi hoste odločili, kakšen bo naš list!

Pod gornjim zaglavjem smo v 48. številki našega lista razpisali nagradno anketo za naše naročnike in bralce, da nam sporoče, kakšen naj bo naš list.

Na naše vprašanje smo dobili veliko število odgovorov z raznimi pobudami, nasveti in predlogi, seveda pa tudi grajam, kar vse nam bo v dragoceno pomoč pri nadaljnjem urejanju in izdajanju našega zasavskega tednika. Vsem se za njihove nasvete po tej poti priskrbo zahvaljujemo.

Posebna komisija je v našem uredništvu pregledala in ocenila vse došle odgovore ter sklenila, da list izplača pod točko 8 našega razpisa obljubljene

nagrade v celotnem znesku, vendar ne osem, marveč tri nagrade za najboljše odgovore.

1. nagrado v znesku 1000 din je komisija prisodila tov. Marici Skvarč, vzgojiteljici v otroškem vrtcu v Zagorju; 2. nagrado v znesku 700 din tov. Stanetu Skočirju, šol. upravitelju v Loki pri Zidanem mostu; 3. nagrado v znesku 400 din pa tov. Alojzu Strosu, upokojencu v Trbovljah-Gabrskem.

Navedene prosimo, da pridejo ob priložnosti v naše uredništvo po dodeljene jim nagrade.

Uredništvo »Zasavskega vestnika« v Trbovljah

SPOMENICA
Slovenske izseljeniške matice
ROJAKOM V TUJINI ZA NOVO LETO

Slovenska izseljenška matica je imela svoj redni občni zbor dne 13. decembra t. l. Na občnem zboru je izvršilni odbor Matice podal obračun svojega dosedanjega dela v korist slovenskim izseljencem v tujini. Iz podanih poročil je razvidno, da je bilo letošnje leto zelo plodno zlasti zaradi neposrednih stikov z rojaki, ki so obiskali svojo rojstno domovino; iz Francije, iz ZDA, iz Holandije, deloma pa tudi iz Kanade in Argentine je prišlo letos k nam okrog 1500 rojakov, ki so med nami preživeli nekaj mesecev. Večina teh rojakov se je seznanila z delom Slovenske izseljenške matice in tako se je prepričala, kako je Slovenska izseljenška matica v resnici organizacija slovenskega izseljenstva, preko katere prejemajo rojaki na tujem vso pomoč, ki jo potrebujejo za krepitev in podaljšanje svojega narodnega življenja, organizacija za posredovanje pri urejanju njihovih osebnih zadev in težav, ki jih imajo še v starem kraju, organizacija, v kateri občutijo naši izseljenci izraz iskrenega prijateljstva svoje rojstne domovine. Z veseljem smo sprejeli naše ljube brate in sestre; nam in njim je bilo težko, ko so odhajali v svojo novo domovino. Z njihovim odhodom pa stiki med nami niso pretrgani — nasprotno: poglobili so se in se razrasli tudi tja, kjer jih do sedaj še ni bilo.

Tudi v letošnjem letu je bila pomoč rojakov stari domovini izredno velika; neprecenljiva zasluga naših rojakov do rojstne domovine je njihov vztrajen, prepričevalen zagovor resnice o novi Jugoslaviji, ki so ga izpovedovali vsepovsod, kjer se shajajo, s predavanji, s prikazovanjem raznih filmov, s pomočjo knjig in časnikov, ki jim jih je poslala Izseljenška matica, zlasti pa je napredno slovensko izseljenško častništvo s tem, da je priobčevalo članke in razprave o naših uspehih in težavah, silno dvigalo ugled nove Jugoslavije in utrjevalo resnico o stvarnosti naše dežele. Poleg te velike moralne pomoči pa je bila tudi materialna pomoč rojakov rojstni domovini izredno velika; organizacije, društva, podporni odbori in posamezniki so se trudili, kako bi čim bolj koristili rodni grudi. Za vse to se vam občni zbor Slovenske izseljenške matice v imenu vsega slovenskega naroda iskreno zahvaljuje in vas prosi, da s tem plemenitim delom nadaljujete.

Res je, da so med nami meje in planine in neizmerna morja; res je, da so vaše gospodarske in politične prilike drugače kot pri nas; res je, da ste skoraj po večini postali državljani dežele, v katero ste se izselili in da so ustava in državni zakoni vaše nove domovine drugačni kot naši; res je nazadnje tudi to, da vsi, vi kot mi, delamo in se trudimo za boljše življenje nas vseh, se pravi za boljše življenje naroda, domovine in države v kateri živimo; res je končno tudi to, da se mi kot vi borimo za resnico, za pravično stvar vseh narodov in delovnih ljudi ter za mir in bratstvo med narodi vsega sveta. In nazadnje je res zlasti to, da smo bratje in sestre istega naroda, sinovi in hčere iste rojstne domovine. Vse to pa nas zbližuje, saj so vse te dolžnosti najbolj plemenite lastnosti slehernega poštenjaka na svetu.

S temi lastnostmi oboroženi bomo lahko premostili vse težave, ki nastajajo med nami zaradi razdalj, zaradi različnih političnih in gospodarskih razmer med vašimi deželami in našo, saj so v vsaki deželi na svetu poti do lepše bodočnosti drugačne. Pri nas se trudimo na svoj način, pri vas drugače, pri našem skupnem rodoljubnem delu pa se vsi zavedamo, da nam ljubezen do naše skupne rojstne grude in do rodu, iz katerega izhajamo, nalaga najbolj sveto nalogo vsakega patriota: to plemenito ljubezen razgrevati z vsem srcem do poslednjega diha življenja!

Slovenska izseljenška matica se bo v novem letu potrudila, da vam bo nudila vse plodove tega našega vzajemnega dela v polni meri. Isto pričakujemo tudi od vas, dragi rojaki, kajti s tem, da prižgete ljubezen do svoje rojstne domovine, s tem, da vzgajate vaše, že v tujini rojene otroke v spoštovanju do zemlje, iz katere ste prišli v novo domovino, se v ničemer ne pregrešite proti vašim postavam — nasprotno: vsa ta plemenita čustva, ki jih gojite do rodne grude, prenašate v dolžnosti do svoje nove domovine, kateri tudi mi želimo polno uspeha.

Z letošnjega rednega občnega zbora sporočamo vsem našim rojakom v ZDA, Kanadi, Argentini, Urugvaju, Boliviji, Braziliji, Avstraliji, Belgiji, Holandiji, Nemčiji in še drugod po svetu, da bomo z vsemi sredstvi razširili delovno področje Izseljenške matice po vsej Sloveniji tako, da ne bo okraja, niti vasi v Sloveniji, kjer ne bi vedeli za Izseljenško matico kot osrednjo organizacijo vsega slovenskega izseljenstva. V Slovensko izseljenško matico bodo pristopili kot člani zlasti zavedni sorodniki slovenskih izseljencev, ki bodo na ta način še bolj povezani s svojimi dragimi sorodniki v tujini, nadalje znanstvena, prosvetna in umetniška društva, ljudski odbori mest in vasi ter delovni kolektivi tovarn in podjetij. Za leto 1953 pripravlja Slovenska izseljenška matica za naše izseljence lepo knjigo, ki bo nekaj »Slovenski izseljenški almanah«, ter stenski koledar v slikah, nadalje kratko zgodovino slovenskega naroda v slovenščini in v jezikih, ki se jih uči vaša mladina, ter razna druga knjižna izdanja. Leta 1953 bo Slovenska izseljenška matica priredila po vsej Sloveniji »Izseljenški teden«, tako da se bo sleherni naš človek spoznal z usodo slovenskih izseljencev. To je samo del velikih nalog, ki si jih je Matica naložila za prihodnje leto. Ze samo to potrjuje, kako nujen je razmah Slovenske izseljenške matice kot centralnega živca vsega rodoljubnega posredovanja med nami in vami.

Z občnega zbora vam pošiljamo, dragi rojaki, iskrene bratske pozdrave in vam v Novem letu želimo mnogo sreče in uspehov!

Naj žive vrli zavedni slovenski izseljenci!

V Ljubljani, konec decembra 1952.

Za Slovensko izseljenško matico:

Etbin Kristan, častni predsednik; Tone Selškar, predsednik; Tomo Breje, prvi podpredsednik; Ludvik Medvedšek, drugi podpredsednik; Zima Vrščaj-Holy, prvi tajnik; Albert Zvagelj, drugi tajnik; odborniki: Pavel Zaucer; Jože Pleznik; Alojz Zdravje; Anton Kurinčič; Stane Lenarčič; Franc Gole; Franc Močnikar; Erika Bučar; Rudi Kyjovski; dr. Anton Melik; nadzorni odbor: Albin Kovač, Alojz Rot in Cvetko Kristan.

se je kot sin angleškega žida in je po raznih poskusih zaslužil denar. Začel je iz Indije prevažati biserno matico in školjke. Nikdar pa ni imel nobenega prevoza za Indijo. Z Deterdingom sta sklenila dogovor, da mu je za minimalne stroške prevažal rumunski in ruski bencin v Azijo, s čimer je lahko konkuriral Rockefellerju. Ko je Samuel spoznal važnost bencina, si je dal svoj znak »školjko« vtisniti v kanistre ter je začel v Indiji, Japonski in Kitajski razprodajati Deterdingov bencin. Ko so Amerikanci grozili z dumpingom, sta se Samuel in Deterding združila in skupno podjetje, kjer pa je imel glavno besedo Deterding. Leta 1907 je njuno delovno področje že obsegalo Mehiko, Rusijo, Pacifik, Brit. Indijo, Japonsko, Kitajsko, Ceylon, Malako, Egipt in Avstralijo. Provo, kar je napravil Rockefeller, je bila blokada vseh ladij — cistern. Bil pa je prepozno, ker je Samuel s pomočjo Rotschildov že zgradil potrebno število ladij ter pozneje še dosegel, da je prišlo v njegovo last 72 % svetovne tonaže. To je bil tudi prvi vzrok, da je Deterding zmagal.

Prva bitka med Deterdingom in Rockefellerjem se je odigrala v Kitajski. Amerikanci so med Kitajce razdelili zastoj milijone petrolejskih svetilk, milijone pa za polovično ceno, samo da bi prodajali svoj petrolej. Razen tega so ceno petroleja znižali izpod proizvodne stroške. Na ladje Deterdinga je bilo izvršeno nešteto atentatov, zažigali so mu na tudi zaloge petroleja, vendar je Deterding celo borbo vzdržal in l. 1911 je Rockefeller sklenil z njim premirje. Da pa je Rocke-

feller kril velike stroške, ki jih je imel v borbi z Deterdingom, je zvišal ceno bencinu v Ameriki, ki je plačala dvakrat, večjo ceno za petrolej in bencin kot Kitajci — Deterding pa je to priložnost izkoristil in takoj začel v Ameriki prodajati bencin in petrolej po nižji ceni kot Rockefeller. Razen tega je nakupil z Amerikanci dva polja nafte v Kaliforniji in Oklahomi ter začel tudi tam črpati nafto. Amerikanci so šteli Deterdinga kot rešitelja, zlasti še, ker je razdelil med male ljudi nekaj svojih delnic, ki so ga zaradi tega v Ameriki silno propagirali.

Deterding je vstopil v ameriška polja med leti 1927 in 1929 306 milijonov dolarjev, t. j. sto milijonov dolarjev letno, torej več kot Standard Oil Comp. skupno na celim svetu. Pred zadnjo vojno so Angleži črpali 43 % svoje svetovne proizvodnje iz Amerike, tako da so bili obtoženi, da Deterding namerno črpa ameriška polja, medtem ko angleška štiti, da bi Angleži na ta način dobili monopol nad nafto.

Med prvo svetovno vojno je Deterding zaslužil toliko denarja, da je lahko mislil na velikeanske projekte; pričel je nakupovati petrolejska polja tudi v Južni Ameriki. Leta 1918 je kupil za 70 milijard dinarjev mehiško petrolejsko družbo, posodil pa tudi Franciji 300 milijonov zlatih frankov. Razen tega so njegovi vrelci nafte na Borneu vsebovali toluol in ksilol, ki sta važni bazi za streliva, kar mu je spet prineslo velikanske dohodek.

Ko je kupil mehiško petrolejsko družbo, se je cela Amerika uprla; ker ni šlo drugače, je prišlo do požarov pri

vrelcih, umorov predsednikov države, napadov na blagajne, vendar se je Deterdingu s pomočjo angleškega poslanika posrečilo vzdržati borbo; po triletni bitki so Angleži in Amerikanci leta 1921 po mnogih revolucijah in bojih uvideli, da je borba postala prenevarna. Sklenili so novo petrolejsko premirje. To premirje je bilo za Mehiko usodno, ker so se trusti domeniti, da trenutno ne bodo izkoriščali mehiških petrolejskih vrelcev. Produkcija je takoj padla od 193 na 33 milijonov sodov nafte, pustili si pa tudi dnevno okrog 5 milijonov kubičnih metrov plina v zraku. Sklenila je brezposelnost in uboštvo, kar pa Deterdinga in Rockefellerja ni motilo, hotela sta počakati, da bi tudi narod, ki se je že začel upirati inozemskim kapitalistom, postal zanje »pameten«, to je, da bi se udal. Tega pa niso dočakali ne Angleži ne Amerikanci, ker so Mehikanci 18. marca 1938 leta razlastili vse družbe in poddržali vse petrolejske vrelce. Da pa bomo videli, koliko gorja so v teh deželah povzročili trusti, bomo kronološko načeli dogodke v Mehiki in Venezueli.

Petnajst let pred Deterdingom je prišel Amerikanec Doheny v Mehiko ter sklenil s predsednikom države pogodbo za črpanje nafte. Leta 1904 je Mehika producirala 220.000 sodov nafte, šest let kasneje pa že 14 milijonov sodov. Tedenska proizvodnja je znašala vrednost 1 milijona dolarjev. Predsednik države je mislil, da zasluži pri tem poslu premo. Poklical je Angleže, katerim je oddal koncesije tako, da so Angleži pred prvo svetovno vojno bili

v posesti 58 % mehiške nafte. Amerikanci so odgovorili na to z običajnimi napadi in požigi, pobijali so inženirje ter finansirali ustaje in poboje. Meseca julija leta 1908 so zažgali vrelce Tampico, ki je gorel 60 dni z 20 metrov širokim in 400 metrov visokim plamenom. Ogenj je bil viden 150 kilometrov naokrog! Ko je zgorelo 1 milijon kub. metrov nafte, je vrelce sam ugasnil. Leta 1911 so Amerikanci povzročili v Mehiki državljansko vojno ter oborožili čete proti predsedniku Diazu. V bitki je zmagal Madero, ki je postal predsednik. Da bi bil varen pred Angleži in Amerikanci, je sklenil zvezo z Japonsko, ki bi pomagala v primeru ameriškega napada. Washington je bil užaljen in je iskal novega predsednika, kakor ga je iskal tudi London. Meseca februarja leta 1913 so ga Angleži tudi našli in takrat je v Mehiki nastala krvava revolucija, ki je trajala 13 dni; Madero je bil ujet in ustreljen, Huerta pa je postal predsednik. Od takrat Mehika ni prišla več do miru. Napetost je narasla tako, da so ameriški in angleški politiki začeli pomirjevati. Huerta pa je bil nepopustljiv, zaradi česar ga Wilson ni priznal ter je meseca aprila leta 1914 poslal brodovje v Veracruz in zasedel petrolejska polja. Huerta je moral odstopiti, predsednik pa je postal Carranza. Ta pa je bil germanofil in je — izrabljajoč prvo svetovno vojno — izdal zakon, da so vsi zemeljski zakladi narodna last in da jih smejo samo rojeni Mehikanci eksploatirati. Trajalo pa je 21 let, predno so ta njegov zakon uveljavili. Leta 1918 je prva protestirala Amerika; ko

je Deterding kupil mehiško petrolejsko družbo, je bila kupčija v soglasju z zakonom, medtem ko so Amerikanci bili tujci. Leta 1920 je spet prišlo do upora; Carranza je bil ubit, general Obregon pa je postal predsednik republike. Obregon je uveljavil zakon Carranza ter v enem letu dvignil produkcijo od 12 na 193 milijonov sodov nafte. Amerikanci spet niso bili zadovoljni in so v Washingtonu sklicali razorožitveno konferenco.

Leta 1921 se je Amerikancem med drugim posrečilo povzročiti vojno tudi med Panamo in Kostariko. Washington je držal s Kostariko, Deterding pa s Panamo. V tej bitki so sicer zmagali Amerikanci, vendar je nevarnost vojne med Anglijo in Ameriko postala prevelika ter sta obe državi sklenili premirje, vendar v glavnem zaradi tega, ker se je takrat v nafti pojavila že tretja velesila, t. j. Sovjetska Rusija. Do leta 1917 je Rusija stala na drugem mestu. Leta 1922 so pa v Rusiji pridobivali 6 milijonov ton nafte. To je bil tudi glavni vzrok, da se je leta 1922 šestnajst vodilnih magnatov v hotelu »Majestic« v Parizu sporazumelo. Mehika je po tem sporazumu sicer dobila mir, vendar še ni vedela, v kakšen položaj jo bo vrgel ta sporazum. Kot smo že videli, so Anglo-Amerikanci sklenili, da ne bodo več eksploatirali mehiškega petroleja, čemur je v Mehiki sledilo uboštvo, kar pa Ameriki in Angliji ni pomagalo: dne 18. marca 1938 so bili z dekretom generala Cardenas razlašeni vsi anglo-ameriški imetniki koncesij.

(Dalje prihodnjič).

20-letnica rudarske tragedije v Hrastniku

Prvega decembra letošnjega leta je minilo 20 let, odkar so na pokopališču na Dolu pri Hrastniku pokopali v skupni grob šest rudarjev — žrtve strahovite nesreče na obratu Ojstro v Hrastniku.

Dne 29. novembra 1932 dopoldne se je zgodila v jami Ojstro grozna nesreča. V Hrastniku kakor tudi v sosednjih revirjih v Trbovljah in Zagorju je takrat zavladala strašna žalost, kajti tako velike nesreče še ni bilo nikoli v naših krajih. Vzrok te strahovite nezgode je bil bencinski motor, ki je prevažal iz ojsrške jame nakopan premog v separacijo. Na površini užigalnega pokrova motorja se je pojavila električna iskra, ki je vnela bencin na razplinjevalcu in potem še bencin v rezervoarju motorja. Plameni so v hipu obilnili vso zunanost motorja. Vnemati so se začeli tudi že vozički, ki so bili pripeti na motor. Na-

ko je bil ožen v rovu pogašen, je bila pot reševalcem popolnoma prosta. S plinskimi maskami na obrazih so reševalci hiteli iskat pogrešane. To delo pa je bilo seveda tudi še sedaj oteženo, ker so bili vsi rovi še polni dima. Kljub vsem težavam in neprijetnostim pa so reševalci kmalu našli na prvi omamljene rudarje. Nekateri so ležali v bližini, kjer je ožen nastal. Bili so tedaj že blizu rešilnega izhoda, pa jim je bila pot na prosto zaprta z ognjem, ki je divjal v rovu. Spet druge so našli omamljene in ležeče v vozičkih za premog, ko so krčevito tiščali obleko na usta. Nemudoma so jih vzdignili drugega za drugim ter jih odnašali ven na prosto. Navzoči so jim pod vodstvom dr. Arnskega takoj pomagali in kmalu so najhujši krči zastrupljenja pri nekaterih prenehali. Obenem so pone srečni rudarji začeli kazati prva znamenja, da se bodo počasi vendarle za-

že odrasli otrok; Ignac Jazbinšek, star 35 let, oženjen, oče dveh otrok; Franc Skornšek, star 32 let, oženjen, oče dveh otrok; Vinko Spajzer star 23 let, samski.

Kakor uvodoma rečeno, je bil presrečljiv, skupen pogreb žrtv delu 1. decembra 1932 popoldne. Velikačen pogreb vseh šestih pokojnih rudarjev, kakršnega še ni videl Hrastnik, niti sosedni revirji, je potekel v najlepšem redu pod vodstvom učitelja Lojza Hofbauerja ter pod globokim vtisom žalosti vse okolice. Na zadnji poti iz Hrastnika na Dol je spremilo nesrečne žrtve okrog 6000 ljudi iz Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Hude jame in Rajhenburga, v prvi vrsti rudarjev iz teh krajev, pa tudi veliko drugih, ki so z rudarji prav tako bridko občutili vso težo grozne nesreče, ki se je zgodila. Razen tega se je okrog pokopališča na Dolu zbralo ob času pogreba okrog 2000 ljudi, več sto ljudi pa je ostalo ob cesti, po kateri se je premikal žalostni sprevod pogrebcev. Ob zadnji poti pokojnih rudarjev se je zbralo tedaj čez 8000 ljudi; takega splošnega sočustvovanja do takrat Hrastnik še v resnici ni videl.

Končno se to: kdo je bil kriv te grozne nesreče? Motorovodja gotovo ne. Po našem je iskati krivdo v kapitalističnem sistemu pridobivanja in odvažanja premoga, kjer gre le za čim večji dobiček. Vse je moralo delati na brzino, da bi bila režija čim manjša, dobiček pa čim večji. Tako tudi motorovodja ni imel časa ohlajati motorja, kar je postalo usodno.

KAKO BO S KEMIČNO TOVARNO V HRASTNIKU PRIHODNJE LETO?

Prihodnje leto se bo morala ta tovarna boriti v proizvodnji z velikimi težavami, to pa zlasti zaradi tega, ker so spričo razvoja v drugih področjih naše industrije nastopile izredne okoliščine; tako se bosta dva izdelka Kemične tovarne v Hrastniku za usnjarstvo in papirno industrijo uporabljala v precej manjših količinah, kot jih je doslej producirala kemična tovarna. Oba kemična izdelka predstavljata za podjetje visoko vrednost in ju bo težko nadomestiti.

Velike težave bodo nastale v tovarni nadalje z njeno apnenico, to pa zaradi tega, ker je Rücklov most v Hrastniku postal za železniški prevoz neuporabljiv, rentabilnost apnenice pa ogrožajo še sedaj nenormalno visoki transportni stroški od železniške postaje do tovarne oz. apnenice. Tovarna namerava zgraditi zaradi tega preko potoka Žitnice, na drugi strani mostu pa postaviti na industrijskem tiru pokrito lopo za šest vagonov, tako da bo lahko istočasno nakladala apno in razkladala premog.

V tovarni sami nameravajo nadaljevati z izgradnjo začrtanih in že započetih stavb vse do dosedanjih upravnih prostorov, skončali pa bodo tudi zgradbo elektrarne in parnih kotlov.

Med strojnimi napravami je nujna obnova obrata za izdelavo solne kisline, ki je že davno prekoračil svojo življenjsko dobo, vendar pa je nakup te strojne opreme mogoče samo v tujini, za kar so potrebne devize. Za preskrbo deviz pa bo tovarna morala povečati svoj izvoz. Ta dela so že v polnem teku ter so perspektive v tem pogledu ugodne. Z uporabo raznega odpadlega materiala v drugih industrijah in v sami kemični tovarni bo podjetje zamoglo proizvajati železooksido (rumene, črne, rdeče) ne samo v zahtevani kakovosti, temveč bo mogoča tudi pocenitev proizvodnje, tako da s prodajo ne bo težav.

Delovni kolektiv sam kaže veliko zanimanje za razvoj tovarne, za povečanje

OBRTNA DEJAVNOST v okraju Trbovlje v letu 1952

Ko polagajo naša podjetja, ustanove, zadrage in obrtne delavnice ob koncu leta obračun o svojem delu, je prav, da si ogledamo še delo naše okrajne obrtne zbornice. ki združuje vse sektorje našega obrtništva, prav tako pa tudi obrtno nakupno in prodajno združbo, ki skrbi za izdelavo obrtnih proizvodov najrazličnejših vrst in za dober material po primernih cenah. Saj si je ravno ta zadruga v letih svojega obstoja in delovanja s pridnostjo članstva in z dobrim gospodarstvom, s katerim si je kupila svoje lastno poslopje, omogočila lep razvoj. Zeleti pa bi bilo, da se še ostali sektorji obrtništva vključijo v to združbo, kajti le v skupnem složenem delu bo mogoče doseči zaželen napredek ter res kvalitetne izdelke v vseh obrtnih strokah. Zadruga je ob koncu leta prav tako sklenila, da s primernim zneskom podpre svoje onemogle članke, prispeva pa tudi za otroški vrtec in prireditve Novoltnne jelke.

Obrtna zbornica je imela meseca aprila skupščino, na kateri je sklepala, kako dvigniti naše obrtništvo. Nekaj teh sklepov je med letom že uresničila; priredila je enomesečni tečaj za mojstre in pomočnike mizarske stroke. Tečaj je pokazal, kako potrebne so take prireditve, saj so vsi tečajniki sledili pouku z vso vnemo. Ob koncu tečaja je komisija ugotovila, da je vseh 16 obiskovalcev pouk končalo z izredno dobrim uspehom. Tov. Brenčič, ki je vodil ta tečaj, se je o učencih zelo pohvalno izrazil.

Po sektorjih so se med letom vršile razne konference in sestanki. Vsi obrtniki so se na njih obveščali o raznih uredbah, o davkih, o socialnem zavarovanju, o zakonu za vajnce, o izdaji novih delavskih knjižic itd. Ob koncu šolskega leta so učenci v gospodarstvu pod okriljem obrtne zbornice priredili javniško razstavo, ki jo je slovesno odprl predsednik OLO Trbovlje tovarš Viktor Burkelič. Ob tej priliki je predsednik okrajja ugotovil lep napredek naše obrti in obrtnega naraščanja. Poudaril je, da je vodstvo obrtne šole v dobrih rokah ter izrazil željo, da bi z vzgojo obrtniškega pmladka še napredovali.

Ob tej prireditvi je predsednik okrajne obrtne zbornice tovarš Miloš Škerbič omenil, da so priprave za izgradnjo Vajeniškega doma v teku! V tem Domu bi bil tudi internat za učence v gospodarstvu, učilnice in poskusne delavnice, kar vse naj bi služilo k strokovni in splošni izobrazbi naših vajencev, da iz njih postanejo nekoč čim boljše kvalificirani obrtni delavci in mojstri.

Pa tudi pri letošnjih pomočniških izpitih se je pokazala dobra šola učencev po njihovih mojstrih in predavateljih na strokovni šoli; od 58 kandidatov je napravilo izpit s prav dobrim in dobrim uspehom 56 vajencev. Samo dva kandidata sta delala po treh mesecih ponavljalni izpit.

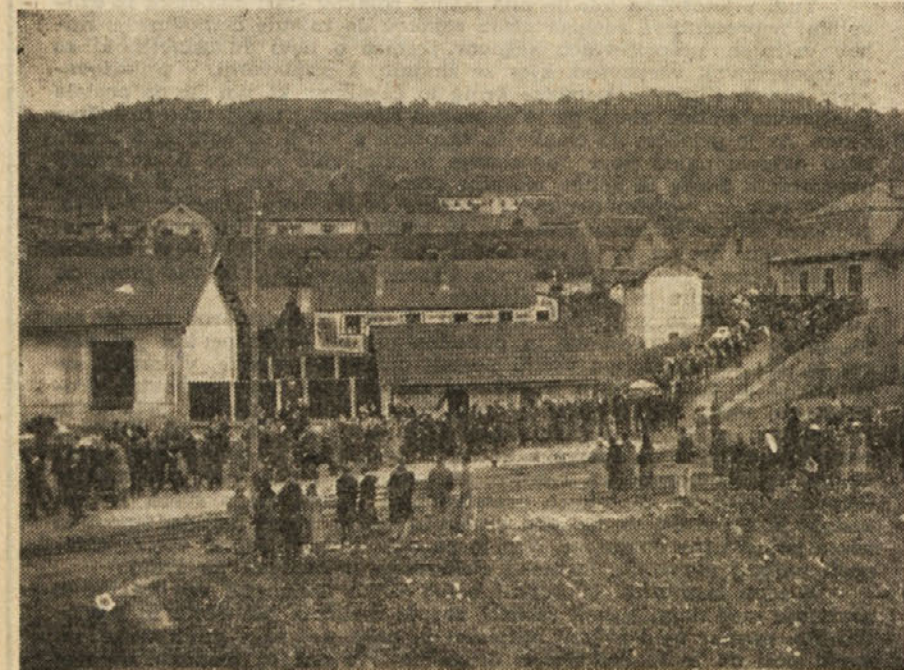
Novih vajencev je v naših obrtnih delavnicah 101, tako da je okvirni načrt prekoračen, sprejemajo se pa še vedno novi vajenci.

Zbornica pripravlja tudi za prihodnje leto razne obrtne tečaje. Obrtništvo okrajja Trbovlje je izvedlo letos volitve v zbor proizvajalcev, ki so se jih udeležili tudi delegati sindikata. V zbor proizvajalcev je obrtništvo izvolilo tovarš Jožeta Turka iz Zagorja, ki je obljubil, da bo na pristojnih mestih zastopal in varoval korist vseh naših obrti, obrazložil pa tudi vse pojavljajoče se težave v našem obrtništvo.

Obrtna zbornica ima polne roke dela, saj redno obvešča vse svoje članke o vseh novih uredbah, predpisih itd. Med zbornico in našo ljudsko oblastjo je harmonična povezava ter se razna vprašanja rešujejo z uvidenostjo v splošno korist naših obrtnikov.

Obrtna zbornica okrajja Trbovlje ter obrtna nakupovalna in prodajna zadruga čestitata vsem svojim članom in odjemalcem v Novemu letu, želeč jim mnogo uspehov v nadaljnjem delu z geslom: »Petrošnikom čim kvalitetnejše izdelke!«

K.

Pogreb rudniških žrtv v Hrastniku 1. decembra 1932

dalje so plameni obilnili tudi obočno tramovje, ki so z njimi podprte jame. Vžgal se je seveda tudi premog, nakopičen v bližini. Razumljivo je, da je vsa ta goreča snov kmalu povzročila mnogo plinov in silen dim, ki se je začel vse bolj širiti po bližnjih rovih ojsrške jame. Dim in plini so se valili v globino, kjer so v notranjosti hriba kopali črni kamen nič hudega sluteči rudarji. Na tem jamskem oddelku je bilo ob času nesreče zaposleno kakšnih 16 delavcev. V hipu, ko so občutili vonj po dimu, so se seveda zavedli obupnega položaja. V trenutku so odvrgli lopate ter pohiteli po raznih rovih na vse strani, ki bi jim mogla napraviti pot na prosto do svežega zraka. Obupno je bilo to tekanje po rovih, iskanje pravega izhoda. Za rudarji se je vlekel težak, gost dim, sledil jim je korak za korakom, plin je vse bolj silil k tlom in onemogočal pravilno dihanje. Težak dim je tudi silil v oči, prsa ubogih beguncev so težko hropla v smrtnem strahu. Tekli so na vso moč, da se rešijo iz nevarnega kraja. Toda le sedmorica od njih je v negotovosti našla pravo pot in kmalu so pustili skoraj vso vrhno obleko na delovnih krajih, kajti delali so skoraj goli, brez oblek na vročih mestih. V skrbah so reveži šteli svoje vrste in groza jim je stiskala srce, ko so videli, da na žalost manjka še devet tovarišev — rudarjev.

Reševalno rudniško moštvo je kmalu priteklo v rov. Ti in rešeni rudarji so takoj začeli z gašenjem ognja v jami; po daljšem času in velikem trudu se jim je tudi to posrečilo. S tem pa je bil za pravo reševanje zaostalih rudarjev storjen šele začetek. Zdaj šele,

vedli in predramili iz smrtnega sna. Bili so to: Jernej Kramersič, Franc Višner in Jože Zajc. Vse tri so odnesli v rudniško bolnišnico, kjer so se čez dobro uro že popolnoma zavedli, čeprav so jih še vedno stresali krči in se jim je še nekoliko blede. Toda po nekaj urah so bili vsi izven nevarnosti.

Komaj so reševalci našli prve tri omamljene rudarje, so že šli iskat ostale pogrešane. Za lesenimi vrati, ki zapirajo del rova, so kmalu odkrili še druga trupla komaj še živih ljudi, ki so hropili in se zvijali nezvestni v krčih. Dvignili so jih in odnesli na sveži zrak. Kmalu nato so v vozičkih našli še druge, ki so jih tudi ponesli na boljši zrak ter poskušali rešiti z umetnim dihanjem. Več ur je trajalo to reševalno delo, a zaman; šest življenj je ugasnilo, šest src in teles je otrpnilo za zmerom. V rovih so jih naložili na nosilnice in posamezne odnesli iz rova ven na domove. Obupno so zajokale matere, žene in otroci, ko so jih prinašali enega za drugim... V šestih hišah so ležali torej mrlični rudarji in v rudniških delavnicah so mizarji delali krste zanje, ki so končali pri delu. Žrtve te grozne nesreče so bili: Blaž Arhac, star 30 let, samski; Janko Babič, star 27 let, samski; Martin Drnóz, star 47 let, oženjen, oče dveh

OGLASI V ZASAVSKEM VESTNIKU IMAJO ZANESLJIV USPEHI

A. J.: Umazan denar

Zanikrn, umazan dolgin z neobičajno dolgimi nogami in rokami, bledega obraza, z očali iz debelega stekla, ki so mu vedno uhajali z nosa, clovek suhih in brezbarvnih las, ki so mu vedno silili na rumenkasto nagubano čelo — tak mož je bil gospod Tristan, učitelj tretjega razreda. Nepomembno in brezbarven je izgledal. Ze od začetka so se njegovi učenci odločili, da ga bodo jezili. Njegova druga šolska ura se je začela predržno: kroglica zmečkanega papirja je priletela učitelju na prst.

Gospod Tristan ni poskušal z grožnjami; s počasnim, drhtečim, utrujenim glasom je govoril proti družini trideset dečkov, ki ga je sovražila:

»Dragi učenci! Zakaj ste takšni proti svojemu učitelju? Ali se ne bojite božje kazni? Ne bojte se mene, pač pa boga, boga!«

Strašno besedo »boga« je izgovoril tako silno, da je mladina vztrepetala. Dan apokalipse jo je prisilil k molku. Učitelj je nadaljeval:

»Bog gleda z nebes na vas! Plačal vam bo to! On vse vidi! Pazite se! Nič več nočem reči, toda — pazite se!«

V razredu je zavladala smrtina tišina. Grozen strah je obdel vse. Učitelj jih je porazil, premagal. Ni jim grozil s kaznijo, marveč z bogom, z vsemogočnim in strašnim bitjem, ki so se ga že doma naučili spoštovati in bati. Bog — zmagovalac satana! Bog — gospodar groma in bliska! Bog — poveljnik an-

gelov in nadangelov, oboroženih z ognjenimi meči. In bog se bo maščeval za tega čudaškega učitelja. Grožnja je učinkovala. Od tega dne se ni nihče več upal jeziti učitelja.

Deca se je zadovoljila s tem, da mu je dala ime »cerkvenjakas«. To ime se je ujemalo z žalostnim obrazom učitelja, z njegovo bojazljivostjo in mističnim govorjenjem. Če je kaj pripovedoval, tedaj je govoril o kakšnem svetniku. Če je govoril o prijatelju — potem je bila knjiga nabožne vsebine. Dosegel je, da so vsi učenci hodili k obhajilu. Grozil jim je s peklenskimi mukami ter jih omamljal z radostmi nebeškega raja. Iz trideset učencev je napravil trideset krotkih ptiček, ujetih v kletko, spleteno iz zlatih nitk njegovih omamnih besed, v katerih je bil blesk čarobnih bajk in strahota tajnih groženj.

Učitelju so se pokoravali; spoštovali so ga. Imel je svetniški sijaj okrog glave. Nikdar ni izrekel kazni. Niso mu bile potrebne.

Nekega jutra — bilo je v soboto — se je pred začetkom pouka obrnil na učence s slovesnim glasom:

»Ljubi otroci! Vi veste, da smo se zaobljubili svetemu Ludoviku Gonzari. Vas vse sem izročil njegovemu svetemu varstvu. Molil sem k njemu za vas. On mi je pomagal, da sem vas napravil krotke in bogaboječe. Srečni boste, ker je on, sveti Ludovik Gonzara, vaš varuh...«

Vseh trideset učencev je ostrmelo. Sedeli so kot vkopani. Bili so omamljeni.

Učitelj je izgledal kot svečenik, ki pridiguje.

»Otroci, ljubljene moji otroci, dobri, bogaboječi otroci! Ali ne bi bilo lepo, če bi tudi vi doprinesli kakšno žrtev vašemu svetemu zaščitniku?«

Čakal je na odgovor, a nihče ni spregovoril. Dečki so molčali kot okameneli.

Učitelj ni odnehal: »Odgovorite mi! Ali ne bi bilo to lepo? Ali ste pripravljeni, da doprinesete žrtev vašemu svetniku?«

Nek učenec se je opogumil in rekel: »Da, gospodi!«

Učitelj se je spet vsedel za svoj stol. Dolgo je sedel in si glavo podpiral z rokami. Izgledalo je, da je jokal. Vznemirjeni otroci so ga gledali z začudenim dihom. Nazadnje je učitelj izvelel žepni robec in si z njim obrisal solzne oči.

»Od veselja sem jokal, ljubljene otroci, dušice moje. Vi ste sveti. Danes je v nebesih pri našem zaščitniku naj-srečnejši dan. Hvala! Hvala vam v njegovem imenu! In spet se je prijel za glavo, učenci pa so ga gledali pretreseni.

Nato je spet spregovoril:

»Žrtev, ki jo zahteva od vas, ni velika: deset novcev bo prinesel vsak od vas tedensko. Deset ničvrednih novcev! Kdo jih nima? Deset revnih novcev — kdo od vas jih ne zapravi za kisle sladkorčke ali pa za kolače? Za deset ubogih novcev vsak teden hočemo doprinesiti našemu svetemu zaščitniku žrtev, ki ji bomo rekli: Preziranje denarja! Kakšna radost bo to za vašega svetega

varuha, ko bo videl, da hoče trideset mladih, njemu udanih, kot sneg čistih duš pokazati, kako prezirajo umazani, satanski denar!«

»Sveti Ludovik Gonzago,« vzklikne učitelj in vzdigne oči in roke proti nebu, »vzemi to čisto žrtev, kajti umazani novci se bodo očistili, ko bodo šli skozi najčistejše roke tvoje najdražje dece.«

Učitelj je bil za trenutek v ekstazi. Ko se je spet povrnil na zemljo, je obrazložil učencem svoj načrt. Vsak od njih bo v ponedeljek prinesel deset novcev. Te novce bo učitelj izmenjal v papirnat denar, ki ga bodo položili v papirnat vrečko, ki jo bodo dali pred podobo svetnika. Tam bo ostal denar ves teden — v soboto, preden bodo učenci odšli domov, pa bodo papirnat vrečko z denarjem sežgali.

In končal je:

»Naj gre ta prokleti denar v nebo, spremenjen v beli dim! To bo žrtev, ki jo boste tedensko doprinesli svetniku, ki vas bo varoval vsega hudega na svetu.« In s tem dimom se bo dvignilo v nebo naše najvzvišenejše preziranje — preziranje denarja!«

Fantje so se pogovorili; v ponedeljek bo vsak od trideset učencev prinesel svojih deset novcev. Učitelj jih je zamenjal za papirnat denar, dal v žep kovance, papirnat denar pa je vtaknil v vrečko, ki jo je obesil pod podobo svetnika.

Vrečica je ostala tamkaj šest dni. V soboto pred odhodom domov pa je učitelj skrivnostno zaprl šolska vrata, snel vrečko, jo postavil na tla, poteptal, nato pa zažgal.

Učenci so se prerivali, da bi bolj

videli, kako se sežiga umazan denar kot gnusobno telo samega hudobca.

»Molite Oče naš!« jim zakliče učitelj. Pokorili so se mu in začeli:

»Oče naš, kateri si v nebesih...« Učitelj je primaknil vžgalico k papirnatim vrečici. Veseli plamen je zaigral pred očmi dece, ki je ponavljala za učiteljem:

»Oče naš, kateri si v nebesih...« Učitelj je molil kleče, prav tako so poklekli otroci. Nato je učitelj vstal in šel pred podobo svetnika:

»Sveti Ludovik Gonzago!« je vzkliknil. »Vzemi žrtev, ta pepel! Tukaj ti dokazuje preziranje denarja trideset čistih duš.«

Učitelj je stresel pepel v košarico za odpadke.

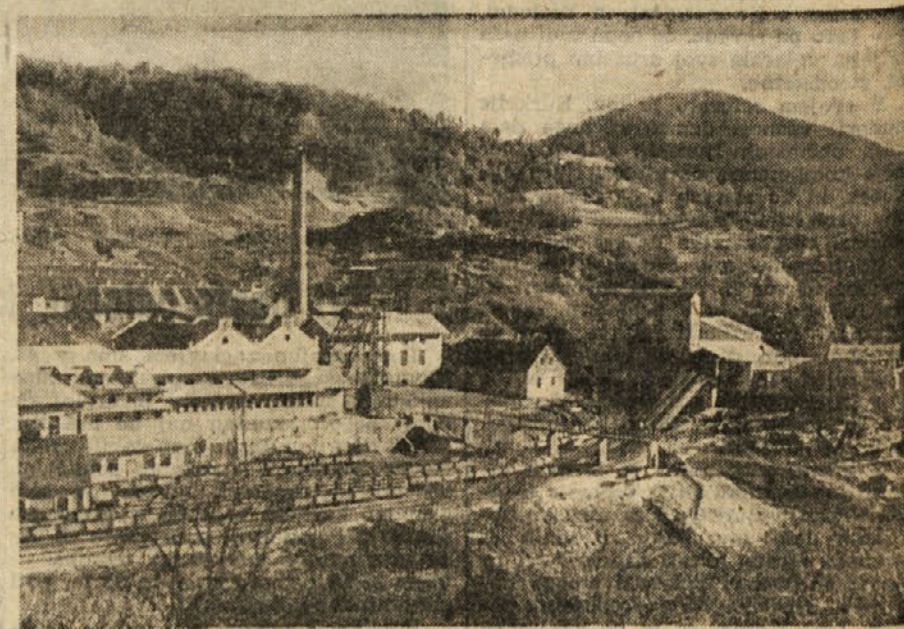
Ta prizor se je ponavljal še dve soboti. Četrto soboto, predno je učitelj snel vrečko, pa je vstal učenec Martin; dvignil je dva prsta in prosil za besedo.

»Kaj hočeš?«

»Misliš sem,« je boječe začel deček — »misliš sem, da bi bilo morda boljše, če ta denar, namesto da ga sežgemo, damo kakšnemu siromaku. Poznam neko revno žensko v mojem sosesstvu. Ima sina, ki je pijanec, sama pa nima kaj jesti. Sosedje ji pomagajo. Kaj bi bilo, če bi naš denar dali vsako soboto...«

Fant še ni skončal stavka. Učitelj se je ob besedah učenca razjezil, nato pa spet pomiril. Ni se obrnil proti fantu, pač pa proti podobi svetnika:

»Odpusti, sveti Ludovik Gonzago, odpusti temu malemu brezvercu! Saj ne govori on! Brezbožnik govori skozi njega! Hudobni duh je vdihnil vanj svoje zle misli. Odpusti mu!«

Pogled na rudniške obrate v Hrastniku

IZ PRVIH SEJ NAŠIH LJUDSKIH ODBOROV

Zagorje

V petek, 19. decembra, je imel novoizvoljeni ljudski odbor mestne občine Zagorje svojo prvo sejo. Novi odbor šteje 23 odbornikov, ki zastopajo vse sloje delovnega ljudstva. Med njimi so rudarji, delavci, obrtniki, prostvetni in zdravstveni delavci, kmetje, nameščenci itd. V ljudski odbor ni bila izvoljena nobena žena, čeprav so tudi žene kandidirale. To bi bilo znamenje, da se naše žene v političnem življenju vse premalo uveljavljajo. V odbor je bilo izvoljenih samo 7 starih odbornikov, čeprav je kandidiralo vseh 23 odbornikov starega odbora. To pomeni, da so volivci preiščeno izbirali nove odbornike. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dosedanjí predsednik Alojz Lukač, stari borec za delavske pravice, ki je bil takoj po osvoboditvi izvoljen za predsednika sindikata rudarjev, ki ga je v prvih letih po osvoboditvi vzorno vodil in mnogo pripomogel, da so se ravno v sindikatu

zgradili mnogi tovariši, ki zavzemajo danes v sindikalnih in političnih organizacijah tega kraja vidna mesta. Zato svojega predsednikovanja v ljudskem odboru Zagorje je tov. Lukač pokazal izredne sposobnosti v vodstvu občine in v sodelovanju z množičnimi organizacijami na splošno zadovoljstvo vsega delovnega ljudstva zagorske doline. Zato tudi ni čudno, da je bil predlog za njegovo ponovno izvolitev z navdušenim ploskanjem sprejet.

Na prvi seji ljudskega odbora so tudi izvolili 12 komisij in svetov, v katerih so poleg odbornikov tudi drugi državljani — dobri strokovnjaki in ostali razgledani ljudje, ki so porok, da bo delo komisij in svetov uspešno in da bo pripomoglo na splošno zadovoljstvo vsega okolice. V vseh komisijah in svetih bo delovalo okrog 75 ljudi.

Pri seji so bili navzoči tudi številni gostje — člani starega odbora ter zastopniki množičnih organizacij in ustanov ter podjetij. Med njimi smo opazili sekretarja okrajnega komiteja ZKS tov. Viktorja Kovača, ki je imel kratek, a

jednat nagovor; v njem je opozoril novoizvoljeni odbor na njegove dolžnosti, zlasti na naloge, ki se z večjo osamosvojitvijo ljudskih odborov porajajo v gospodarskem in kulturnem življenju mestne občine.

V zaključni besedi je novoizvoljeni predsednik tov. Lukač podal kratek politični referat, v katerem se je zlasti zadržal pri vprašanju preloma diplomatskih odnosov z Vatikanom in vzrokov, ki so dovedli do te odločitve naše vlade. Seznanil je novoizvoljene odbornike tudi z vsemi tekočimi nalogami in problemi mestne občine ter jih opomnil, naj z vsemi silami pomagajo, da bo delo ljudskega odbora res uspešno in koristno za delovno ljudstvo naše občine, da se bodo izkazali vredni zaupanja svojih volivcev, ki so jim zapuili ta častna in odgovorna mesta.

Radeče

Po uspešno zaključenih volitvah v predstavniške organe ljudske oblasti se je novoizvoljeni mestni ljudski odbor v Radečah dne 19. t. m. sešel k svojemu prvemu zasedanju. Udeležili so se ga vsi novi občinski odborniki ter vsi odborniki okrajnega zbora. Poleg njih so bili povabljeni na zasedanje vsi predstavniki krajevnih podjetij in množičnih organizacij, ki so se vabilu odzvali. Od okrajnega ljudskega odbora sta zasedanju prisostvovala podpredsednik Viktor Burkelj in načelnik sveta za gospodarstvo Maks Černe.

Zasedanje je vodil kot najstarejši odbornik tov. Jože Groznik, šolski upravitelj v Zidanem mostu, dokler ni bil izvoljen za novega predsednika mestne občine dosedanjí predsednik tov. Ferči Miler, za njegovega namestnika pa tov. Alojz Brodnik. Za predsednika gospodarskega sveta je bil izvoljen tov. Jože Klanjšek, za predsednika sveta za kulturo in prosveto tov. Jože Groznik, za predsednika sveta za zdravstvo in soc. politiko pa tov. dr. Karel Matko. Občinski odbor je nato imenoval tudi člane teh svetov iz vrst dobro poznanih delovnih ljudi, ki jih je odbor izbral po dobrem preudar-

ku. Njih imena so nam porok, da bo njih delo v teh svetih res plodno in koristno.

Tov. Burkelj, ki ima kot funkcionar OLO Trbovlje natančen pregled čez delo okrajnega in občinskih ljudskih odborov, je na kratko analiziral delo dosedanjega mestnega ljudskega odbora v Radečah; ugotovil je, da je bilo to delo v vsakem pogledu pozitivno. Po novi razdelitvi upravnih področij je postala radeška občina po svojem obsegu največja v okraju Trbovlje ter je s priključitvijo bivših KLO Vrbove, Zidani most in Jagnjenica dobila mnogo novih in odgovornih nalog, ki pa jih je občinski odbor uspešno reševal. Med najvidnejše uspehe lahko štejemo dogotovitev šolskih poslopij v Zidanem mostu in na Jagnjenici, ureditev pokopišča, izdatno pomoč pri gradnji Kulturnega doma v Zidanem mostu, povečano komunalno dejavnost itd. Tudi razna gospodarsko-politična vprašanja je občinski odbor reševal pravodarno, zlasti vprašanje razbitja davkov na posamezna kmečka gospodarstva.

O novem gospodarskem načrtu je govoril načelnik sveta za gospodarstvo pri OLO Trbovlje, tov. Maks Černe; s svojimi pojasnili in navodili je postavil hrbenice bodočemu delu mestnega ljudskega odbora — kakor je izjavil predsednik tov. Ferči Miler.

Novi občinski odbor čakajo težke in odgovorne naloge, ki jih bo uspešno in v splošno korist reševal samo z dobrim in tesnim sodelovanjem z vsemi podjetji in množičnimi organizacijami, ker je tako sodelovanje najboljša osnova za dobro in uspešno delo, hkrati pa zagotovilo, da bo storjeno v korist vsega delovnega ljudstva, v prid naše socialistične skupnosti.

Po ugotovitvah predsednika občine naj bi bilo to sodelovanje z vsemi takšno, kot je bilo doslej z delovnim kolektivom tovarne »Izolit«, ki je bilo vseskozi vzorno, pa tudi sodelovanje z ostalimi podjetji je bilo tesno ter je občinski odbor v vseh svojih prizadevanjih naletel pri naših delovnih kolektivih na popočno razumevanje. Zeteti pa je, da bi to sodelovanje postalo

še tesnejše, ker je delo občinskih odborov po novem gospodarskem sistemu v marsičem odvisno od dobre volje in razumevanja delovnih kolektivov. Občinski odbor bo s svoje strani storil vse, da se ustvari tako sodelovanje; postavil bo vse svoje moči za dvig in procvit občine, za dvig gospodarske in kulturne ravni prebivalstva, kar od njega kot volivci pričakujemo in smo prepričani, da bo njegovo delo plodno in koristno.

V. M.

Dole pri Litiji

Prva seja novega občinskega ljudskega odbora v Dolah pri Litiji je bila živahna. V nedeljo 21. decembra so se zbrali vsi stari in novoizvoljeni odborniki. Sejo je odprl najstarejši odbornik Martin Stenphar, ki je vodil zasedanje odbora do izvolitve novega občinskega predsednika. Za tega je bil izvoljen Alojz Skol prav tako pa so izvolili potrebne občinske svete.

Novi predsednik Skol je poročal o dosežkih delu občinskega odbora in o njegovih bodočih nalogah. Med te je šteli zgraditev ceste Gradišče-Dobovica, izgradnjo in dovršitev pročelja osnovne šole ter skončanje gradbenih del na poslopiju občinskega ljudskega odbora. V načrtu je tudi elektrifikacija vseh vasi v Dolah ter ureditev vaških poti, skušala pa se bodo najti sredstva za izgradnjo prepotrebne vodovoda ter za postavitev enorazredne šole na Gradišču.

Mnogo je bilo govora o davkih, kjer so bile izrečene pritožbe nad preveliko odmero teh dajatev, kajti na območju ljudske občine Dole pri Litiji je okrog 40 hektarov zemlje od kmetov, ki živijo v občinah Podkum in Sv. Križ, obremenitev te zemlje pa pade v breme občinskega odbora Dole pri Litiji, kar seveda ni pravilno.

Sestavili so posebno komisijo, ki bo to vprašanje uredila sporazumno z okrajnim ljudskim odborom.

Na seji so tudi trajali delo Ivana Novaka, gostilničarja v Dolah, ki je obrekoval občinski odbor. Tudi tukaj bo posebna komisija raziskala to zadevo ter sestavila potrebne predloge.

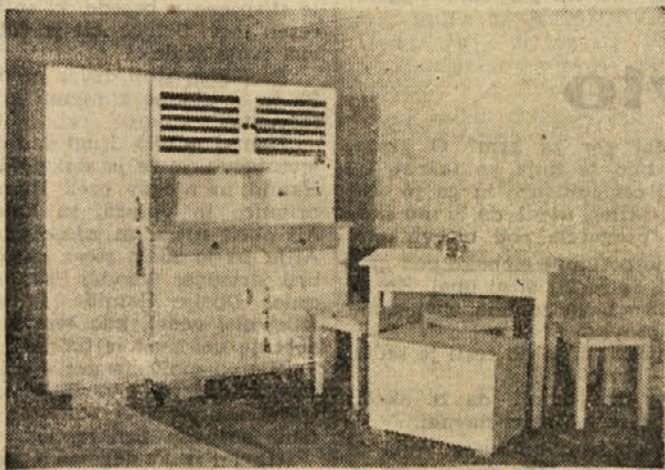
Naročaj,
čitaj in dopisuj v
naši listi!

ALI SI ZE PLAČAL NAROČNINO ZA »ZASAVSKI VESTNIK«?

Želiš dobiti zastoni kuhinjsko opravo, cement itd.

Uredništvo in uprava »Zasavskega vestnika«, glasila OF Zasavja, razpisujeta nagradno tekmovanje za svoje naročnike. Tekmovanje bo trajalo od 1. januarja do 1. maja 1953. Tekmovanja se bodo lahko udeležili vsi stari naročniki, ki bodo plačali naročnino za leto 1952 in za leto 1953. Tudi novi naročniki, ki bodo plačali naročnino za celo leto 1953, se bodo lahko udeležili tega tekmovanja. Da bomo lahko nudili našim naročnikom tako lepa in praktična darila, so poskrbeli naša podjetja in ustanove, ki so v ta namen prispevale lepe nagrade. Uredništvo in uprava lista se jim za to najlepše zahvaljuje.

Nagrade bodo sledeče:

1. nagrada: kuhinjska oprava (darilo Mestnega stroj. mizarstva v Trbovljah) — glej sliko; 2. nagrada: moški ali ženski čevlji po meri (darilo Mestnega čevljarstva v Trbovljah); 3. nagrada: 10 vreč trboveljskega Portland cementa (darilo Cementarne Trbovlje); 4. nagrada: 1 kristalni namizni servis (darilo podjetja »Umetnina«, Ljubljana); 5. nagrada: 1 kristalni toaletni komplet (darilo Umetnina, Ljubljana); 6. nagrada: 1 vozček trboveljskega premoga (darilo rudnika Trbovlje-Hrastnik); 7. nagrada: isto kot pod 6; 8. nagrada: 1 tona apna (darilo rudnika Zagorje); 9. nagrada: pletena jopica (darilo Trg. podjetja »Preskrba«, Trbovlje); 10. nagrada: isto kot pod 9; 11. nagrada: glej pod 9; 12. do 14. nagrada: denarna darila po 1000 din (prispevek Trg. podjetja »Preskrba«, Hrastnik); 15. nagrada: 200 kg žganega apna (darilo Kemične tovarne v Hrastniku); 16. do 18. nagrada: 3 knjižne nagrade (darilo okraj. odbora OF Trbovlje); 19. do 23. nagrada: 5 knjižnih daril (prispevek Zasavskega vestnika); 24. nagrada: stekleni servis (darilo Steklarne v Hrastniku); 25. nagrada: isto kot pod 24.

Pripominjamo, da se bo v času od 1. januarja do 1. maja 1953 število nagrad prav gotovo še zvišalo. Zrebanje nagrad bo dne 3. maja 1953 v dvorani rudniške restavracije v Trbovljah, ki se ga bodo naročniki našega lista lahko udeležili.

Naročniki, pohitite s plačilom naročnine — sreča se vam smehljaj!

Uredništvo in uprava
»ZASAVSKEGA VESTNIKA«

Novice iz Litije in okolice

»TESAR« v šmartnem pri Litiji lepo napreduje

Pred vojno je bilo znano Šmartno pri Litiji po Knafljevi usnjarni ter po mizarstvu obratu Franca Izgorška. Po vojni je postala Izgorškova mizarška industrija državna iast in je prešla v sestav republiškega podjetja »Tesar«, ki ima razen obrata v Šmartnem pri Litiji še več drugih obratov tako v Ljubljani v Linhartovi ulici, v Parmovi ulici, ter kovinsko delavnico, v Robovi ulici za Bežigradam pa ima kar posebno naselje. Podjetje »Tesar« se bavi v glavnem z izdelovanjem ostrešij in mostov in ima lastno tesarsko šolo za izdelavo pohištva. V šmarnskem delovnem kolektivu, ki šteje 40 delovnih moči, so nekateri izredno sposobni delavci, ki imajo za seboj že dolgoletno prakso. Med najstarejšimi mizarji je tov. Ivan Cvetič, ki dopolnjuje 60 leto. Mnogo tovaršev je zaposlenih v podjetju že nad 20. let.

Ta preizkušeni delovni kader slovi po svojih izdelkih, zlasti stavbenem in sobnem pohištva. V zadnjem času so izdelali potrebno pohištvo za zgradbo PTT Telekomunikacij v Ljubljani (last Poštne direkcije LRS) — okna, vrata telefonske kabine, svojevrstne obloge za strop, pisalne mize i. dr. Izredno precizno in umetniško je šmarnsko podjetje izdelalo tri lesene podstavke za kipe maršala Tita, za nje je izdelal načrte odlični strokovnjak arhitekt inž. Glanz.

Pravkar dovršujejo v podjetju opremo za novi moderni hotel Sana v Maglaju v Bosni. Sloves šmarnskega mizarkega podjetja »Tesar« sega namreč preko mej naše republike. Za bosanski hotel Sana so izdelali 80 vrat, sto oken i. dr. Delovni kolektiv je ponesen tudi na opremo, ki jo pravkar dovršuje za državni kiparski atelje v Ljubljani.

Šmarnsko podjetje vodi obratovodja tov. Franc Juvan. Zanimivo je, da vodi celotne pisarniške posle le ena sama pisarniška moč in sicer komercialist tov. Kolšek Radovan. Takih podjetij s tolikim staležem, kjer bi bilo razmerje med pisarniškim in ročnim osebjem 1:40, je v naši dolini menda malo.

Kljub obilnemu poslu, ki ga opravlja delovni kolektiv šmarnskega Tesarja v delavnicah, pa se marljivo udeležujejo tudi pri društvenih delih v množičnih organizacijah. Ni nacionalnega praznika, kjer ne bi doprinesli svoj delež tudi člani Tesarja. Tudi za Novoletno jelko bodo dali svoj prispevek, otrok svojih delavcev pa se bodo spomnili še posebej.

Delovni kolektiv Tesarja je pomagal tudi pri nedavnih velikih praznikih Litije in Šmartna ob prvem zboru II. grupe odredov. Saj je bilo tiste dneve dovolj dela za vse poživovalne zavodne ljudi.

Ob prihodu dolenske patrulje se je izvršila sprejemna svečanost ob partizanskem spomeniku na dvorišču Tesarja. V času NOB je dalo življenje pet članov mizarkega kolektiva, ki so jim po osvoboditvi delavci Tesarja postavili ob vhodu v podjetje spomenik. Ob občinskem prazniku Šmartna so Šmarnčani sprejeli patruljo pri tem spomeniku, k spomeniku so položili trnjeve venec pevci domačega »Zvona« so zapeli žalostinko, z igranjem godbe na pihala pa je bila prisrčna pijetna svečanost ob spomeniku pred Tesarjem slovesno zaključena.

Nekateri delavci Tesarja so bili že pred vojno znani kot odlični marksisti in so imeli zaradi svojega revolucionarnega dela stitnosti z bivšimi jugoslovanskimi oblastmi. Tov. Žužek je bil poslan celo v koncentracijsko taborišče. (Več o tem piše pravkar izšla knjiga »Zasavje v plamenih«).

Ko se je dopisnik Zasavskega vestnika poslavljaj iz obrata, mu je eden najstarejših delavcev pripomnil: »Prosim zabeležite da svoje znanje, ki smo si ga pridobili v starem podjetju, uporabljamo zdaj za napredek naše socialistične domovine!«

Drugi pa je dodal: »Zapišite še to, da so izdelki naših rok znani tudi obiskovalcem Rogaške Slatine, za njo smo izdelali opremo za Slovenski dom. Obiskovalci ljubljanske Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) pa naj vedo, da je oprema tega našega pomembnega zavoda izdelek šmarnskih mizarjev.«

Zasavski vestnik prav rad beleži take delovne uspehe in bo od časa do časa priobčeval obiske še v drugih delovnih podjetjih.

Prvi državni mojster v Litiji

Litija je dobila prvega državnega mojstra in sicer iz čevljarne stroke tov. Janeza Dolžana. V Dolžanovi državni delavnici je 12 delavcev. Tov. Janez Dolžan je znan v naši dolini še iz časov NOB. V njegovi čevljarški delavnici so takrat stalno delali obutev za partizane. Zato so ga Nemci aretirali. V litijskih zaporih je bil le dva dneva, nato pa je ušel skozi lino v partizanski odred. Nekaj časa je bil na okrajnem komitetu v Ljubnem v Savinjski dolini. Z dekretom SNOS je bil 15. oktobra 1944 imenovan za načelnika Narodne zaščite za okraj Litija.

Kakor je bil tov. Janez Dolžan zvest partizanski ideji v času NOB, tako nakazuje pot tudi v socialističnem družbenem redu. Njegovemu podjetju želimo največjega razmaha.

Iznajdljivi vinogradniki z Gradišča nad Litijo

Gradišče nad Litijo je hrib, ki ga ugledaš že iz vlaka. Tam so zadnji obronki dolenskih vinogradov, ki so napolnili sode prebivalcem te naše hribovske vasiše doslej še vsako leto.

Letošnje leto je bilo za gradiške vinogradnike usodno. Pomladanska slana jima je uničila letino. Da bi bili sodi naših gradiških vinogradnikov prazni, tega si niso mogli zamisliti. Zato so bistré glavice rešile pereče vprašanje s tem, da so v času trgatve najeli kamion in odhiti z njim na gorško stran po grozdje. Nakupili so ga še kar ugodno in ga nato prešli v svojih gorcih. Zdjaj pa imajo gradiški posestniki vino kljub neugodni letini. Take letine, kakršna je bila letošnja, da bi bilo uničeno domača vse grozdje, ne pomnijo niti najstarejši vinogradniki. Zato pa spada njihova rešitev in nakup grozdja med Brici, vsekakor v našo kroniko.

Lovska družina na Savi pri Litiji

V zadnjih letih se je zanimanje za lovski šport v Zasavju povečalo. Lovci ni postal samo mesar divjačine, temveč tudi njen prijatelj in gojitelj. Med najbolj zavednimi zasavskimi lovskimi družinami so člani lovске družine na Savi pri Litiji. V svojem revirju okrog Sv. gore imajo zdaj okrog 200 srnjadi, tolikošte števila menda ni v nobenem drugem zasavskem revirju. Pod Sv. goro se zadržujejo tudi štirje jeleni, ki pa si jih lovci ni preveč ne žele, saj že tolikšna srnjad povzroča kmetu veliko škodo.

V lanskim zimam je srnjad močno trpela zaradi visokega snega. Več srn je postalo plen psov-klatežev. Savski lovci so napravili v lanskim zimam večkrat pogon na te sovražnike srnjadi in pobili več potepuških psov. V lanskim zimam so pokladali lačni srnjadi suho deteljo in druge priboljške, vendar je srnjad segla raje po bršljanu in drugem zelenju. Kakor sodi lovci, bo letošnja zima bolj ugodna kakor lanska.

Lovci na Savi so tekom leta zaredili v revirju tudi več druge divjačine: fazanov in jerebice itd., ki se je zdaj lepo razmnožila. Odkar je sneg, jim pokladajo hrano v krmilnice.

Nato pa se učitelj obrne proti drhtečemu dečku:

»Ali se ne bojiš, da se ti bo posušil tvoj katji jezik? Ali te ni strah, da bo svetnik, ki si ga tako hudo razžalil, prosil Vsemogočnega, da te kaznuje? Kaznuje tako, da boš našel, ko se boš vrnil domov, domačo hišo v plamenih, ali pa da boš našel doma umirajočo mater... Oh ne, moj bog! Ne upam si izgovoriti! Odpusti mi, sveti Ludovik!«

In spet je napadel prestrašenega fant:

»Ali si sploh premislil, kaj si storil? Ne! Ali si razmišljal o svojem brezboštvu? Dati prvenstvo človeku! Pa če tudi je uboga, siromašna starka! Dati prednost pred svetnikom! Odgovori mi: ali si razmišljal o svojem brezverstvu? Odgovori!«

Deček ni mogel odgovoriti. Obupno je zajokal.

»Brezverec se kesal« je začel učitelj in se obrnil proti podobni svetnika. »To je tvoje odpuščenje, božanski Ludovik! Brezbožnik se kesal! Zahvaljujem se ti!«

Spet se je obrnil k dečku, ki se je dušil v solzah: »Odpuščenje ti je! Dvigni svojo skesano glavo! Pogledaj svetnika s svojimi pregrešnimi ali nedolžnimi očmi!«

Sel je k fantu, mu dvignil glavo in ga kot očesno glasno poljubil na vroče čelo. Vzklitnil je:

»V imenu svetega Ludovika ti je odpuščenje! Deček je jokal in ihtel od ginjenja, z njim pa vsi ostali otroci.

Ko so to soboto sežigali vrečico z denarjem, je bila spet vsa deca na kolernih.

Mnilo je spet pet sobot.

Sežiganje pregrešnega denarja je izgubilo na svoji zanimivosti in pomembnosti. Zgodilo se je, kakor se zgodi pač z vsemi obredi, če se večkrat ponavljajo: postali so navašni, vsakdanji.

Neke sobote je nek deček, namesto da bi vrnil deset novcev v vrečico, kupil zanje kislih bombonov. Zanj je učitelj vložil denar.

Sledeti teden je moral učitelj to napraviti ne samo za enega dečka; sedaj so že trije fantje krenili s svoje prave poti, četudi so se opostili. Učitelj jih je rotil z glasnimi vzkliki in se obračal k sveti podobici; a vse to ni imelo več prejšnjega učinka. Vse je postalo vsakdanje, navašno, običajno. Med učenci so bili celo fantje, ki so se učitelju na tihem rogali, kako je z dvignjenimi pestmi, ves zaripel v obraz z grobim glasom napovedoval katastrofo, božjo kazen.

Deca se ni več bala kot prej, prinašala pa je še nadalje vsak ponedeljek denar.

Neke sobote pa je nek deček, predno bi moral spet sežigati vrečico z denarjem, dejal previdno svojemu tovarišu:

»Imenitno idejo imam!«
»Kakšno?«
»Pojdva hitro v razred in vzemiva iz vrečice tri papirnate bankovce... Kaj praviš ti?«

»Bojim se...«
»Pa kdo naju bo videl? Ničel!«
»Bojim se svetnika...«
»Pa ta je samo naslikan na papir!«
»A oni pravi v nebesih?«

»Mislim, da je vse skupaj prevara, goljufija! Trije bankovci! Po enega in

pol na vsakega! Nikoli še nisi imel toliko denarja!«

»Nikoli!«

»Potem pojdiva!«

In vzel ga je pod roko.

»Da, toda...« je rekel drugi učenec.

Pustil je, kako ga je tovariš vlekel s seboj. »Ali bova temu povedala?«

Mimo njiju je šel deček, ki je predlagal, da vse tri bankovce izroče starki. Deček se je bal: želel si je, da bi bilo več sokrivcev. Mistil je, da bo greh manjši, če bo razdeljen na več krivcev.

»Ako mu poveva,« mu je odgovoril drugi, »potem morava tudi njemu dati bankovce.«

»Pa kaj zato! Na vsakega še vedno pride po en bankovec!«

»Drži! Poslušaj, kaj misliš, če vzameva iz vrečice tri bankovce, namesto njih pa vloživa v vrečico navaden papir. A?«

»A vse tri bankovce bomo dali starki!« je dejal deček. »Gremo!« je dejal navdušeno.

Njegova odločnost se je oprijela še ostalih dveh.

»Ne! Tam so trije bankovci. Po eden za vsakega!«

»Če hočeš, daj ti tvoj starki svoj del...«

»Drži!«

Med potjo pa je mistil: »Starki bom dal pol bankovca, drugo polovico pa bom pridržal zase.«

Prišli so do razreda. Eden od njih je ostal pri vratih za stražo, drugi je primaknil stol, tretji pa se je povzpela na stol ter vzel vrečico.

»Uhi!« je vzdihnil; ni malo manjšalo, da ni zletel s stola.

V roki je držal tri listke iz navadnega časniškega papirja...

NAŠIM PIONIRJEM

365 srečnih in veselih dni!

Novoletna jelka – dan otroškega veselja

Najlepšo bodo imeli v Hrastniku

Po vsem trboveljskem okraju se živahno pripravljajo na Novoletno jelko, ki bo v dneh 30. in 31. decembra. Imeli jo bodo ne samo v industrijskih centrih, marveč po vseh ljudskih občinah in podeželskih krajih. Tudi letos

povedati nič določenega, slišali smo le o nekaterih oddelkih, namreč da bodo imeli posebno sobo za ugankanje, sobo za pravljice in še druga presenečenja. V Trbovljah bodo pripravili Novoletno jelko v okviru društev »Svoboda«

raznih prireditev, ki jih bodo imeli tamkaj, so zagorske žene prišle na misel, da bi šle z otroci v Ljubljano na prireditve Novoletne jelke, s čimer bodo lahko še izkoristile znižano sindikalno vožnjo, na drugi strani pa bodo nudile otrokom nekaj novega. To zamisel so posnele tudi Trboveljčanke. V radešem okolju bodo imeli Novoletno jelko v Radečah, Vrbovem in Jagnjeh, združeno z ljubkimi igrami, prihodom dedka Mraza in podobno.

Zelo vneto se pripravljajo na Novoletno jelko tudi v Loki pri Zidanem mostu; tukaj so se vsi zavzeli za čim boljše izvedbo te prireditve. Lutkovni krožek pionirskega oddelka »Staneta Rozmana« je že v nedeljo 28. decembra pripravil igro »Rdeča kapica«, poleg tega pa bo na sporedu igra »Dedek Mraz« ter pogostitev pionirjev. Poleg Novoletne jelke bodo v Loki organizirali pionirske tekme v smučanju, sankanju, kepanju in postavljanju snežnega moža. Najboljši tekmovalci bodo obdarjeni.

V Loki so se dobro lotili Novoletne jelke, to pa seveda zaradi tega, ker so vsi prišli za delo, ne pa kot v nekaterih krajih našega okraja, kjer so se posamezniki izražali, da je izvedba Novoletne jelke zadeva sekcije žena.

Kakor v Loki bodo tudi v Trbovljah priredili otroci smuške tekme pri Sv. Katarini. Najboljši tekmovalci bodo dobili za nagrade smučke in podobno.

Dogovor je dogovor

(Turška pravljica)

V mestu Carigradu je živel za časa pravičnega sultana Murata brivec Ali Sok. Ta je znal obriti glavo gladko tudi, če si mu zavezal oči. In ni polil obleke z milnico, niti s kapljo ne. Znal je tudi veliko pravil in prišel je tako v glas, da je hodila vsa carigradska gospoda samo k njemu. Ali je postal silno prevzetan in ni maral več briti drugih glav kakor samo one boljših ljudi.

Seveda je porabil slavnega brivca tudi dosti drv. Kar naprej so hodili z drvni natovorjeni osli pred Alijevo brivnico. Tako je prišel nekoč drvar Hamid s svojim oslom in je ponudil Aliju drva. »Imam jih dovolj,« se je otresal Ali; »vzamem jih le, če mi daš za navadno ceno ves les, kar ga je na oslovem hrbtu.«

»Seveda dam rad ves tovar,« se je začudil Hamid in jel raztovarjati osla. Ko je spraznil oslov hrbet, je zahteval denar.

»Rekel sem, da ves les!« se je posmešnil Ali. »Osle ima vendar na hrbtu še leseno sedlo! Daj sedlo ali pa naloži drva nazaj in zgini! Dogovor je bil vendar jasek in priče so tu.«

Oslovo sedlo je bilo pa več vredno ko vsa drva. Hamid se je sicer prepričal in branil, pa vsakdo mu je rekel: »Kaj se boš prepričal, ubogi drvar, z Alijem, ki brije vso mestno gospodo? Pogorel boš!«

Drvar pa je trdil: »Pravica mora biti!«

»Daj sedlo, pa si jo poišči,« so se meščani smejali.

Drvar je dal sedlo in je šel iskat pravice. Sel je h kadiju (sodniku) in k muftiju (duhovniku). Prvi je pregledal vse zakone in ni našel besede, ki bi bila drvarju v pomoč. »Dogovor je dogovor in se mora spoštovati, sicer ni pravice v deželi,« je rekel kadiju.

Hamid je šel k muftiju. Ta je pregledal ves koran (turško sveto pismo), pa ni našel v njem besede, ki bi pomagala drvarju. »Dogovor je dogovor in se mora spoštovati, sicer ni pravice v deželi,« je rekel.

Drvar je bil trmast in neizobražen in mu ni šlo v glavo, kaj hočejo s tako pravico. Gre in najame pisarja, da mu napiše prošnjo na sultana.

»Z visokega prestola prihaja pravica,« pravi drvar, »biti mora za reveža in za bogatina. Še živi — slava Bogu! — naš pravični sultan, še se vozi po stari navadi vsak petek k molitvi.«

Drvar počaka sijajnega sultanovega prihoda in vrže prošnjo v sultanovo zlato kočijo.

Drugi dan pokliče sultan drvarja k sebi, ga posluša in razsodi:

»Dogovor je res dogovor, a pravica je stisnjena v besede, ki so lahko dvo- rezen meč. Brivec Ali je dobil po pravici tvoje sedlo.«

Prepaden stoji drvar pred sultanom. Pa ta se sklone k njemu in mu nekaj zašepeta.

Komaj je bila drugi dan odprta Alijeva brivnica, že je stal pred njo drvar Hamid in njegov osel. Hamid stopi v brivnico in vpraša, za kako ceno bi Ali obрил njega in njegovega tovariša. Aliju se je zdelo sicer za malo, da bi bril drvarja, vendar se dogovori za ceno. Obrije Hamida in se norčuje: »Kaj nisi vedel, kdo sem jaz? Zdaj se norčuje ves svet iz tebe.«

Hamid molči in gre, ko je obril, po osla. »Zdaj pa tovariša!« Ali poskoči: »Si li znorel? Kaj bom jaz, ki brijem samo gospodo, bril tvojega osla?«

»Dogovor je dogovor!« pravi drvar. »Nočeš? Grem k sultanu!«

Kmalu pride pred brivnico sam sultan z rablji. In pravi Aliju: »Dogovor je dogovor! Trdo se je pa včasih rav- nati po njem, toda potrebno, sicer ni v deželi pravice. Tebi je veljal dogovor za sedlo — zdaj pa hitro obriji osla — drugače ti izkaže palica pravico.«

Ni bilo pomoči! Ali je namilil in obril osla. Se tisti dan se je razširila novica o tem po Carigradu. Pozdravljali so Alija: »Čestitamo, da si postal brivec oslov; žal, da moramo zdaj k dru- gemu brivcu...«

Tako je zgubil prevzetni Ali delo in premoženje. Bežal je iz Carigrada in se nastanil v Mostaru.

Brrr — avto

Pasel je na rebri ovce.

Ker sta bila oči in mati revna, je bil tudi sam reven, in ker je bil oče zašit in mati raztrgana, je bil tudi sam zašit in raztrgan. Ker je bil reven, zato ga je vselej stisnilo nekaj za grlo kakor s trdo roko, da je komaj dol požrl kot veliko solzo, kadar je videl sosedovega Milčeta, tistega ščuncarjevega Milčeta z debelimi, rdečimi lici, da je bel kruh; ali kadar je videl Olgico, tisto krčmarjevo Olgico, ki si je vedno ogledovala obleko — srakica prismo- jena! Celo takrat, kadar mu je Pepica, največjega gruntarja hči v vasi, dala kruha — in dala mu ga je dostikrat —, še takrat ga je prišlo nekaj za grlo, da je komaj dol požrl kot debelo solzo, in da ga ni vselej Pepica tako čudno dobro pogledala, bi ne bil vzel.

Najbolj pa ga je stisnilo, kadar je spodaj pod rebrijo prirahotal ali pritobil avto: srečni ljudje sedijo v njem, veselo se smejejo, največkrat pa se držijo sila dostojanstveno in važno, siti so, lepo oblečeni, nič zašiti in se peljejo, peljejo...

On se ni še nikdar peljal z avtom — o tepec, saj se še s konji ni nikdar peljal! O pa! Enkrat se je že peljal s konji. Ko je šel Ponikvarjev hlapec, tisti, ki škilasto gleda — Mežurek mu pravi — ko je šel Ponikvarjev hlapec z vozom po pšenico, takrat se je on obesil na voz in se je ravno kopicil čez lojtrnico, ko ga je tisti škilec užgal z bičevnikom, da bi bile skoraj pregorele tanke hlačice pod njim — takrat. Zato ga je najbolj stisnilo, ko bi se tako rad peljal in bi bil rad lačen in strgan, samo da bi se peljal!

Tako se je vselej razsrdil, kadar je zasiljal avto in se je skrtil v rebri za grm in ga začel zmerjati z vsemi primki, z nelepimi besedami, ki jih je slišal, kadar so se pri sosedovih kregali. Ko pa je pribrenčal avto blizu po cesti, se je potuhnil globlje pod grm in umolknil, še sopsti si skoraj ni upal. Kaj, če bi pribrenčal gor za grm? Zdel se mu je avto kot živa stvar. Da se konj sam splaš, se mu ni zdelo nič čudnega; tudi da se konj z vozom splaš, še ni tako čudno; ampak da bi se voz sam splašil — če ni nekaj živega? Kaj, če

bi pribrenčal gor za grm? O groza, nemara bi bilo še huje ko takrat, ko se je obesil čez lojtrnico in ga je tisti hlapec, tisti škilec, užgal, da bi mu skoraj hlačice pregorele pod bičevnikom. Zato se je potuhnil globoko pod grm in umolknil, še sopsti si ni upal. Ko pa je avto odbrnel, ga je bila spet sama korajža in psovka.

Spet je pasel, čisto ob cesti je sedel. Brrrrr — avto!

Ze se je privzdignil, da bi skočil vkreber, za grm, po stari navadi.

Ee, ga bom vsaj od blizu videl in srečne bogate ljudi, lepo opravljene, ki jim ni nič hudega — mu je šlo skozi misli in obsedel je.

Brrrrr.

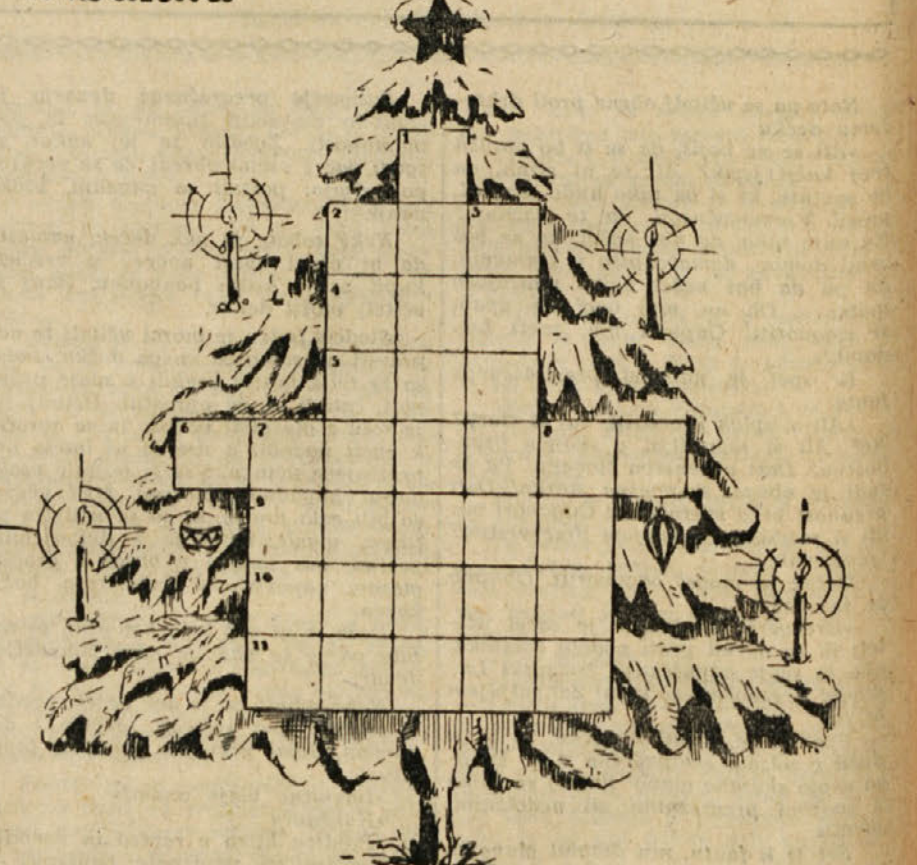
Lep, svetlomoder pleskan avto. Sam sebi ne more verjeti.

V njem sedi gospod, robc drži na usta; zraven gospa, krčevito joka, da jo kar stresa; za njima pa velik venec iz belih rož, črn trak in na njem se poliskavajo zlate črke, in črni trak maha v vetru kakor v slovo in se poliskava- vajo zlate črke...

Široko je razprli oči in kakor da bi se sam sebe vprašujoč pogledal: kaj je to in kako je to?

Posihmal ni več zmerjal avtov.

Pionirska nagradna križanka

Vodoravno: 2. ptič; 4. tuje žen-ko ime; 5. zimska veselje pionirjev; 6. oblika glagola »prestie«; 9. dela oderuh in mesar; 10. vržeh (hrvatsko); 11. delati na polju.

Navpično: 1. zimska nevšečnost; 2. rabimo vsako leto; 3. vrsta železne

rude; 7. blago (v sklonu); 8. svojilni zaimek (množ.).

Rešitve naj pionirji pošljejo ali pri- nesejo v uredništvo lista do ponedeljka 5. januarja 1953. Izrečani (trije po šte- vilu) bodo dobili lepa knjižna darila.

Računska zanimivost

Oglejte si pobilže spodnja dva računska trikotna in opazili boste, da je pri obeh trikotih seštevek popolnoma enak. Zanimivo, kaj ne?

987654321	123456789
87654321	12345678
7654321	1234567
654321	123456
54321	12345
4321	1234
321	123
21	12
1	1
1083676269	1083676269

Rešitev nagradne besedne uganke

Na našo besedno uganke v zadnji številki »Zasavskega vestnika« smo prejeli od pionirjev več odgovorov, kot smo pričakovali. Veseli nas, da so vsi pionirji in pionirke pravilno rešili to uganke. Zrebr je tokrat določil za nagrado tov. Alis Kocmur, učenko IV. c razreda osnovne šole v Spodnji Šiški v Ljubljani, kateri bomo poslali razpisano knjižno darilo.

Poljanska četa gre v napad

Zadnji odsev zarje je utonil za Črnim Kalom in ostro zarisani vrhovi Blegoša, Koprivnika in Mladega vrha so se jeli potapljati v temno neba. Nad gozdovi je vladala tišina.

Komandir Janez se je sklonil nad pojemajoči ogenj in njegovo črnilaso kodrasto glavo je obsvelil ognjeni žar. Skoraj neslišno je tiktakala na smreko obešena budilka, vendar je njen glas prodiral skozi tanko platno šotorov, skritih v gostem grmičju. Na robu poseke se je v blišcu prvih zvezd zganila senca. Stražar. Polikomisar Kostja je zavezal nahrbtnik in stopil iz teme k pojemajočemu ognju.

»Bomo šli, tovariši?«

Komandir Janez je v odgovor vstal in z njim smo vstali vsi ter si optali nahrbtnike in puške.

»Tovariši, gremo v akcijo,« je šepetaje govoril tovariš Janez. »Vsi veste, da po cesti iz Žirov v Skofjo Loko vozi velik nemški avtomobil S komandan- tom Fazanom sva izdelala načrt, kako bomo ta avto in njegovo spremstvo uničili. Preprečiti moramo Svabom, da bi na tak lahek način dovažali postojankam živež in strelivo. Na mesto, kjer bomo izvršili napad, bomo prišli jutraj, pol ure preden pripelje avto. Akcija mora biti izvršena, preden dobe Nemci pomoč. V boj!«

»Za svobodo!« je mrmraje odgovoril zbor, a žarenje v očeh je bilo močnejše kakor krik iz polnega grla. Nato smo drug za drugim tonili po kore- ninastih stezah v noč in kmalu je v stražarjevih ušesih zatonil šum naših korakov...

V meglenem jutru se je iz somraka izluščila vijugasta cesta. Na eni strani strm breg, na drugi med skalovjem šumeča Poljanska. V ostrem ovinku je naša četa zlezla v breg. Kakor v gleda- lišču smo v polkrogu zasedli položaje nad cesto. Spodaj zapoje žaga. Vrh bukve lažno drhti, ko ji jekleno rezilo gloda trči les. Enakomerni glas žage nas uspava, oči se zapirajo, vse naokoli je sama brezdušna tišina. Uho napeto prisluškuje, kdaj bo v dalji zabrenčal motor. Komandir pogleduje na uro. Še deset minut! Teh deset minut je kakor večnost. V teh kratkih desetih minutah lahko človek premisli vse svoje živ- ljenje. Kaj pa, če avto sploh ne pride? Kaj tedaj? Toda v komandirjevih očeh

leži mir, skoraj bi rekel da švigajo iz njih plamenčki nagajive hudočnosti. Te oči govore: Ne boj se, fant, avto pride in mi, ki ga bomo napadli, smo parti- zani! Roka tesneje poprime puško, še enkrat neslišno odpreš zapirac in po- gledaš, če je vse v redu. Tako, sedaj smo pripravljeni.

Tedaj pripelje avto, velik rdeč avto, da je skoraj čudno, kako more voziti po tako ostrih ovinkih. Pazi! Žica, ki je držala bukev, se utrga. Kakor bi se utrgalo z neba, omahne drevo na cesto. Zavore zaječe in rdeča pošast se ustavi. Za hip zavlada tišina. Nato se oglasi, kakor bi sekal, ostro povelje:

»V imenu slovenskih partizanov vsi z dvignjenimi rokami iz avtobusa! Ci- vilisti naj se umaknejo, kar je nemških vojakov, naj obstanejo na mestu!«

V avtu zašumi kakor v panju. Pre- plašeni rinejo ljudje drug čez drugega na prosto. Nemci ne vedo, kaj bi storili, in se zbegani prerivajo med njimi.

Mi kričimo in ustavljamo, a Nemci beže kot gluhi ob robu ceste. Tedaj počijo za njimi strelji. Fric za Fricem se zvali v cestni prah. Le eden je trmast. Napenja brzostrelko in se hoče braniti. Zastonj. Ne eden, deset strellov ga prikuje na tla.

Sedaj pa na delo. Polovica odnaša, kar je vrednega, naprej v breg, drugi pa uničujejo rdeče vozilo: s kopiti po motorju v notranjost bombe in čez nekaj minut nemški avto gori. Opra- vili smo, naloga je izvršena.

Na Žirovskem vrhu je že toplo. Po- legli smo po gostem, žarnordčem sleču in v lica, bleda od naporov, polagoma stopa kri. Komandir Janez mirno leži z zaprtimi očmi, Nande in Sokol čistita puški, Stipe pa zamišljeno prebira pismo, ki je bilo last ubitega Nemca. »Dragi Hans! Sedaj sem na ruski fronti. Tu je zelo huda zima in vojakji smo slabo oblečeni. Srečen si, da si odšel na dopust, meni pa se zdi, da doma ne bom več videl...«

Stipe se lahko nasmehe. Danes je pač vseeno, ruska fronta ali slovenska zemlja, obe požirata hitlerjanske mo- rilce. Ker so smrt sejali, so smrt prejeli.

V dolini se je dvignil proti nebu ognjen steber dima, nad meglo so se v sončno jutro razpršile žareče iskre — žgalni dar borcev za mlado svobodo.

Kakšen bo razvoj naše črne metalurgije

Livarna in topilnica Ilijaš

Prihodnje leto bomo v Ilijašu v Bosni pričeli graditi novo livarno, ki bo dajala letno okrog 40.000 ton surovega liva. Do kraja leta 1954 pa bodo zgrajene tri električne peči, ki bodo dajale 80.000 ton surovega železa.

V posebnem oddelku bo livarna centrifugalno litih peči s kapaciteto 18.000 ton ton, livarna kokil in valjev za potrebe črne metalurgije z zmogljivostjo 15 do 18 tisoč ton in livarna mehkega liva s kapaciteto 4000 ton.

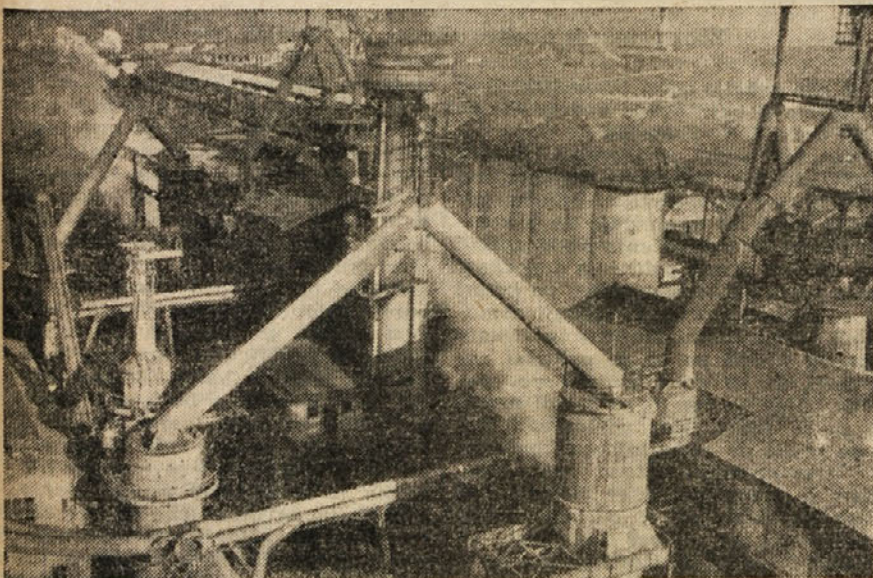
Z izgradnjo Ilijaša bodo železarna Zenica in ostale železarnice v državi (razen v severnem delu) preskrbljene z li-

(okrog 20 do 25 tisoč ton) izvozili. Sedem tisoč pet sto ton aluminija iz proizvodnje prve faze elektrolize bomo predelovali v valjarni aluminija v Račicah pri Sibeniku v finalne valjane produkte, a višek iste količine bomo izvozili.

Električno energijo za ta kombinat bodo dajale naše elektrarne na Dravi.

in Sisak

V železarni Sisak sta od leta 1947 zgrajeni dve novi visoki peči ter tovarna kisika. Dne 29. novembra t. l. pa je začela poskusno obratovati tretja valjarna brezšivnih cevi.

Novo visoke peči v železarni Sisak

vom in napravami iz surovega železa. Za izgradnjo te livarne bomo prihodnje leto investirali 2 milijardi 47 milijonov dinarjev.

Železarna Štore ...

V Štoreh pri Celju bo prihodnje leto že začela obratovati prva električna peč za proizvodnjo surovega železa, in to predvsem za proizvodnjo sivga surovega železa za potrebe livarne sive pločevine.

Peč bo imela zmogljivost 12.000 kilovatov in bo lahko dajala letno 18 do 20.000 ton surovega železa. Obenem se grade tudi potrebni objekti in naprave za aglomeracijo.

Peč v Štoreh je namenjena za izkoriščanje pirinitnih ogorkov iz Hrastnika, v bodočnosti pa tudi rdečega mulja kot stranskega produkta iz tovarne glinice v Strnišču.

Poleg tega bodo dogradili še livarno in delavnico za obdelavo težkih valjev za potrebe naše črne metalurgije. Za ta dela je prihodnje leto določeno 750 milijonov dinarjev.

... Varež

V vareški železarni bo prihodnje leto izročena prometu žičnica za transport železne rude, žičnica za prevoz jalovine ter odvoznica za prevoz rude na rudišču Smreka.

Poleg tega bodo pričeli odkrivati nova rudišča v Smreki, Draškovicu in Nabreziku. Mehanizacija je že naročena. Tako se bo kapaciteta vareške železarnice do konca prihodnjega leta povečala za dvakrat, t. j. na 700-800 tisoč ton letno.

Predvidena je tudi izgradnja novega odpravnega sistema na nakladalni postaji in bunkerjih v Draškovicu, od koder bodo rudo odpošiljali v specialnih vagonih s 45 tonami rude. Postavili bodo naprave za avtomatično izpraznjevanje vagonov.

Predlog družbenega plana predvideva za ta dela 693 milijonov dinarjev.

Kombinat aluminija v Strnišču

Po predlogu družbenega načrta za leto 1953 je predvideno tudi 5 milijard 839 milijonov dinarjev za nadaljnjo gradnjo tovarne aluminija v Strnišču. S tem bi bila dovršena tovarna glinice s kapaciteto 50 do 60 tisoč ton ter prva faza elektrolize aluminija z zmogljivostjo 15 tisoč ton. Tako bi po tej dovršitvi tovarne glinice in prve faze elektrolize aluminija ostala za naslednja leta še izgradnja druge sekcije elektrolize z letno proizvodnjo 15.000 ton, s čimer bi dosegli končno predvideno kapaciteto 30.000 ton letno.

Prihodnje leto bo potrebno, da se izvrše montažna dela na napravah v oddelkih glinice in elektrolize ter manjši del na gradbenih objektih in vodnih napravah. Do sedaj je skontano 80 % vseh gradbenih del za to kapaciteto ter 80 % oprave iz naših podjetij.

Največji del oprave, ki jo bomo montirali prihodnje leto, bo uvožen iz Švice in Zahodne Nemčije.

Do obratovanja druge sekcije elektrolize bomo višek proizvodnje glinice

— tovarniške dvorane — ki so na splošno skontane, je letos sodelovala tudi mladina iz LR Srbije.

Do julija letos je bilo za gradbena dela in nakup oprave potrošeno 4 milijarde 356 milijonov dinarjev. Prihodnje leto bomo investirali še 2 milijardi 479 milijonov dinarjev.

V letu 1953 bo dokončana glavna tovarniška dvorana s prostornino 50.000 kvadratnih metrov, objekti livarne in energane ter še drugi gradbeni objekti. Pričeli bodo tudi z montažnimi deli, leta 1954 pa bo tovarna začela delno obratovati.

Tovarna v Svetozarevu bo izdelovala vse vrste električnih kablov s scinčnim plaščem ter razne gole in izolirane električne žice. Prvič bomo pri nas začeli izdelovati kable s svinčnim plaščem in papirno izolacijo.

Leta 1954 bo tovarna dajala 5500 ton, a leta 1957, ko bo tovarna že delala s polno zmogljivostjo, pa 25 tisoč ton kablov s svinčnim plaščem. Golih in izoliranih žic bomo prihodnje leto pridobili 2770 ton, leta 1957 pa 9100 ton.

Z izgradnjo te tovarne se bomo osvobodili uvoza teh proizvodov, delno jih bomo celo izvažali.

Tovarna pa bo dajala še stranski proizvod — valjano betonsko železo — 35.000 ton letno.

Smederevo

Tudi v tej železarni bo prihodnje leto zagorela nova električna peč, ki bo dajala letno 2500 ton elektrojekla. Služila bo za vlivanje specialnih odlitkov, zlasti za barvno metalurgijo v Srbiji.

Delati bo začela tudi valjarna za tanko pločevino, s čimer bomo dosegli kapaciteto 11.000 ton dvigala na 30.000 ton.

Istočasno bodo dali v obrat novo kurilnico in oddelek za pocinkavanje. Z novo valjarno bo naša industrija preskrbljena s tanko dekaritirano in pocinkano pločevino, ki smo jo doslej uvažali.

Družbeni plan določa za smederevsko železarno prihodnje leto 520 milijonov dinarjev.

Dravski sistem — eden najmočnejših hidroenergetskih sistemov v državi

Stisnjeno med Pohorjem in Kozjakom v ozki kotlini teče Drava, ki je vzbudila pri strokovnjakih veliko pozornost. Zakaj? Njena vodna moč je zaradi deroče struge zelo primerna za izkoriščanje. Ima veliko prednost, da je vedno polna vodne energije: njeno strugo napajajo večni ledeniki Velike Pastirice in voda s pobočij Velikega Kleka. Sonce nenehno topi ledenike in sneg ter napaja planinsko reko, medtem ko je v strugah Bosne, Neretve in Drine v pozni pomladi in poleti le malo vode.

Prav zato je Drava kaj primerna za gradnjo hidroelektrarn. Od Dravograda na avstrijski meji do Maribora se jih bo v kaskadah zvrstilo kar šest. Elektrarne »Fala«, »Dravograd«, in »Mariborski otok« že obratujejo, »Vuzenica« je v izgradnji; leta 1953 naj bi bila končana gradbena dela ter bi se montiral prvi agregat za 18.000 kilovatov. Tako bi ostala še gradnja hidrocentrale »Vuhred« in »Ožbold«. V ostalem toku Drave bodo pozneje zgrajene še druge elektrarne.

Po predlogu družbenega plana za prihodnje leto se predvideva začetek gradnje centrale »Vuhred«. To bo tretja stopnica v sistemu dravskih elektrarn. Kapaciteta »Vuhreda« bo okrog 60.000 kilovatov.

Ko bo skontan celotni dravski sistem, bodo te centrale proizvajale 279 tisoč kilovatov. To bo eden izmed najmočnejših hidroenergetskih sistemov v državi, ki bo povezan s hidrocentralami na Savi in s Hrvatsko.

Elektrifikacija v Makedoniji hidroenergetski sistem Mavrovo

V družbenem načrtu za prihodnje leto je za dela mavrovskih elektrarn določena vsota 2 milijardi 483 milijonov dinarjev.

Sistem Mavrovo zavzema hidrocentrale Vrutok s 140.000 kilovati, Vrben z 12.000 in Raven s 26.000 kilovati.

Prihodnje leto so predvidena gradbena dela na hidrocentralah Vrutok in Vrben. Delali bodo na vodnih cevih za hidrocentrale, na taljanskem in vlažničkem tunelu, na brani in na ostalih objektih.

Delali bodo nadalje na kanalu, ki bo dovajal vodo rek Radike, Beličice, Vrutčke in Mavrovske reke, ki bodo prihodnje leto že polnile novo Mavrovsko jezero. Po načrtu naj bi bila dela na centrali Mavrovo končana leta 1955. Tega leta bi bila zgotovljena montaža prvega in drugega agregata na centrali Vrutok (70.000 kilovatov), a leta 1956 tretjega in četrtega, prav tako s 70.000 kilovati. Istega leta naj bi bila končana montaža hidroelektrarne Vrben.

Ze z obratovanjem teh dveh elektrarn se bo letna proizvodnja električne energije v Makedoniji povečala na 330 milijonov kilovatskih ur.

-bs-

ČEMU JE VODA KORISTNA

V šoli so se pogovarjali, čemu vse nam služi voda. Ugotovili so, da je voda za življenje neobhodno potrebna. Vodo pijejo ljudje in živali, z vodo kuhamo jedila, z vodo se umivamo, z vodo peremo, voda nam namaka polja in travnike, voda nam poganja, če jo spremenimo v paro, stroje in lokomotive. V te in še mnoge druge namene je voda potrebna, tako so ugotovili v šoli. Da, brez vode bi bilo življenje ljudi, živali in rastlin sploh nemogoče.

Ko so tako v šoli modrovali, čemu vse je potrebna voda, je učitelj vprašal še malega brihtnega Janečka, naj mu pove, čemu je voda po njegovem mnenju še koristna.

Mali Janeček pa vstane in se odreže: »Voda je človeštvu neobhodno potrebna tudi zaradi tega, ker bi brez nje ne mogli priti do otokov!«

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

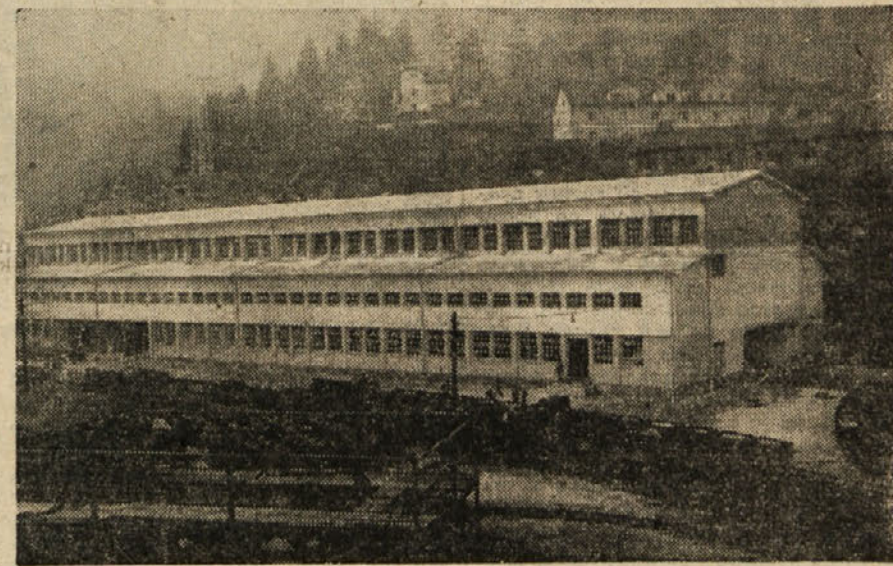
gradi v Zasavju

Ze sedem let izvršuje kolektiv gradbenega podjetja »Beton« gradbena dela v Zasavju. Skoro vsi večji objekti, zgrajeni po osvoboditvi v Zasavju, so delo tega kolektiva.

Tako je bila v Trbovljah zgrajena dvorana za obdelavo strojev v Strojni tovarni »Miha Marinko«, podaljšek te dvorane, 12-stanovanjska hiša, kolonija rudnika v Trbovljah na VI. etaži, moštevna kopalnica, elektrodelavnica in montažna dvorana, 18-stanovanjska hiša trboveljske cementarne na Vodah, mehanična delavnica cementarne, nakladalna postaja, silos, stanovanjska kolonija elektrarne v Trbovljah za Savo stanovanjske hiše te elektrarne na Dežmanovem travniku, skladišče elektrarne, veliki poševni silos, transportni koridori, transformatorska postaja, notranja predelava elektrarne ter Sindikalni dom v Trbovljah.

V Hrastniku je to podjetje zgradilo veliko upravno poslopje rudnika, zapihovalne naprave, veliki magazin elektrarne, stanovanjsko kolonijo steklarne nad postajo, cesto mimo steklarne v Hrastniku in manjša dela za tamkajšnjo kemično tovarno.

V Zagorju je kolektiv »Beton« zgradil rudniško stanovanjsko koloni-

Najmodernejša kopalnica za rudarje v Zagorju, delo gradb. podjetja »Beton«

jo v Potoški vasi, transformatorsko postajo, kolonijo v Borovniku, stanovanjski blok na Polju in Zdravstveni dom.

Delovni kolektiv gradilišča Trbovlje je ostal letošnje leto pred zelo težko nalogo: izgradnjo 105 metrov dolge in 43 metrov široke montažne dvorane za tovarno »Miha Marinko«. Podrobne načrte za to stavbo je kolektiv gradilišča dobil šele ob koncu meseca avgusta in v začetku septembra letošnjega leta, tako da je ostalo zelo malo časa za izgradnjo tega objekta. No, kolektiv se ni ustrašil velike naloge; s tesnim sodelovanjem in pomočjo investitorja ter organov oblasti je krepko prijel za delo ter pod najtežjimi pogoji uspel, da večji del objekta dogradi do faze, ki je potrebna za montažo strehe. Da pa so to delo zmogli v tako kratkem času, je gradilišče uvedlo delo v treh izmenah, kjer je 12 močnih električnih črpalk bruhalo vodo iz jam za temelje, za katere je bilo treba izkopati 3600 kub. metrov zemlje. V to montažno dvorano so vzdicali v manj kot treh mesecih čez 1000 kub. metrov železobetona.

Nadalje je kolektiv zgradil dvorano za lahko montažo ter podporni zid in zgotovil vsa pripravljala dela za nadaljnjo gradnjo tovarne z dohodno cesto in mostovi. Za rudnik v Trbovljah se skontava na Vodah 16-stanovanjska hiša, na IV. etaži pa gradi podjetje za rudnik 40-stanovanjsko kolonijo.

Delovni kolektiv gradilišča Zagorje

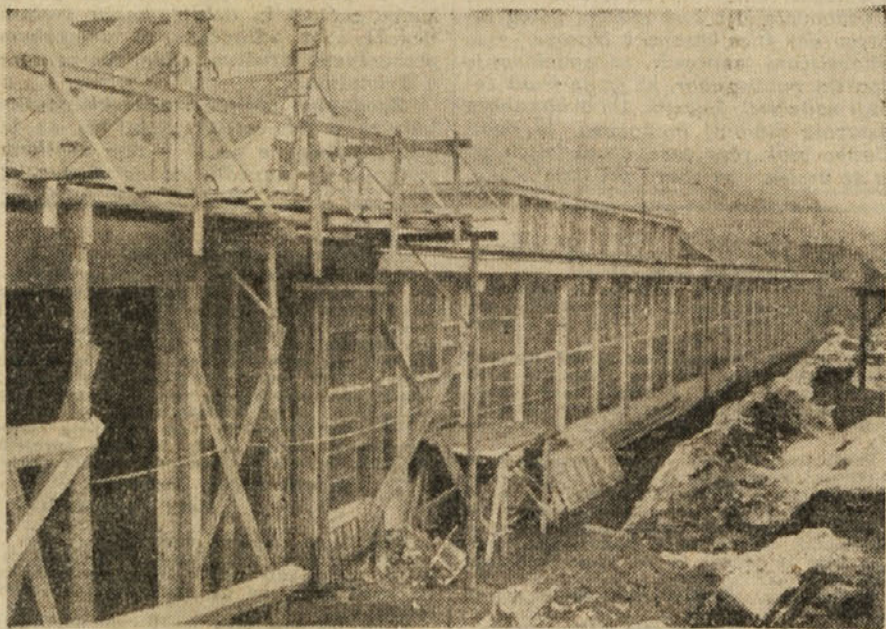
je ravno skontal veliko kopalnico za rudniški obrat Kotredež, ki je ena izmed najmodernejših v državi in na Balkanu sploh. Razen tega gradi strojnico v Borovniku, pričeli so z 18-stanovanjsko hišo na Polju, skontava se transformatorska postaja in Zdravstveni dom.

Delovni kolektiv gradilišča Hrastnik je dokončal Samski dom za rudarje, ki je eden najbolj sodobno opremljenih v državi, ter gradi 18- in 4-stanovanjsko hišo, transformator in transportne naprave.

Preteklo leto se je podjetje »Beton« znatno mehaniziralo ter se vsposobilo za prevzem še večjih nalog, ki se bodo postavile pred posamezna gradilišča. Podjetje je dobilo svoj bager, buldožer in veliko število drugih gradbenih strojev. Samo na zasavskih gradiliščih je bilo zaposleno čez 600 delavcev. Tudi strokovni kader podjetja se je krepil ter je dorasel vsaki nalogi.

Gradbeni program Zasavja v letu 1953 je zelo obširen ter podjetje čaka častna naloga njegove izvršitve. Samo v Trbovljah se predvideva izgradnja okrog 230 stanovanj, začetek gradnje novega Delavskega doma, dokončanje Trgovskega doma, nadaljevanje del na cesti, nadaljevanje gradnje tovarne »Miha Marinko«, izgradnja bazena za kopalnice in drugo. Tudi v Zagorju in Hrastniku je gradbeni načrt zelo velik. Verjetno bo velik del tega programa prevzelo podjetje »Beton«.

B.

Nov del tovarne »Miha Marinko« in priključek do materialnega skladišča

Še dva dni imaš čas,

da se lahko udeležiš VELIKEGA NAGRADNEGA ZREBANJA, ki bo v nedeljo, dne 4. januarja 1953 ob 16. uri pred rudniško restavracijo v Trbovljah.

**MFSTNO TRGOVSKO
PODIJETJE - Trbovlje**

Petje v Trbovljah nekdaj in danes

Ze od nekdaj je znano, da ljudje v Trbovljah radi prepevajo ali pa poslušajo lepo petje. V vseh časih so se našli ljudje, ki so gojili in dvigali pevsko in glasbeno kulturo v trboveljski dolini; ti so bili delno domačini-rudarji in v Trbovljah zaposleni delavci, še več pa so pripomogli k gojitvi glasbe in petja doseljeni obrtniki, železničarji in končno učitelji, ki so prihajali v Trbovlje iz raznih krajev Slovenije ter vstopali v pevске zbor ali pa delovali kot godbeniki ali vodje tamburaških zborov. Naj omenimo iz teh časov dva pionirja: trboveljskega organista Miho Ličarja in vodjo tamburaškega zbora učitelja Stritarja.

Pevsko izživljanje ni v Trbovljah nikoli zamrlo; celo med okupacijo so se našli ljudje, ki se niso bali zapeti slovensko pesem glasno, v opomin okupatorju, da je na tuji zemlji in da ljudstvo hoče svojo zemljo zase ter da ne priznava nobene tuje nadoblasti nad seboj.

Po okupaciji je pevsko delovanje v Trbovljah takoj zaživel. Iz partizanov se je vrnilo delavsko pevsko društvo »Zarja«, ki pa se je sprva omejevalo na prepevanje žalostnih ob prepokih padlih partizanov. Takoj po 9. maju 1945 pa je začela prepevati tudi mladina, ki sta jo zbrala učitelj Vereno Korosec in učitelj na Glasbeni šoli v Trbovljah Filip Križnik. Zbor je nastopal pod imenom »Titovi črni pionirji«, ki ga je pozneje prevzel tov. Rudi Dolničar, je pa kmalu, po nekaj uspešnih koncertih in turnejah utihnil. V to dobo sodi tudi poskus ustanovitve mešanega pevskega zbora, nekatere obnove nekdanskega »Trboveljskega Zvona«, ki pa se zaradi nerazumevanja tedanjih odločilnih činiteljev ni obnesel. Vrstili so se novi poskusi, toda vse do ustanovitve današnjega mešanega pevskega zbora »Slavček« ti poskusi niso imeli uspeha. Toda o tem več ob drugi priliki.

Naši spomini segajo v dobo pred letom 1893, ko je vladala v trboveljski dolini še skoraj popolna nacionalna nezavednost, saj so vodili tedanji največji podjetji v Trbovljah, rudnik in cementarno, pa tudi takratno kulturno življenje izključno nemški uradniki; ki niso imeli nobenega smisla, pa tudi ne potrebe po gojitvi slovenske pesmi. Ti priseljeni nemški uradniki so imeli svoj pevski zbor »Männer-Gesangverein«, v katerem so poleg rudniških uradnikov sodelovali tudi naši ljudje, ki se tedaj še niso zavedali svoje narodnosti. Ta zbor je prirejal svoje koncerte, kjer je prepeval same nemške pesmi, nastopal pa tudi ob raznih praznikih, ki so jih oznanjale po dolini izključno črno-zolte zastave. Edina slovenska zastava je visela v tistih letih na trboveljskem cerkvenem zvoniku. Kakor se morda danes čudno sliši, vendar je bil prav tedanji župnik Peter Erjavec tisti moški, ki je naročil svojemu cerkveniku, da mora izobesiti na zvoniku slovensko zastavo. Ta župnik je bil tudi tisti, ki je vabil v trboveljsko dolino tedanjo zavedno slovensko inteligenco in takratne voditelje celjskih Slovencev, med njimi dr. Dečka in dr. Serneca, ki so s svojimi navdušujočimi govori v tedanji gostilni pri Volavšku (današnja gostilna Spanc) začeli dvigati narodno zavest. Temu gibanju so se pridružili v največji meri prebivalci Zgornjih Trbovelj, medtem ko je bil odziv iz ostalega dela trboveljske doline maloštevilnejši. Iz teh predelov so se začeli odzivati predvsem delavci in rudarji, ker je bilo rudniško uradništvo, kakor omenjeno, strogo nemško.

V to dobo sodi tudi začetek slovenske pesmi, ki se je pričela širiti po Trbovljah, začela pa gojiti tudi sistematično v pevskih zborih, ki so bili sprva še maloštevilni — tudi po številu pevcev — rezala pa je prve brazde, pionirske brazde v kulturo slovenskega petja, ki se je kasneje tako močno razmahnilo v dolini črnega diamanta, ki je nemalo po zaslugi petja zaslovela tudi daleč izven naših današnjih meja.

Da bi paralizirali tedanji nemški pevski zbor v Trbovljah in da bi Slovenci imeli nekakšno postavno društvo, ki bi smelo prirediti koncerte in veselice, je tedanji trboveljski kaplan Pankracij Gregor zbral kakšnih 7 do 8 ženskih in 10 moških glasov, ki so sestavljali prvi slovenski mešani pevski zbor v Trbovljah. Sam je sodeloval in navduševal pevce, ki so bili v bistvu sprva cerkveni pevci, pričeli so pa gojiti tudi narodno in umetno slovensko pesem. Vodstvo tega zbora je prevzel tedanji organist Hiha Ličar, ki je prav takrat prišel od Sv. Jederti v Trbovlje. Ker ni bilo druge pevске literature, so se pevci oprli na tedanjo Mohorjevo pesmarico, prve pesmi pa so bile Nedvedove, Sattnerjeve in Volaričeve. Poleg teh pa so prepevali izrazito narodne pesmi in to v mešanem in moškem zboru, ki je nastopal tudi samostojno.

Istočasno se je pričelo narodno prebujanje tudi v sosednji hrastniški dolini, ki ga je podpiral znani učitelj Gradišnik, zaradi vpliva popolnoma nemške steklarne in kemične tovarne v Hrastniku ter ob izrazito nemškotarski podpori tamkajšnjega rudnika pa ni moglo priti do podobne ustanovitve slovenskega pevskega zbora v Hrastniku, ki naj bi širil slovenstvo tudi v tej dolini. Zato se je med Trboveljčani pojavila misel, da bi vnesli slovensko pesem tudi v hrastniško dolino; dobro se spominjam, kako smo se nekoč naložili na litojski voz, ki je imel spredaj veliko loto, ter odšli preko hriba na Dol, kjer smo najprej peli, nato pa sodelovali pri ljudski zabavi.

Okoli leta 1897 je ta pevski zbor priredil v gostilni »Pri vovku« (sedanja Spančeva gostilna) koncert, na katerega je povabil po vsem Zasavju znani Bartolon tamburaški orkester, ki se je povabilu odzval in sodeloval pri koncertu.

Pevski zbor »Vzajemnost« in Trbovljah leta 1912

Uspeh tega koncerta je tako navdušil pokojnega trgovca v Zgornjih Trbovljah Josipa Molla, da je začel sistematično študirati glasbo in je kmalu nato ustanovil prvi tamburaški zbor v Trbovljah, ki ga je vodil sam, sodelovali so pa v njem Jože Goropušek, Ivan Kramer, Anton Počivavšek, Kajtna, Robert Plavšak, Hiha Ličar — sama, še danes znana trboveljska imena, poleg teh pa še drugi, ki so bili v Trbovljah le začasno uslužbeni. Tamburaški zbor je šel kakšnih deset tamburašev, ki so igrali same hrvatske skladbe, ker drugih tedaj še ni bilo — ob vsakem koncertu pa je visela z berde velika slovenska zastava, ki je dokazovala, da je tamburaški zbor slovenska ustanova.

Po letu 1897 se je tamburaški zbor, ki je do tedaj vodil pri Goropušku v Zgornjih Trbovljah, preselil na Vode k Pravičiču, v tedanjo »Martnatovo« ali Polakovo gostilno. Ta selitev je povzročila, da so pričeli pristopati k zboru tudi rudniški nižji uradniki, ki so vse dotlej to narodno gibanje v Trbovljah opazovali le od strani, boječ se za svoje položaje pri nemški rudniški upravi.

Najagilnejši član zbora, ki se je močno povečal, je bil tedanji učitelj na vodenski šoli Stritar. V tem letu pa je popolnoma prenehal s svojim delovanjem omenjeni pevski zbor. Prvotno navdušenje je namreč močno popustilo, naslov »Pevsko in tamburaško društvo Zvon« pa je še ostal, dasi je deloval le še tamburaški zbor.

Leta 1906, ko je tudi tamburaško društvo le še životalo — vaje so se v presledkih še vršile — do koncerta pa ni moglo priti — sta prevzela vso organizacijo v svoje roke gostilničar in in pekovski mojster Anton Počivavšek in učitelj Oskar Moll. Sedež društva je bil prenešen k Počivavšku, kjer je dobilo svojo društveno sobo, hkrati pa se je spet pričelo prepevati, vendar le v moškem zboru. Posebnost tega zbora je bila, da so ga sestavljali poleg nekaterih tedanjih učiteljev sami delavci. Vodstvo tega pevskega zbora je prevzel tov. Oskar Moll, ki ga je nato obdržal vse do leta 1939. Ta zbor se je kasneje preosnoval spet v mešani pevski zbor, naslednje leto pa so peli samo moški, največ zaradi vojnih hominacij, ki jih je začel uprizarjati po Evropi Adolf Hitler. Toda o vsem tem še več kasneje.

Od leta 1906 dalje je pevski zbor »Trboveljski Zvon« deloval nepretrgoma vendar pa do Zvonove 15-letnice leta 1910 ni prirejal samostojnih koncertov, temveč je sodeloval le priložnostno pri cirimetodovih in gasilskih prireditvah. Od leta 1909 dalje pa, ko je bil pri Počivavšku ustanovljen trboveljski Sokol, je trboveljski Zvon nastopal tudi na sokolskih prireditvah. Zbor se je večal in krčil, vedno pa je bilo v zboru preko dvajset pevcev. Prvi večji samostojni koncert je bil leta 1910 ob 15-letnici obstoja trboveljskega Zvona. Zanimivo je omeniti ob tej pri-

ložnosti, da je bil zbor ustanovljen že leta 1893, saj poteka prva znana slika zbora iz leta 1894, petnajstletnica društva pa se je praznovala, kot da bi bil zbor ustanovljen že leta 1895. Kako je prišlo do te pomote, ni znano; verjetno je, da so se pevci neoficijalno zbirali že leta 1893, javno pa začeli nastopati leta 1895.

Te obletnice se je udeležil naš znani skladatelj Emil Adamič, ki je prišel v Trbovlje iz Trsta in ki je za to priložnost posebej napisal skladbo za moški pevski zbor z naslovom »Ob petnajstletnici naš besedišč, ki ga je zložil trboveljski učitelj Jože Velkavrh. Bila je to daljša skladba za zbor in baritonisti solo, ki ga je pel učitelj Tone Kuhar. Ker je bila ta skladba tako mogočna, da je ni zmogel sam trboveljski zbor — saj je vsebovala kar šest glasov, poleg tenorjev kar štiri basovske glasove — so Trboveljčani naprosili za sodelovanje zagorski pevski zbor, ki ga je vodil tedanji nadiučitelj Levstik. Da bi oba zbora nastopala čimbolj homogeno, je vabil skladbo vsak zbor zase, ob nedeljah pa sta se vrstila oba zbora pri vajah tako,

Zbor pevskega društva »Zvon« in Trbovljah leta 1893

da je eno nedeljo odšel trboveljski zbor v Zagorje k vaji, drugo nedeljo pa so prišli v Trbovlje Zagorjani.

Koncert sam je dosegel popoln uspeh, zlasti v moralnem pogledu, saj je tedaj spet vsesplošno oživela narodnostna ideja in zanimanje za slovensko pesem. To navdušenje pa je pričelo spet upadati zaradi političnih dogodkov. Vnela se je Balkanska vojna, po kateri sta se najbolj prepevali tedanji domoljubni pesmi »Šumi Marica« in »Onam onamo«; vrstili pa so se politični zapletjaji, ki so dovedli do prve svetovne vojne — vse to pa je bil vzrok, da so se pevci sicer udeleževali vaj, ni pa prišlo do samostojnega koncerta.

V tem razdobju je tamburaški zbor, kakor že omenjeno, le še životal, od pevskega zbora se je odcepil skoraj popolnoma, ter ni več sodeloval pri pevskih prireditvah, zlasti še, ker se je nekako leta 1911 ustanovil »šramelj«, ki je izpopolnjeval vse godbene vrzeli, nastajajoče ob različnih prilikah.

Med prvo svetovno vojno od leta 1914 do 1918 je pevsko življenje popolnoma zamrlo. Vojna vihra, ki je dirjala preko cele Evrope, je marsikateremu tedanjemu pevцу za vedno zaprla grlo in šele leta 1919 so se spet zbrali preostali pevci. Ze spomladai tega leta je bil ponovno obnovljen »Trboveljski Zvon«, ki je začel vaditi takoj z mešanim zborom. Prve pevске vaje so bile na vodenski šoli, dokler ni društvo dobilo svojih prostorov najprej pri Fortetju, pozneje pa v Sokolskem domu. Odslej so se koncerti vršili vsako leto; zbor se je krepil, nastopal je iz leta v leto kvalitetneje, dokler ni v splošni napetosti pred novo vojno in pred vedno burnejšimi dnevi, ko je nemški nacizem nasilno podjarmljal državo za državo, prišla zmeda tudi v zbor, ki se je sprva spet spremenil iz mešanega zbora v moškega, po letu 1940 pa je utihnil tudi ta.

Ne bilo bi seveda prav, če ne bi omenili mladinskega pevskega zbora »Trboveljski Slavček«, ki je med obema vojnoma pričel s koncerti pod vodstvom učitelja Augusta Suligoja — sprva v skromnem obsegu, v domačem kraju in bližnji okolici, nato pa vedno dalje po bivši Jugoslaviji, končno pa je ponesel pevski sloves Trbovelj preko meja v Čehoslovaško, Avstrijo in Bolgarijo. Veljal je v svetu za enega najboljših mladinskih pevskih zborov, dediščino tega slovesa pa uveljavlja danes naslednik, mešani pevski zbor »Slavček« v delavskem prosvetnem društvu »Svoboda-center« v Trbovljah.

Med obema vojnoma je bilo ustanovljeno v Trbovljah tudi Delavsko pevsko društvo »Zarja«, ki se je hitro dvigalo in dosegalo pred drugo svetovno vojno med tekmovalni tedanje Hubadove župe čim dalje lepše uspehe. Ta moški pevski zbor je vodil pevovodja Rudi Dolničar. Vojna pa je ustavila delovanje tudi tega društva. Med okupacijo je odšel skoro celoten zbor »Zarje« v partizane, po okupaciji pa je znova zaživel in deluje, kakor mešani pevski zbor »Slavček«, v delavskem prosvetnem društvu »Svoboda-center« v Trbovljah.

Zgodovina gojitve slovenske pevске kulture v trboveljski dolini pa ne bi bila popolna, če ne bi v tem kratkem sestavku še navedli, da je slovenska

pesem v Trbovljah začela doneti tudi v socialističnih vrstah, v delavskem izobraževalnem društvu »Vzajemnost«, ki je bila predhodnica sedanje »Svobode« ter začela s svojim delom med delavsko mladino leta 1912. Tega leta so v Delavskem domu v Trbovljah na pobudo takratnega tajnika socialistične strokovne organizacije, tov. Ivana Tokana, in tov. Jakoba Klenovška ustanovili delavski pevski zbor »Vzajemnost«, ki ga je vodil pevovodja Pavel Baloh iz Ljubljane, absolutni konservatorija v Regensburgu. Ta moški pevski zbor je imel v bivši godbeni sobi v Delavskem domu vsako nedeljo dopolne svoje pevске vaje. Zbor je štel okrog 40 pevcev. Prve dve pesmi, ki se jih je ta delavski pevski zbor učil s posebnim navdušenjem, sta bili: »Hajd socialisti« in »Marseljeza«. Pozneje so prišle na vrsto druge slovenske narodne in umetne pesmi. Zbor ni prirejal posebnih koncertov, pač pa je nastopal na raznih socialističnih shodih in prireditvah, zlasti še ob delavskih prvomajskih praznikih itd. Kakor nam pripoveduje nek bivši član tega pevskega zbora, so pevci trboveljske »Vzajemnosti« vzbudili veliko pozornost leta 1912 na delavski socialistični prireditvi v Storah pri Celju, zlasti pa še s svojim spontanim večernim nastopom v bivšem Narodnem domu v Celju, kjer so trboveljski pevci posebno navdušili navzoče Celjane in Celjanke s prekrasno odpeto Volaričovo pesmijo »Lahko noč, ljubo dekle«, prav tako pa z nastopom leta 1913 pri veličastnem pogrebu trboveljskega socialista Alojza Lesičarja, ki se je na rudniku smrti ponesrečil. Tega pogreba se je udeležil tudi tedanji vodja slovenskih socialistov in glavni urednik socialističnega dnevnika »Zarje«, tov. Etbin Kristan, ki je imel na grobu pokojnega Alojza Lesičarja prekrasen poslovlilni govor.

Kakor vsa druga društva, je tudi delovanje socialističnega pevskega zbora »Vzajemnost« v Trbovljah ustavil izbruh prve svetovne vojne meseca julija 1914. leta.

Po vojni se je ta pevski zbor obnovil v okviru delavskega prosvetnega društva »Svoboda«, ki ga je vodil in učil stari trboveljski pevovodja Miha Ličar. Zbor »Svobode« je imel jeseni leta 1919 v Fortetjev dvorani v Trbovljah, ki je bila nabito polna trboveljskih rudarjev, svoj samostojni koncert. Pozneje je prevzela vodstvo tega pevskega zbora znana trboveljska socialistka in komunista tov. Rezi Stenovičeva. Tudi ta zbor se je največ uveljavil pri raznih delavskih prireditvah in shodih ter prvomajskih praznikih trboveljskih rudarjev. Zaradi spora, ki je nastal v Trbovljah v prvih povojnih letih med desnim in radikalnim levim krilom v socialističnih vrstah, je pevski zbor »Svobode« začasnoma prenehal s svojim delovanjem, pozneje se je pa spet obnovil. Petje je poučeval v »Svobodi« tedaj pokojni Trboveljčan Janko Jerman. Zbor je deloval vse do leta 1935, ko je oblast po znanem velikem zletu »Svobode« v Celju delovanje socialističnih izobraževalnih društev prepovedala.

Pobjili opis delovanja nekdanskega delavskega pevskega društva »Svoboda« v Trbovljah čaka posebnega kronista.

EARL BIGGERS:

Skrivnost

27

EMIE DURAND

»Zagotavljam vam, da ga nisem.«
»Toda ko je polkovnik vrtil svoj film, ste sedeli ves čas na zofu zraven gospodine Garlandove. Ali niste v tem času opazili nič sumljivega?«
»Popolnoma nič.«
»Zepni robec je ležal ves zmoečan na kolenih gospe Tapper-Brook.«
»Ali ste bili v Indiji?«
»Nisem... Nikdar nisem bila tam.«
»Ir niste še nikoli ališali o nekem žalostnem dogodku, ki se je primeril v Indiji?«
»V Peshawarju? ... O zgnotju neke mlade žene, ki se je pisala Eva Durand?«
»Gospa Tapper-Brook se je za hip zamislila.«
»Verjetno, da sem o tem brala v časopisju... Ime mi zveni precej znano.«
»Povejte mi... ali ste morda opazili tisti večer, ko ste bili pri gosposdu Kirku, kakšno dekle, ki je bilo v službi v dvigalu?«
»Robec v rokah gospe Tapper-Brook se je spet preobličil v krogle.«
»Zakaj bi bilo potrebno to, da li sem jo opazila in si jo zapomnila?«
»Ona vam je bila torej popolnoma nepoznana?«
»Zdi se mi, da. Sicer pa nimam navade, da bi se posebej zanimala in si ogledovala to vrste ljudi.«
»Angloindija ste, ali ne, gospa?«
»Da, gospodična.«
»Iz Londona?«
»Ne. Rojena sem bila v grofiji Devon in sem tam ostala do svoje moitve. Od tam sem odšla v svojim mozem v York, kamor je moral zaradi svoje službe. Bil je namreč duhovnik.«
»Z...hvaljujem se vam.« je rekla Morrow.

»Pogovor z menoj vam ni mnogo koristil.«
»Saj vedno tudi nisem pričakovala.« je smejala se odgovorila pomočnica državne tožila. »Sta zaslišanja so zroli formalnost. Vse osebe, ki so bile tisti večer pri gosposdu Kirku, morajo biti zaslišane. V vsakem primeru pa sem vam hvaležna, da ste se odzvali mojemu vabilu.«
»Gospa Tapper-Brook je vtaknila svoj robec v torbico in se dvignila.«
»Torej... to je vse, kar ste hoteli zvedeti od mene.«
»To je vse... Kako lep dan po večerajšnjem dežju.«
»Krasen!« je zamrmrala gospa Tapper-Brook, ko je odhajala skozi vrata. Kirk je pristopil h gospodini Morrow.
»Vam lahko še kaj pomagam?«
»Ta trenutek nič, hvala.«
»Gospa Tapper-Brook je odšla v drugo sobo, pa jo je še vedno lahko slišala. Kirk je zato pritajil svoj glas.«
»Ali ste zvedeli kaj novega o dekletu v dvigalu?«
»Nič, je vzkliknila Morrow. »Zopet ista pesem z njenim zgnotjem. Saj je bilo treba kaj podobnega pričakovati.«
Kirk je pogledal proti vratom.
»Dama, ki je sedaj odšla, vam ni nič posebnega in zanimivega povedala. Zares nimate arče.«
»Smejoč se je gospodična Morrow stopila k nlema tako blizu, da je lahko zduhal njen parum.«
»Varate se,« je rekla. »Od gospe sem zvedel mnogo kaj.«
»Kako?«
»Če sploh kdo laže, potem je ona tista.

Toda vse njene laži so preveč prozorne. To vam bom v kratkem dokazala.«
»Vi ste neverjetna ženska.« je pripomnil Kirk, ko je odhajal, da bi se pridružil gospe Tapper-Brook, ki ga je čakala v predsohi.
»Povratek z avtomobilom je bil podoben vojni v državo tožilstva. Gospa in Kirk sta ves čas molčala. Mladenč je z olajšanim vzdihnil, ko je skrivnostna in mrka tajnica njegove babice izstopila iz avtomobila.«
»Vrnil se je potem v svoji nehotilnik in se povzpel v dvajseto nadstropje. Ko je stopil iz dvigala, je opazil Cattiea, ki se je bil pravkar pripravil, da bi odprl vrata pisarne. Cattie ni bil samo nočni čuvaj v nehotilniku, temveč tudi pomočnik upravitelja hiše in je bil na to svoje delo tudi ponosen.«
»Dober dan, Cattie! Ali iščete morda mene?«
»Da, gospod! Gre za zelo važno stvar.«
Kirk je stopil skupaj z njim v pisarno.
»Gre za namestnika Grace Line, gospod, za tisto nesrečnico, ki je izgnila.« je rekel Cattie.
»Kaj je torej z njo?«
»Policija me je spraševala o njej najrazličnejše stvari; kdaj sem jo zaposlil v tej hiši in tako dalje in tako dalje. Jaz sem odgovarjal, toda glede neke stvari pa sem mislil, da je boljše, če se poprej porazgovorim z vami.«
»Zlodeja, Cattie, to pa ni bilo pametno, če si poskušal varati policijo!«
»Toda o tej stvari, gospod...«
»Kakšni stvari?«
»O načinu, kako je ta deklica stopila v vašo službo... Pismo, ki mi ga je takrat prinesla...«
»Od koga te bilo pismo?«
»Od vaše babice, gospe Dawson-Kirk.«
»Glej, glej! Grace Line je stopila v službo a priporočilom moje babice?«
»Da, gospod. Shranil sem to pismo. Ali hočete, da vam ga pokažem?«
Cattie je ponudil Kirku neko staro kuverto velike in lepe oblike. V njej je bilo pismo, napisano s staromodnim rokopisom Kirkove babice. Kirk je prebral:

»Spoštovani gospod Cattie!«
Mlada dama, ki vam bo prinesla tole pismo, je moja dobra prijateljica, gospodična Grace Line. Bila bi vam hvaležna, če bi ji mogli dobiti zaposlitev v hiši, ki je pod vašim nadzorstvom, morda v kakšnem dvigalu. To delo se zdaleč ne bo ustrezalo njenim sposobnostim toda go-podična Line je sedaj v težavnem položaju in vam bo hvaležna za vsako delo, ki ga ji boste našli.
Prepričana sem, da vam bo njena oseba vzbudila zaupanje in da je boste sprejeli, jaz pa v vsakem pogledu odgovarjam zanjo.
S prijateljskim pozdravom
Mary Dawson-Kirk.«
Kirk se je zmedeno namršil.
»Odrzjal bom tole pismo, Cattie,« je rekel in ga vtaknil v žep. »Priznam vam, da ste imeli prav, ko ga niste takoj pokazali policiji.«
»Tudi jaz sem tako mislila,« je odgovorila Cattie, sam seboj nad vse zadovoljen, in nato je odšel.
16.
Kirk se je hitro povzpela v svojo vilo. V salonu je našel Chana, zatopljenega v knjigo polkovnika Beateama: »Pokrajina za Rhyberskim prelazom.«
»Nekaj novle za vas, Charlie. Našel sem čisto svežo aled.«
»Čestitam! Ali smem povprašati po imenu osebe, ne katero je padel vaš sum?«
»To je... nihče drug kakor moja babica!«
»Čan ni je dovolil trenutno iskrene za-žudenja.«
»Kako, da ima ta prikupna stara gospa kaj na vesti...? Prav zares ste me pre-nesetili. Kaj pa je zagrešila?«
»Zaposlila je v našem nehotilniku tisto mlado žensko, Grace Line, ali kako se že imenuje.«
Mladenč je ponovil svoj razgovor s Cattieom in pokazal Channu pismo.
»Čan je z zanimanjem prebral tople priporočilo gospe Dawson-Kirk, nato pa pismo vrnil.«
»No, sedaj je prišla na vrsto tudi naša babica. Tudi njo bomo morali zaslišati. Ali

vas smem opomniti, da bi morali o vsaj tej stvari obvestiti tudi gospodino Morrow.«
»Da, seveda! To bo zame pravi užitek.« je veselo rekel Kirk.
»Policija je gospodini Morrow po telefonu in ji razložil vse stvar. Ta je predlagala, naj takoj povabi gospo Dawson-Kirk za ob dveh popoldne v vilo.«
Kirk je po telefonu poiskal babico.
»Halo, jaz sem Barry! Ali mi nisi jutraj rekla, da bi bila srečna, če bi bila na kraken koli naen v tenešnjem stiku s preiskavo o umoru sira Frederika Brucea?«
»Da, toda na takšen način, ki bi meni pristajal... Bilo bi mi zelo drago.«
»Ta žela se ti je izpolnila. Prav ta trenutek te išče policija.«
»O moj Bog, kaj sem pa zagrešila?«
»To moraš pa že sama vedeti. Dobro preišči svojo vest in budi tukaj ob dveh popoldne; gospodična Morrow bi te namreč rada zaslišala.«
»Rada bi me zaslišala? Kaj pa sploh misliš? Vodi pa, da se prav nič ne bojim to tvojo gospodično.«
»Dobro, samo glej, da ne boš zamudila.«
»Bom pa morata oditi bolj zgodaj. O-ljubila sem, da bom odšla na neko predavanje.«
»Odsli boš šele tedaj, ko te bo izpustila policija. Priporočam ti, da govoriš samo in čisto resnico. Dobro bo, če boš tudi ti tako ravnila, kakor le treba. Potem bom morda našel priliko in možnost, da te rešim zapora.«
»Nikar ne misli, da se te bojim, tobe in tvojih prijateljev v policije. Prišla bom, toda zgolj iz čiste radovednosti. Zanima me, da bi videla, kako ta gospodična opravi svojo dolžnost kot pomočnica državne tožila. Kar se mene tiče, bom svojo vlogo znala odigrati tako, kakor meni pristaja.«
»To bomo pa šele videli. Ne pozabi pa! točno ob dveh.«
»Odožli je slusalko in začel nestrno šar-kati na trenačcu, ko se bo začelo to nad vse zanimivo zaslišanje.«
Ob četrtna dva se je pojavila gospodična Morrow.
»To je prava senzalacija je vzkliknila, brž ko je zagledala Kirk. »Torej vaša ba-

Naši čitatelji pišejo

Občni zbor KUD »Ivan Cankar« v Loki pri Zidanem mostu

11. decembra, ravno na obletnico smrti Ivana Cankarja, je KUD v Loki pri Zidanem mostu polagalo svoj letni obračun.

Pred občnim zborom je bila spominna proslava z referatom o našem največjem mislecu in prvoborniku za delavske pravice, Ivanu Cankarju; v ilustraciji njegovega dela sta bili predčrtani dve njegovi črtici, ki prikazujeta borbo našega malega človeka in veliko ljubezen do matere in do njegove rodne grude.

Nato se je pričel občni zbor. Posamezni funkcionarji odbora so podali svoja poročila. Iz njih razvidimo, da je društvo delovalo in bi lahko še bolj, če ne bi bilo v samem odboru trenja. Dramski odsek je imel z dvema igrama štiri prireditve ter eno gostovanje v Senni. Pevski zbor je priredil dva koncerta. Premalo je bilo gostovanj na drugih odrih, kar bi bilo zelo zdravo za medsebojno spoznanje in zblizanje z ostalimi društvi; tudi finančna plat društva bi bila boljša, saj potrebuje društvo denar za investicije. Društvo je svoje delovanje razširilo s propagando tiska, zlasti še lokalnega tednika, hkrati pa pričelo s predavanji v Ljudski univerzi. Tudi po okoliških vaseh se kažejo majhni gledališki uspehi, saj je tamkaj mnogo delavljive mladine, ki jo je treba pritegniti v kulturnoprosvetno delo. Pri dramskem odseku in pri pevskem zboru so tehnične ovire v tem, da uslužbenci nimajo enakih prostih dni. Pevski zbor pa trpi še zaradi tega, ker nima toplega prostora za vaje.

Iz diskusije je zastopnik OOLP tov.

Lado Levec podal smernice za dvig prosvetne dejavnosti. Ugotovil je razne pomanjkljivosti, katerih posledica je premajhen razmah društva. Odbor bi moral imeti celoten pregled nad kulturno dejavnostjo v Loki in okolici. S svojo aktivnostjo naj bi posegel bolj v širino, da bi zajel v kulturnoprosvetno delo predvsem mladino. Društvo ne sme biti izolirano na svoj ožji krog, ampak se mora povezati z vsemi frontnimi organizacijami, s čimer mu bo zagotovljen večji kulturni uspeh. Pri vsem svojem delovanju naj pokaže revolucionarno delo, ki nam ga je prikazal naš prvi revolucionar Ivan Cankar, po katerem nosi društvo svoje ime. Ljudska univerza naj vzgaja ljudi v duhu pridobitve NOV in socializma.

Društvo je dolžno, da organizira državne proslave v soglasju s frontnimi organizacijami in da pripravi kulturni

program. Propagirati je treba tudi izobraževalne tečaje. H koncu je tovariš Levec izrazil željo, da društvo premesti vse tehnične zadržke, ki so doslej ovirali razmah društva.

V imenu OO ZKS je dal nekaj smernic za delo tudi tov. Goršek ter poudaril potrebo čim večje povezave KUD z množičnimi organizacijami.

Novoizvoljeni odbor je sklenil, da bo preusmeril svoje delo za kulturni dvig društva in v splošno zadovoljstvo ljudstva; zadal si je naslednje naloge: 1. KUD naj postane množična organizacija; 2. dramski in pevski odsek naj prireja gostovanja; 3. na prvi seji odbora naj se izdela načrt dela; 4. Ljudska univerza naj si utre pot med ljudstvo; 5. izpopolni naj se knjižnica; 6. prirejata naj se proslave vseh naših velikih mož. H koncu so izvolili odbor za organizacijo Novoletne jelke.

Delo kluba rezervnih oficirjev

Klub rezervnih oficirjev v Zagorju je letos dobro delal. Vključil je v svoje vrste 43 članov. Ko je klub prebrodil organizacijske težkote, je začel s teoretično in praktično izobrazbo svojih članov. V teku leta so imeli s teoretičnimi predavanji ter več praktičnih vaj iz vojaške stroke. Člani so se udeležili množičnega manevra rezervnih oficirjev trbovliškega okraja na Kumu. Priredili so vrtno veselico s kulturnim programom, čisti dobitek pa porabili za ureditev društvenih prostorov in nakup raznih vojaških in drugih specialnih kart.

Člani kluba rezervnih oficirjev pa niso delali samo v okviru kluba. Večina je tudi politično aktivna; delajo v kulturnih društvih, v sindikalni organizaciji, v ZKS in Fronti, v športnih in drugih društvih in

organizacijah. Ker imajo najrazličnejše poklice — od delavca in rudarja do nižjih in višjih namestencev, prosvetnih delavcev — so vključeni v razne ustanove, kot v delavske svete, svete proizvajalcev, upravne odbore podjetij, v ljudske odbore itd. Zato so tudi njihove seje v klubu zelo živahne in konstruktivne, saj obravnavajo na njih poleg vprašanj svojega kluba tudi druge pereče družabne probleme. Marsikatera dobra zamisel se je že rodila v tem klubu in bila tudi uresničena.

Pred klubom pa stoji še neka naloga, ki jo je treba čim prej izvršiti; v klub je treba vključiti še ostale rezervne oficirje, ki doslej niso čutili potrebe in dolžnosti, da vstopijo v svojo stanovsko organizacijo. Nekateri od njih tega ne store zaradi osebnih naspotij, drugi se spet čutijo zapostavljene, ker ne zavzemajo boljše mesta v službi ali pri delu, ne store pa nič za izboljšanje svoje izobrazbe. Eni kot drugi pozabljajo na tovariško sožitje za časa narodnoosvobodilne borbe, pozabljajo na padle tovariše, ki so se borili za boljše življenje in svobodo vsega delovnega ljudstva, ki niso mislili samo nase, ampak na blaginjo skupnosti. Taki tovariši pozabljajo, da borba za socializem še ni končana in da je njihova pomoč za boljši jutrišnji dan neogibno potrebna in da delajo s svojim pasivnim zadržanjem neodpustljivo napako.

V Zidanem mostu se še niso odločili za »Svobodo«

O kulturnem življenju v Zidanem mostu smo doslej malo slišali. Temu pa ni kriva nedelavnost SKUD »Viktor Strel« in drugih organizacij, pač pa so bile in razne težave, ki preprečujejo in ovirajo razmah kulturnoprosvetnega delovanja, zlasti pa pomanjkanje potrebnih prostorov. Zidanomostani pa se tega prav dobro zavedajo, da tako ne more dalje, in je nujno, da se dogradi že započeta stavba tamkajšnjega Kulturnega doma. In te naloge so se resno in z vso pozitivno voljo lotili, zavedajoč se velike odgovornosti za vzgojo in dvig kulturne ravni našega ljudstva, ki bori za njegovo lepšo bodočnost in izgradnjo socializma v naši svobodni domovini.

Z velikimi naporami smo v tem Domu v počastitev letošnjega dneva republike dogradili dvorano, potrebno pa bo dograditi še gledališki oder in dogotoviti potrebne tehnične prostore, kar se bo v doglednem času tudi zgodilo, da se bo kulturnoprosvetno delo v Zidanem mostu lahko razmahnilo in razvilo.

Kot edino kulturno društvo deluje v Zidanem mostu železničarska godba na pihala, ki je letos praznovala 50-letnico svojega delovanja ter je na svoji dolgi življenjski poti doživela že mnogo uspehov in je znana in priljubljena širom po naši republiki. Ta godba je tudi edini odsek SKUD »Viktor Strel«, ki je bil ustanovljen z namenom, da vodi in pospešuje kulturno dejavnost v kraju — da pa se seveda ustanovijo še drugi odseki, čim bodo dani zanje pogoji — predvsem pevski in gledališki — to pa kot v naših prvih delavskih kulturnih društvih »Svoboda«. Čas uresničenja te zamisli se sedaj naglo bliža.

Pred nedavnim je bil v Glasbenem domu v Zidanem mostu občni zbor SKUD »Viktor Strel«. Udeležili so se ga člani godbe, nekaj podpornih članov, ter zastopnik Ljudske prosvete okraja Trbovlje, tov. Lado Levec. Pogrešali smo pa mnogo ljudi, ki so bili povabljeni, in zastopnike množičnih organizacij, ki so na vprašanje dviga in razmaha kulturnoprosvetnega življenja enako zainteresirani kot SKUD in katerih dolžnost je, da to dejavnost s vsemi močmi podpirajo za splošno korist našega ljudstva, saj je kulturno delo eden od najvažnejših čimbenikov v naši veliki borbi za izgradnjo socializma.

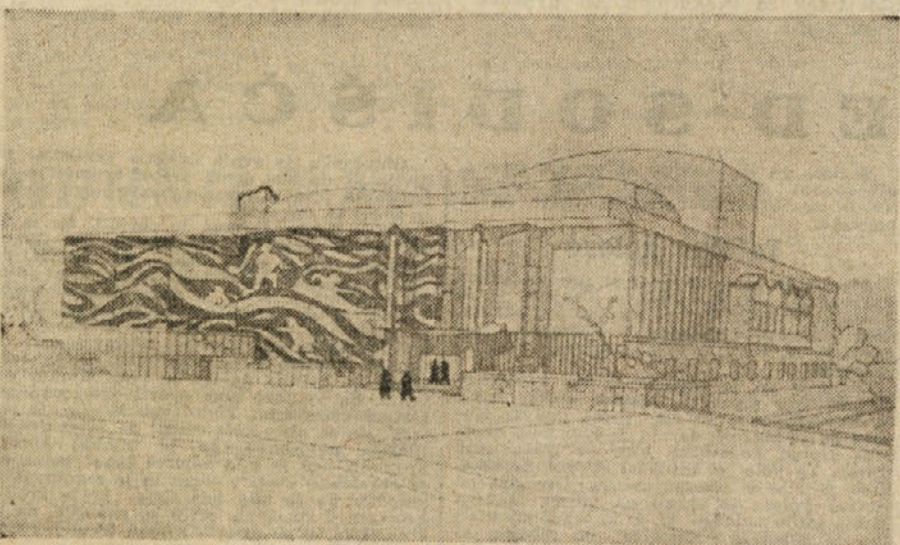
Občni zbor pa je bil kljub temu živahen in je lepo uspel. Predsednik društva je v svojem poročilu podal poleg pregleda dela v preteklem letu nekaj smernic in pobud za nadaljnji razvoj društva; predsednik je v svojem poročilu predvsem naglasil veliko pomenovnost godbenikov, ki delajo za društvo zaradi specifičnosti železniške službe, podvzeto težavnimi pogoji. Čestokrat morajo izredno težavni službi ki vajam ali na nastop, ali pa se zgodi nasprotno, da morajo

po vaji ali pa nastopu takoj v službo. Pohvaliti je treba tudi celoten kolektiv postaje, ki mnogo doprinese k uspehom svoje godbe, saj morajo zaradi teh nastopov čestokrat drugi tovariši delati v poostrenem turnusu.

Godba v Zidanem mostu nedvomno doprinese svoj delež k dviganju kulturne ravni našega delovnega ljudstva. Občni zbor pa je ugotovil, da je treba kulturno dejavnost razširiti tudi na druga področja, za kar so v novi dvorani delno že dani pogoji. O tem pa na občnem zboru ni bilo mogoče razpravljati na širši bazi, ker na občni zbor ni bilo ljudi, ki so na teh vprašanjih zainteresirani.

Sprožena je bila tudi misel, da se SKUD »Viktor Strel« preimenuje v »Svobodo«, kot je obstojala in zelo uspešno delovala v letih 1919—1924. Pogojev za to ne manjka in upajmo, da bodo delovni ljudje in vsi, ki z voljo in zavestno delajo sami in svojemu narodu lepšo bodočnost, ki hočejo služiti svojemu ljudstvu in naši socialistični skupnosti, našli pravo pot za uresničenje te zamisli.

V. M.

Idejni načrt novega Delavskega doma v Trbovljah

O delu foto-kino kluba v Hrastniku

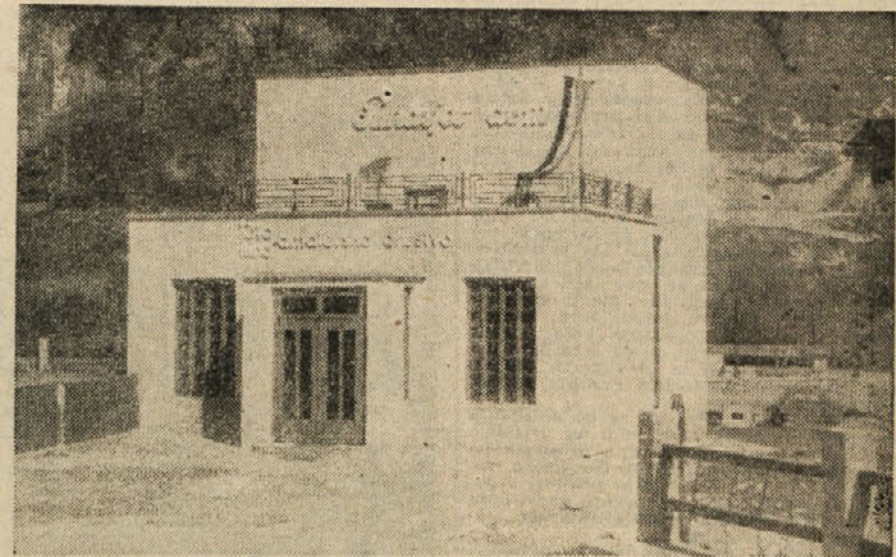
Izmed organizacij Ljudske tehnike v našem okraju je najstarejši foto-kino klub v Hrastniku. Od njegove ustanovitve bo kmalu preteklo dvajset let.

V povojnih letih je ta klub mnogo storil za vzgojo novih kadrov; vsako leto je absolviralo tečaje kluba preko 20 članov. Fotoklub ima kot edini v okraju močno kino-sekcijo ter ima vsak mesec kinopredstave na ozek filmski trak. Klub je imel — četudi v manjšem obsegu — vsako leto svojo fotorazstavo. Tudi letos je na Dan republike, 29. novembra, odprl fotorazstavo z 38 povčavami, ki si jo je ogledalo preko 800 Hrastičanov. Razstavljalo je 12 članov fotokluba Hrastnik ter trije člani fotografskega kluba na Dolu.

Zanimivo je, da so sestavljale petino vseh razstavljalcev članice in da so ravno njihove slike vzbujale največ pozornosti.

Fotoklub je imel 17. t. m. svoj redni občni zbor, kjer so si njegovi člani izvolili nov odbor. Izvolitev direktorja gimnazije kot referenta za vzgojo kadrov je porok, da bo klub svoje delo na tem področju uspešno nadaljeval.

Fotoklub v Hrastniku bo poslal poziv vsem zasavskim organizacijam, da se pripravijo na razstavo umetniške fotografije Zasavja, ki naj bi bila meseca oktobra 1953. Prihodnje leto bo ta klub izdelal tudi dva krajša filma poučne vsebine.

Puharjev dom v Hrastniku, dom foto-kino kluba

O šolskih prostorih v Hrastniku

Na prizadevanje ljudskega odbora mestne občine v Hrastniku bodo lahko že v najkrajšem času pričeli s preurejanjem bivše rudniške direkcije v Hrastniku v zasilne šolske prostore. Zaenkrat sta v načrtu dve učilnici in delovna soba za učitelje. Načrti ustrezajo svojem namenu: prostori so zadosti veliki in po legi sodeč sončni, tako da bodo učenci in učitelji lahko z njim zadovoljni. Z izvedbo tega na-

črta bo odpadla uporaba za šolske prostore neprimernih učilnic nekdanjega nemškega otroškega vrta v Hrastniku.

Pomanjkanje šolskih prostorov v Hrastniku pa z adaptacijo bivše rudniške direkcije še ne bo rešeno. Pri sedanjem številu učencev — 549 — potrebuje osnovna šola ob maksimalni izrabi prostorov (45 učencev v oddelku pri dopoldanskem in popoldanskem pouku) še šest učilnic. Zeleti bi bilo, da bi imeli vsaj višji razredi svoje učilnice, da bo možno zadostno zračenje prostorov. Mogoče bi se to doseglo z ureditvijo še kakšnega prostora v poslopju nekdanje hrastniške rudniške direkcije. Ob tem pa seveda ne smemo pozabiti na primeren prostor za šolsko telovadnico, ki bo dobila po novem učnem načrtu važnejše mesto kot doslej. O tem naj odločita mesta razmišljajo že sedaj, da ne bo pozneje nepotrebnih skrbi in nevšečnosti. Prostor pred navedeno zgradbo bi bil kot našlaš primeren za telovadnico, je pa določen za novo cesto.

Pa tudi gimnazija v Hrastniku ni rešena težav. Njeno dvorišče čaka pridnih rok in gramoza. Upajmo, da nam bodo pri tem delu priskočili na pomoč tudi košarkarji, ki so na dvorišče navozili za ped ilovice, tako da sedaj tonemo v blatu. Pa tudi ograja je v razsulu. Razreda I c in IV čakata na primeren prostor. Četrtri razred smo morali namestiti v pionirski sobi, v katero pa gre le 22 dijakov. Ob tem pa je treba vzeti v poštev, da smo s tem izgubili prepotrben družbeni prostor, ki smo si ga lansko leto komaj priborili.

Naloga učiteljev je, da na ta vprašanja stalno opominjamo in da tudi sami po svojih močeh pomagamo pri odpravljanju pomanjkljivosti. Preteklo šolsko leto smo se tega držali, saj smo si dvorišče in športno igrišče sami uredili. Tudi letos je učiteljsvo pripravljeno pomagati po svojih močeh.

Pripomniti je še treba, da so slabšim uspehom na šoli v veliki meri krive ravno neštete pomanjkljivosti, saj je znano, da tesni in slabo zračeni prostori zmanjšujejo delovno sposobnost, zlasti pa zbranost in pazljivost učencev.

M. O.

V KAVARNAH,
GOSTILNAH,
HOTELIH,
TRGOVINAH,
BRIVNICAH
IN PISARNAH

zahtevajte list
ZASAVSKI VESTNIK

blea je poznala Jenny Jerome — Mary Lantelyle.

»Pa še kako! Vse kaže, da sta veliki prijateljici.«

»Kirk je ponudil dekleci pismo, katero mu je bil izročil Castle.«

»Kark prebratel Babica odgovarja zanj v vsakem pogledu. Takšna je ta moja babica.«

Gospodična Morrow se je nasmehnila.

»Gledala bom, da to bom zasliševala z vso možno pozornostjo...«

»Kazde, da si nikakor ni všeč, ker se jaz kot ženska bavim s takšno obitjo.«

»Starim ljudem zmerom kaj ni všeč.« je dejal Kirk. »Glejte, jaz sem, kakor sami vidite, zelo simpatičen mladenič, pa vendar je našla ona svoje razloge, da mi vsako uro nekaj očita. Na vsak način pa glejte, da ne boste preveč obzirni do nje. Tako vas bo bolj sploščevala. Veste, nekateri ljudje so namreč taki...«

Ta trenutek je vstopil Charlie Chan.

»Dobro dan, gospodična Morrow! Vaša navzočnost vedno olepšuje sobo, v kateri se nahajate. Je kaj novega? Ali se je nadzornik Flannery posređilo iztakniti Evo Durand?«

»Če mislite na dekle iz dvigala, tega ni našel. Nikjer je ni. Ali ste se vedno prebrčani, da je prav ona bila Eva Durand?«

»Če se pokaže, da je bilo to netočno, potem si bom na glavo natrosil pepela.«

»Čuden način za olepšavanje glave!« je zlobno pripomnil Kirk.

Tedaj je kot vihar vdrila v sobo gospa Dawson-Kirk.

»Da, vse kaže tako.« je odgovorila stara gospa in se obrnila h gospodični Morrow.

»Gospodična, bom vnuč je rekel, da bi me radi zaslišali.«

»Rada bi vam zastavila nekaj vprašanj.« je odgovorila mladenka.

»Dobro, samo nikar se ne trudite, da bi bili preveč ljubezni. Jaz sem nezavajljiva do ljudi, ki imajo preveč sladke vedenje. Upam, da me ne sumite in me nimate za morilko sira Frederika?«

»To ravno ne...« toda napisala ste neko pismo...«

»Mislim, sem si že, da bo nekaj takega. Imam namreč to slabo lastnost, da rada pišem pisma, ki so polna odkritostnosti. Na noben način se te slabe navade ne morem otresti. Pa zmerom pripišem na koncu pisma sledečo: »Ko bo pismo prebrano, naj seže.« — To pomeni, da nekdo ni storil istelega, kar mu je bilo naročeno.«

Morrow je odkimala s glavo.

»Na koncu pisma, ki ga imam v mislih, ste izpustili to zadnjo opombo.«

Tedaj je dala pismo gospe Kirkovi:

»Vi ste pisali tole, ali ne?«

»Da, in potem?«

»Vi in Grace Line sta bili torej dobri prijateljici.«

»Do neke mere že...« Toda jaz je pravzaprav nisem dosel poznala.

»Oh, je že vzkliknil Kirk. »Jameš zanj, pa je niti ne poznaš!«

»Pometaj pred svojim pragom, Barry.« je strogo odgovorila stara gospa. »Saj ti nisi pravnik! Saj tvoji možgani so dolgo ne bodo za to.«

»Vi torej niste dobro poznali Grace Line?« je nadaljevala Morrow.

»Kakor sem vam bila že rekla, ne!«

»Toda navzile temu ste jo toplo priporočili in prevzeli nase odgovornost za vse njeno ravnanje. Kako to?«

»Po kratkem omahovanju je gospa odgovorila:

»Oprostite, gospodična, to je moja stvar.«

»Oprostite, gospa, toda odgovoriti mi morate! Nikar, prosim, ne bodite užaljeni zaradi preobrata, ki se je pojavil v najinem razgovoru. Ta hip vas zaslišujem v imenu

državnega tožila in zato zahtevam, da mi odgovorite.«

Oči stare gospe so žarele od jese:

»Razumem! Toda če vam ne bo to napak, bi rajši jaz prva vam zastavila nekaj vprašanj.«

»Kar dajte, prosim! In ko boste končali, bom nadaljevala jaz.« je odvrnila Morrow.

Kakšno zvezo ima Grace Line z umorom sira Frederika?«

»Prav to je tisto, kar bi mi radi zvedeli.«

»To pomeni, da jo spravljate v neko zvezo s to zgodbo?«

»Gospa, ali se zavedate, kako nevarno je, odklanjati odgovore?«

»Jaz... jaz... o moj Bog! Kam sem zabredel! Ali more ženska, kakor sem jaz...«

»Prav tako.« je rekla z resnim glasom Morrow. »Vi ste ženska, katere vsi spoštujejo, razumna ženska, pripravljena, da podpre sleherni dobro stvar. Zakaj ne boste pomagali tudi nam, da bi rešili nganko umora? Zakaj ovirate izsleditev morilca samo zato, ker vas je oseba, ki vam je priporočila Grace Line, zaprosila, da molčite...«

»Tega nisem rekla.«

»Niste, toda jaz tako trdim. Mislim, da se ne varam.«

»Imam... da, tako je. Ne varate se. Priznam, da me je ona za to prosila.«

»Ona!... To pomeni, da vam je neka ženska priporočila Grace Line.«

»Res! Ženska!«

»Povejte mi, gospa, sledeče: ko ste odhajali sem, ali ste povedali gospe Tapper-Brook, kam greste?«

»Sem.«

»Ali ste povedali, da vas bom zaslišala?«

»Da... sem.«

»Ali vas je ona tedaj prosila, naj mi ne poveste, da vam je ona priporočila Grace Line?«

Gospa Kirk je obmolnila.

»V grofiji Devon?« Prosim vas, kar nadaljujte.«

»Helena mi je tedaj rekla, da je ta mlada ženska mnogo trpela.«

»Zaradi česa?«

»Nisem vpraševala. Jaz znam biti obzirna. Izvedla sem toliko, da je zelo revna in da se mora s trdim delom preživljati. Ta lepa, nežna in srčna mlada ženska mi je takoj ugnajala. Potrdila sem se, da je dobila zaposlitev v tej hiši.«

»Ne da bi vprašala mene?« se je vtičnil vmes Kirk.

»Zakaj bi te vpraševala? Potrebno je bilo nekaj hitro storiti. Ti si pa tedaj kot po navadi nekam odpotoval.«

»Ali je to vse, kar veste o Grace Line?« je vprašala Morrow.

»To je vse. Konecje sem se zanimala zanj in zvedela, da vestno izvršuje svoje delo in da je zadovoljna. Neki večer, ko sem pripela semkaj, sem govorila z njo. Zahvalila se mi je na zelo lep način. Priznam, da mi je žal, ki slišim, da je morala pobegniti s tega mesta.«

»Se eno vprašanje: ali ste opazili, da obstoji prijateljstvo med gospe Taper-Brook in polkovnikom Beatonom?«

»Zdi se mi, da sta enkrat odšla skupaj ven, vendar za njima nisem vohunila.«

»Čisto razumljivo. Gospe, mislim, da vas nimamo kaj več vprašati.«

Gospa Kirk je vstala iz z obraza se ji je brala trudnost.

»Hvala. Upam, da boste še lahko o pravem času prišla na svojo konferenco.«

Imam še majhno prošnjo do vas.« je pristavila Morrow. »Rada bi videla, da gospe Tapper-Brook ne bi pripovedovali o tem, kaj smo vas vpraševali in kaj ste nam povedali! Ali smem računati z vašo molčečnostjo?«

»Dobro. Nikomur ne bom povedala ničesar.« je odvrnila stara gospa. Potem je nezadovoljno pristavila:

»Priznati moram, da se nisem tako dobro izvelela iz tega zaslišanja, kakor sem se nadejala.« je zamrmrala bolj zase kot za druge. Nato se je poslovila od vseh in hitro odšla.

Planinska postojanka na Kumu mora biti v letu 1953 dograjena

Tako so sklenili »Kumovci« na svojem obnem zboru.

V tretjem letu svojega delovanja je Planinsko društvo »Kum« v Trbovljah na svojem rednem letnem obnem zboru v petek, 19. dec. polagalo obračun svojega dela za preteklo leto. Članov ima društvo danes 213, med katerimi je šest mladincev in 57 pionirjev, iz česar sledi, da je društvo dobro razumevalo vključevanje našega naraščajočega mladištva. To nalogo bo društvo nadaljevalo v bodoče še v večji meri.

Številni izleti, ki jih je društvo pridržalo minulo leto pod vodstvom znanega trboveljskega planinca tov. Kostanjška, so bili uspešna propaganda za odkrivanje lepote naše slovenske zemlje.

Največjo skrb in delo pa si je društvo naložilo z nalogo, da bi razširilo svojo planinsko kočjo na Kumu, za kar se je odločilo že lanske leto. Za izvedbo tega načrta so letošnji spomlad izvolili gradbeni odbor 13 članov. Na žalost pa je treba ugotoviti, da so posamezni člani tega odbora popolnoma pasivni in bo nujno, da jih novi upravni odbor zamenja z aktivnejšimi.

Sedanjí prostori planinske postojanke na Kumu, ki jih je društvo v zadnjih letih uredilo le za prenočevanje, ne ustrezajo več današnjim potrebam. Zaradi tega je društvo reševalo vprašanje gradnje nove planinske postojanke, vendar se je odbor končno odločil, da bo razširil dosedanje planinsko kočjo. To je storilo društvo zaradi tega, ker je prostor, kjer stoji dosedanja kočja, zaradi razgleda najprimernejši, poleg tega pa si bo društvo s tem izognilo neprimerno večjim stroškom, ki bi jih terjala gradnja novega planinskega doma.

Izdelan je bil načrt, da se bo dosedanja postojanka razširila proti jugu ter pridobila še eno nadstropje. V spodnjih prostorih bo 12 metrov dolga in štiri metre široka veranda, poleg nje pa gostinski prostori s potrebnimi pritlikalnimi, v prvem nadstropju pa bo deset sob za prenočevanje ter stanovanje za oskrbnika.

Za izvedbo vseh teh del je potrebno okrog pet milijonov dinarjev. Društvo je bilo primorano, da se obrne na razna podjetja in ustanove za pomoč, pri katerih je našlo na vse razumevanje. Tako je Tovarna cementa in salona v Anžovu podarila društvu 240 kvadrat. metrov salonskega prostora za streho planinske kočje v vrednosti 230.000 dinarjev. Planinska zveza Slovenije je prispevala 150 tisoč dinarjev. Oblepševalno društvo v Trbovljah pa je darovalo 50.000 dinarjev. Od trboveljskega rudnika je društvo prejelo brezplačno 16 oken, prav tako je društvo uživalo pri rudniku popust pri avtomobilskih vozilnih za pravilo materiala.

Strojna tovarna »Mila Marinko« pa je podarila društvu stavbo »bivše materialno skladišče« - kjer je društvo dobilo potreben material za svojo gradnjo. Cementarna v Trbovljah je društvu dala tri tone cementa.

V veliki meri so pri tej akciji pomagali tudi okoliški kmetje, ki so društvu podarili okrog 30 kub. metrov lesa. S stavbnim lesom je društvo podprla tudi Gozdna uprava v Litiji.

Pri zbiranju materiala je društvo našlo na velike težave pri pesku za zidanje, ki ga

v bližini Kuma ni. Zaradi tega je moralo društvo najeti posebne nosilce s konji, da bi nanosili pesek iz eno uro oddaljenega kamnoloma. Nanosili so okrog 60 kub. metrov peska, kjer je stal transport kilogram peska 2,80 din.

Društvo se vsem podjetjem in ustanovam, ki so mu doslej nudili uspešno materialno pomoč, najlepše zahvaljuje. Društvo upa, da bodo tudi ostala podjetja in ustanove razumele prizadevanje in hotenje društva ter mu po svojih močeh pomagali pri uresničitvi tega lepega načrta.

Doslej so pri planinski postojanki na Kumu zbeleženi že temelji in stebri, ki bodo nosili verande, ter zid do oken verande; z nadaljnjimi deli pa bo društvo nadaljevalo spomlad, kakor hitro bo to dopuščalo vreme. Obnem zbor društva je namreč sklenil, da bo prihodnje leto dogradil svoj planinski dom, da bo čimprej služil svojemu namenu - ljubiteljem planin ter delavcem in uslužbencem v naših rudnikih in tovarnah, da se po svojem napornem delu razvedrijo in odpokličejo na očaku Kumu - Dolenjskemu Triglavu.

Dolenjski Triglav — Kum — kjer se vidi iztek za skakalnico, ki jo grade trboveljski smučarji

Živahno delo pri elektrifikaciji Kovka

Po dolgoletni želji je prebivalcem Kovka v občini Dol pri Hrastniku le uspelo, da so meseca oktobra letošnjega leta začeli z elektrifikacijo svojega naselja.

V razmeroma kratkem času so Kovčani že skopali okrog 150 jam za drogove glavne elektrovođe, za kar so prebivalci opravili 2400 delovnih ur. Pripravili so tudi že nad 60 hrastovih drogov, ostale pa bodo preskrbeli v najkrajšem času. Takaj pa je treba omeniti, da DES Trbovlje žal ne prireja v uporabo hrastovih drogov, marveč zahtevajo kostanjeve. DES se oprira na predpise, toda če gospodarsko preračunamo, koliki stroški bodo nastali s pravilom kostanjevih drogov iz drugih krajev v tako težaven teren, kot je Kovek, in spet s transportom hrastovih drogov v zamenjavo, bi se pa morda le našel kak znosnejši izhod. Mnenja smo, da bi bil uspeh zagotovljen, če bi se hrastovi drogovi obdelali in impregnirali.

Pri delih na elektrifikaciji Kovka se je doslej najbolj odlikoval tov. Jože Rovšek, ki je prispeval osem drogov, 2000 din in nad 200 ur prostovoljnega dela pri kopanju jam za drogove. Pri organizaciji dela se je izkazal tov. Ivan Laznik; ta je opravil glede elektrifikacije številna službena potovanja, prav tako pa je prispeval še 152 delovnih ur. Izkazali so se tudi Jože Grčar, Martin Kreč, Ivana Laznik in drugi.

Če izvažamo nekatere zavrata, kažejo na splošno vsi prebivalci Kovka veliko voljo do elektrifikacije. Če računamo vrednost kopanja jam s 83.000 din, drogove s 128.000 din ter prostovoljne prispevke v denarju 80.000 din, dobimo 291.000 din.

Okrajni ljudski odbor v Trbovljah je na pobudo občinskega ljudskega odbora Dol pri Hrastniku prispeval za elektrifikacijo Kovka 250.000 din, sam občinski odbor pa bo dal prihodnje leto iz proračuna 400.000 din. Reči smemo, da je stari občinski odbor izvršil svojo nalogo in mu ni bilo težko polagati računov na predvolilnih sestankih na Kovku. Zato so tudi volitvi na volitvah pokazali, da cenijo ljudsko oblast, ki jim pomaga k boljšemu življenju, ter so volili 100-odstotno. Upamo, da bo tudi novo izvoljeni občinski ljudski odbor Dol pri Hrastniku doprinesel svoj delež k dvigju življenjskega standarda našega kmečkega in delavskega prebivalstva.

I. U.

Pocenitev premoga za gospodinjne potrebe

Pred dnevi je izšlo razveseljivo obvestilo, da je Zvezni gospodarski svet odobril podporo trgovskim podjetjem, da bodo lahko znižala cene rjavemu premogu in lignitu za gospodinjne potrebe. Po tej odločbi se bodo cene premoga znižale za povprečno 33 %.

VSEM POTROŠNIKOM IN ODJEMALCEM ŽELI

srečno novo leto 1953

Mestno podjetje

„Pekarna“
v Trbovljah

in se priporoča

IZPRED SODIŠČA

Kradla je

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je pred dnevi zagovarjala Frida Baumgarten, ki nima stalnega bivališča, ker je lanske leto ukradla iz stanovanja Ivana in Ivanko Škerl otroško srajco, kombinirno, žensko srajco, okrog 1 meter platna, 3 metre gaze, namizni prt, žensko naglavno ruto, 2 para nogavic, 3 klobučke volne, nekaj jabolk in nekaj drugih manjših predmetov.

Obtoženka je tatvino priznala, zagovarjala pa se je, da je tatvino izvršila zaradi tega, ker je lastniku pomagala pri domačem delu in mu tudi gospodinjila; njegove žene namreč ni bilo doma. Sodišče se z zagovorom obtoženke ni moglo zadovoljiti, ker je ta pač imela pravico zahtevati za svoje delo odškodnino, ni pa imela pravice, da si kar koli prisvaja od gospodarja, najmanj pa v njegovi odsotnosti.

Sodišče je obtoženko obsodilo na pet mesecev zapora, v kar ji je tudi vračunalo pripor od 21. novembra t. l. dalje.

V pijanosti je pretepal natakario

Pred istim sodiščem se je nadalje zagovarjal Albert Bauer, kovač iz Zgornjih Trbovlj št. 43, ki se sredi oktobra letošnjega leta v gostilni Anice Logar v Hrastniku udaril z roko natakario Marjole Godec, s čimer je laže telesno poškodoval.

Obtožen se je zagovarjal, da je očitano mu dejanje storil zaradi tega, ker ga je Marjola Godec vprito drugih gostov ozmerjala, da ji ni plačal zapitka. Pričo so potrdili, da je bil obtoženec nekoliko vinjen in mu natakario ni hotela več dati vina zaradi tega, ker prejšnjega dne ni plačal svojega dolga na pijači. Obtoženec se je nato začel razburjati, češ da ga goljufajo, nakar je natakario pretepel.

Tatvina kolesa

Prav tako se je zagovarjal pred sodiščem v Trbovljah Janez Hirsčel iz Konjšice št. 36 v občini Poljski, ker je meseca avgusta izpred rudniške kopalnice v Kotrdrežu vzjel moško kolo, last Ludvika Repovža, in si ga prisvojil.

Obtožen se je zagovarjal, da kolesa ni ukradel, ker ga je že meseca aprila kupil od Repovža za 11.300 din. Priča Ludvik Repovž pa je potrdil, da mu je bilo kolo ukradeno izpred kopalnice, kjer se postavljajo kolesa. To kolo je kupil od Alojza Erjavca. Kolo je bilo v dobrem stanju. Dva dni po tatvini kolesa je opazil na kolesu Janeza Hirsčela svojo balanso, ki jo je takoj spoznal; bila je nekoliko obdrznjena po ročajih, ki so bili leseni, na levi strani pa je bila balansa nekoliko obtočena, pod vrhom pa zvarjena. Njena leva stran je bila nekoliko zakrivljena. Za svojo pa je spoznal to balanso tudi bivši lastnik kolesa Erjavca, od katerega je Repovž kupil kolo. Po balansi se spoznal, da je bil obtoženec tisti, ki je ukradel kolo.

Sodišče je spoznalo Janeza Hirsčela za krivega dejanja tatvine in ga obsodilo na šest mesecev zapora, poleg tega pa mora povrniti Ludviku Repovžu znesek 7000 din kot odškodnino za ukradeno kolo.

Referent za reševanje pritožb

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je zagovarjal Mirko Mlakar, sedaj stanujoč v Cerklju pri Raketu št. 50, ker se je meseca avgusta in septembra lažno predstavljaj ljudem, češ da je zaposlen kot referent na Zavodu za soc. zavarovanje v Ljubljani in da v tej funkciji lahko ugodno reši pritožbe, ki se bile tamkaj vlozene. Ta način je nasledil nekaj ljudi, mu izročalo denar za kolo in dajalo nagrade za njegovo »delo«. Tako mu je eden od teh izplačal 3500 din, drugi 1500 din, nekaj žensk pa manjše zneske.

Na glavni obravnavi se je obtoženec zagovarjal, češ da je ta dejanja delal zaradi tega, ker je bil v denarnih stiskah, za fizično delo pa ni bil sposoben, ker je 80-odstotni invalid. Vse zneske, ki si jih je na ta način prisvojil, je obljubil, da bo povrnil, čim bo dobil službo. Namen je imel dober, čeprav se mu to ni posrečilo. Sodišče ga je za njegova dejanja obsodilo na šest mesecev zapora, povrniti pa bo moral škodo vsem, ki jih je goljufal. Sodišče mu je škodo pri odmeri kazni kot obtoževalno okoliščino, da je goljufal ljudi, ki se bili materialno v zelo neugodnem položaju.

Krompir in zeljate glave je kradla

Pred sodiščem se je končno zagovarjala še Ana Valenčak, stanujoča pri Sv. Marku, občina Trbovlje, ker je poleg delavca na kmetiji Francja Jermana št. 100 kradla 100 kg krompirja, na škodo Jožeta Blažiča okrog 125 kg krompirja, na škodo Pavle Kadune okrog 200 kg krompirja, na škodo Ivana Mlakarja spet 150 kg krompirja, na škodo Božiča pa okrog 36 glav zelja.

LETNI OBČNI ZBOR PLANINSKEGA DRUŠTVA V RADEČAH

O planinskem društvu, ki je bilo ustanovljeno v Radečah lasko leto, smo v naših časnikih doslej le malo slišali, iz česar bi se sklepalo, da v društvu ni bilo posebne dejavnosti. Da pa temu ni tako, je pokazal pregled dela odbora društva na obnem zboru dne 21. t. m.

Iz poročil upravnega odbora je razvidno, da je društvo zelo uspešno delovalo. Članov je preko 200, med njimi tudi nekaj mladincev, društvo pa teži za tem, da se število članstva še poveča, zlasti pa da se zainteresira mladino za planinstvo in delo v društvu. V svojem delu je bilo društvo tesno povezano s Planinskim društvom v Krškem, kateremu je pomagalo pri gradnji planinskega doma na Lisci, najprijetnejši izletni točki vsega Posavja. V tej koči so radeški planinci opremili eno sobo. Obnem zbor se je kot gost udeležil tudi zastopnik Planinskega društva v Krškem tov. Anton Čebular, ki je v svojem pozdravu izrazil željo, da bi to sodelovanje ostalo vedno tako tesno in tovariško kot doslej.

Društvo je še organiziralo mnogo izletov na Kumu, Liso, Mrzlico in drugam, pa tudi v Julijske Alpe in na Gorenjsko, pri čemer si je prizadevalo, da bi bili izleti čim bolj množični.

Društvo je seveda še mlado in ne more še zaznamovati velikih uspehov, vendar je delo, ki ga je opravilo, pomembno, in kaže, da je društvo zavzelo pravilno smer. Obnem pohvalno je to, da želi razviti planinstvo med širokimi množicami, zlasti med

našo mladino, ki je koristnega, zdravega razvedrila tako zelo potrebna. Društvo skrbi tudi za pionirje, kjer pa v vsakem prednjem Loka, ki ima že svoj pionirski planinski krožek pod vodstvom učitelja tv. Škofarja, ki je priredil še več uspešnih izletov, katerih si pionirji tako želijo.

Društvo se zelo zavzema tudi za razširjanje planinskega lista »Planinski vestnik«, na katerega je doslej še malo naročnikov, vendar upamo, da se bo število naročnikov to leto močno povečalo.

V imenu mestnega komiteja ZK je pozdravil občni zbor predsednik mestne občine Radeče tov. Ferdi Miller, ki je poudaril pomen tega društva v našem družbenem razvoju. Podčrtal je zasluge društva in pohvalil njegovo dosedanje delo, želel mu v bodočnosti še več uspehov, za kar mu bo mestna občina in komitej ZK vedno v pomoč. Vse pomoči je obljubil društvu tudi zastopnik krajevnega sveta sindikatov.

Društvo ima pred seboj še mnoga dela. Delovni načrt, ki si ga je društvo zastavilo na obnem zboru, je zelo obširen ter perspektivno razvoja in napredka tako široke, da je vredno o tem spregovoriti še posebej, kar bomo storili v eni izmed prihodnjih števil našega lista. Novi odbor, ki je izvoljen, bo svoji nalogi v tem letu gotovo kos. Upamo, da se bo Planinsko društvo Radečah uspešno razvijalo in napredovalo, kot je to želeli v splošno korist našega ljudstva.

V. M.

Tudi PD Trbovlje je polagalo obračun svojega dela

Upravni odbor Planinskega društva Trbovlje je pred kratkim polagal obračun svojega dela v minuli poslovni dobi. Trboveljski planinci so se v lepem številu zbrali na obnem zboru svojega društva. Opazili pa smo, da je prišlo na občni zbor več starejših članov, medtem ko se ga je mladina udeležila pod prikrivankom.

Po običajnem dnevnom redu so se vrstila poročila posameznih odborov o uspehih in neuspehih odsekov društva. Tako smo med drugim slišali, da alpinistični odsek ni opravil svoje naloge v pretekli sezoni. Vzrok za to je več, med glavnimi je vendar ta, da ni bilo potrebne volje pri članih in pripravnikih. Da bi se delo tega odseka poživilo, je treba edino to, da si vsi planinci vzamejo k srcu vzpodbudno besedo, ki jih je izrekel v diskusiji dosedanjí načelnik AO. Omenil je člana M. P., ki je lahko svetel zgled vsem planincem in alpinistom, namreč, da v svojem prostem času pohiti iz naše prašne doline in zakajenih gostlin v naroke naše matere — narave. Saj nudijo naše prelepe planine svojim ljubiteljem in obiskovalcem nepopisen užitek. S planin se vračamo ovesčeni in praznični, polni zaužitih in doživljenj na svoja delovna, sposobni podvojiti našo storilnost za izgradnjo socializma. Pred očmi imejmo trume naših borec-partizanov, med katerimi so bili premnogi nehoti planinci, ki so v neenakem boju s sovražnikom vendar izbojevali zmago nad njim in z njo ustvarili

pridobitve naše NOV. Da ohranimo naše s krvjo pridobljene pravice, se moramo nenehno usposabljam, da bomo vsak čas pripravljeni stopiti na branik naših meja, ki so v veliki meri v hribovitim terenu. Zato bo treba posvetiti našo pažnjo in pomoč tudi naši izvenarmadni vzgoji kakor tudi alpinističnemu odseku.

V diskusiji je govornik povabil planince in planinke, ki se žele izvipljati v strmi alpinistiki, da vstopijo v AO, ki bo na svojih sestankih v zimskih mesecih nudil vsakomur potrebno teoretično znanje. V poletnih mesecih pa bodo člani AO preizkusili svoje teoretično znanje v strmih stenah naših prelepih Alp. S pridobljenim znanjem bo vsak koristil sebi in vsem ostalim, ter vedel obrambno sposobnost naše domovine.

Pogovor za razvoj AO je dovolj, treba je le dobre volje in — vztrajnosti.

Iz sprejetih sklepov smo povzeli, da gre prizadevanje društva, zlasti pa njegovega upravnega odbora za tem, da bi nenehno dvigali sposobnosti svojega članstva, prav tako preveva upravni odbor velika skrb, da bi vsi člani odbora počutili na planinski postojanki svojega društva — želja odbora je nadalje, da bi se zvišalo število naročnikov na našo edino planinsko revijo, ki po svoji bogati vsebini prekaša ostale revije in je poceni.

Novemu odboru želimo obilo uspehov v njegovem prizadevanju za dvig članstva in pri izvrševanju sprejetih sklepov. Ko-Ra

Higienski tečaj v Loki

Z novembrom smo začeli z obveznim tečajem za dekleta v starosti 17 do 18 let. Ugotovili smo, da je samo 14 deklet, ker jih je kar osem v srednjih šolah. Dekleta v začetku niso redno prihajala na predavanja, tako da jih je bilo samo 11 do 12. Okrajni odbor RK v Trbovljah je uvidel, da se za tako majhno število ne izplača imeti tečaja. Zato smo izvedli potrebno akcijo in pridobili še šest deklet starejših letnikov. Delo teče sedaj gladko naprej.

Predavajo domači učitelji, praktične vaje za prvo pomoč pa prikazuje bolniška sestra iz Doma onemoglih. Zanimanje za tečaj je vsak dan večje.

Dekleta sledijo z veseljem pouku. Glavne stvari si tečajnice zapisujejo v zvezke, kajti zavedajo se, da jim bo to v korist. S pridobljenim znanjem bodo dekleta koristile splošni stvari in skupnosti. Na tečaju so predavanja o negi dojenčkov, o prvi pomoči, o splošni higieni in nalezljivih boleznih.

Ker je to veliko in težko nalogo prevzel GORK, so se dekleta iz hvalečnosti včlanile v to občo humano organizacijo; obvezale so se, da bodo pridobile čim več članov, tako da bo ta organizacija vstala iz mrtvila in živela drugo, plodno življenje.

Dekleta so sklenila, da bodo po zaključku obiskala najvažnejše zdravstvene ustanove, tako v Trbovljah kakor tudi v Celju ter zdravilišče za pljučne bolezni v Novem Celju. Da je zanimanje za tečaj zares veliko, priča to, da se nekatera dekleta ne ustrašijo dveurne hoje v šolo.

To je uvidela kontrola z okraja ter z GORK iz Ljubljane. Tovarišice se je laskavo izrazila o delu v tečaju; imela je na tečajnice lep nagovor, kjer jim je prikazala, kakšno nalogo bodo imele po tečaju med ljudstvom. Hkrati je poudarila pomen in cilj dela RK za splošno ljudsko korist. V naslednjem je tov. Goršek, predsednik RK naglasil potrebo trdne povezave RK z množičnimi organizacijami, kajti le tedaj bo uspeh v polni meri dosežen. Obljubil je pomoč ob priliki oglada zdravstvenih ustanov v Trbovljah.

Tečajnice so odšle v mraku zadovoljne na svoje domove s trdnim sklepom, da se bodo še bolj poglabile v svoj študij.

—4r.

Novoletna nagradna križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15								16					
17					15		19			20			
21					22				23				
	25				26				27	28			
29	30			31	32		33	34	35	36			
				37			38						
39	40		41			42				43	44		
	45	46								47			
48	49				50		51	52			53		
54					55			56		57			
58					59			60	61				
62													

Vodoravno: 1. vodoravno; 19. in 42. navpično; 62. vodoravno — Noivoletno voščilo »Zasavskega vestnika«; 15. francosko mesto; 16. razčlenjevanje; 17. ni velika; 18. odrasli ljudje; 20. biblijska oseba; 21. kmečko delo (glagol. oblika); 22. pritrilnica (tujka); 23. japonsko mesto; 25. predlog; 28. dolžinska kratica; 29. oče; 31. matematični izraz; 35. velikan; 37. tuja denarna enota; 38. ropar; 39. zvezo; 40. rožnata; 41. vojna ladja; 43. fantovski obrambni pripomoček; 45. kratica za bivo polit. stranko; 47. veznik; 48. ravšina (tujka); 50. kurir; 52. zemeljski orešek; 54. deli telesa; 56. čisto vodi živali; 57. žensko ime; 58. časiška prodajalna (3. sklon množ.); 60. moderna obveščevalna naprava.

Navpično: 1. nekdanj znan nogometaš; 2. član izumrlega plemena; 3. kisanje krme; 4. žensko ime; 5. dva soglasnika; 6. živi v

vodi; 7. naša obrambna formacija; 8. barva (nemško. fon); 9. nekater; 10. biva nemška vojska formacija; 11. medmet, 12. indijski mogotci; 13. biblijska oseba; 14. karte; 20. taroku; 26. matematični izraz; 27. vrata; 29. krajevni prislov; 31. obrtnik; 32. del naslova Shakespeareove drame (fon); 33. biblijska oseba; 34. moja (tujka); 36. česta; 37. vodo; 38. atori; sklopi; 39. koroška; 40. beseda; 41. jarek; 43. brušena steklenica (tujka); 44. gladko, glajeno; 46. nositi (glagol. oblika); 47. vrata psa; 49. lea (franc.); 50. edino; 51. časovna doba; 53. moško ime (obrnjeno); 55. glas, zvok (franc.); 56. pretočna naprava; 59. nosimo na rami (brez samogl.); 61. kratice.

Rešitve poslati do ponedeljka, 5. januarja 1953, na uredništvo našega lista. Izrečani dobi lepo knjižno darilo.

ANIMIVOSTI

Milijoni na peruanskih pečinah in čerch

Imamo ptice, ki žive stalno pri nas, druge se vedno drže hladnega severa, tretje se ne ganejo s toplega juga. Nekateri pa švrkajo sem in tja. To so ptice selivke. Kako različne so ptice glede na velikost in hrano! Kolibriji so majhni kot čmrlji, albatros meri z razpetimi peruti več metrov. Nekateri ptiči so prekrasno pisani, drugi s svojo zunanostjo prav nič ne privabljajo. Poleg čudovitih pevcev imamo tudi prav grde kričarje. Eni ptiči se hranijo s semenjem, drugi z žuželkami, tretji z ribami. In slednji so za človeka najbolj dragoceni.

Ob zahodni obali Južne Amerike se razprostira republika Peru, velika za pet Jugoslavij, po številu prebivalcev pa komaj za pol naše države. Mogočno gorovje Andov se dviga v njej nad 6000 m visoko, rastoče skoraj naravnost iz morja. Cela republika Peru se nahaja v vročem pasu, zato je hladni morski tok, tako imenovani Humboldtov tok, ki se približa njeni obali, znajo pravi blagor. V njegovih vodah je živalstvo izredno bogato. Posebno mrgoli tam manjših rib, ki so neizčrpna hrana neštetim pticam vzdolž vse perujske obale. Po tamošnjih otokih in čerch gnezdiijo zato že oddaljeni milijoni ptic, kot jih v tolikšnem številu skupaj najbrž ni nikjer več na svetu. Nemoteno so živeli tam ptičji rodovi tisočletja in odlagali okoli svojih gnezdič svojih blato, ki je najdragocenejši in najučinkovitejši gnojilo, kar jih človeštvo pozna. To je guano, ptičji gnoj, spojina dušika in fosforne kisline.

Dognali so, da je guano trinidesetkrat jakši od navadnega hlevskega gnoja, ki se med prebavo izvrši v njihovem drobovju. Ker je tamošnje podnebje suho, gnoj ne izpere dež in zato se je iz leta v leto gromadil in večal, da je zavzel naravnost neverjetno razsežnost in množino.

Veliki naravoslovec Aleksander Humboldt (1769–1859) je pri domačinih prvi odkril uporabo guana, ki ga je v začetku 19. stoletja pripeljal v Evropo. Seveda ni trajalo dolgo, da so ljudje spoznali trgovsko vrednost te snovi in že čez nekaj let so ladje romale k perujskim otokom. Dotlej skoraj nede-

taknjene sklade gnoja so pričeli na veliko ropati in odvažati.

Pred dobrimi sto leti (1847) so cenili količino nagradenega guana na nič manj kot 23 milijonov ton. Na nekaterih otokih so bili kar celi griči gnoja do 50 cm na debelo. Kako dolgo je trajalo, da se je to nabralo, si ne moremo niti najmanj predstavljati. Trgovci z guanom pa so bili tako pohlepni, da nekako četrto stoletja kasneje od vseh tistih neskončnih zalog ni ostalo tako rekoč ni več. Vse milijone ton gnoja so odnesli in si pridobili z njimi težke milijone v denarju. Leta 1858 je perujska vlada samo iz tega vira črpala nad pet milijonov dolarjev, kar je bilo tedaj več kot polovica vseh državnih dohodkov.

Kako smo prišli do ure

Pračlovek ni poznal časa. Ko je sonce vstalo, se je zbudil in je odšel na lov. Ko je sonce zašlo, je legel truden k počitku. Ni vedel, kaj je leto, kaj mesec in kaj teden. Ko se je človek nekoliko bolj razvil, je meril čas po višini sonca. Pozneje je meril čas po dolžini sence, ki jo je dala navpična palica. Okoli leta 1500 pred našim štetjem so iznašli Egipčani neke vrste sončne ure, to je bila neka naprava v obliki erke T.

Te sončne ure so kazale čas le ob sončnih dnevih, ponoči in v oblačnih dneh so seveda popolnoma odpovedale. V takih primerih so si pomagali Asirci z vodno uro, ki so jo iznašli okoli 600 let pred našim štetjem. V dno posode so zvrtili malo luknjo, da je voda skozi njo le počasi kapljala. Po množini vode, ki je iztekla iz posode, so presojali čas. Namesto vode so uporabljali tudi pesek.

Okoli leta 250 po našem štetju so sestavili uro, ki jo je pogajala voda. Kazalec je ta kapljala v posodo, je dvigala zamašek navzgor. Na zamašek pa je bil pritrjen ročaj z zobni, ki so vrtili kazalec. To napravo so rabili dolga stoletja.

Mnogo kasneje, to se pravi l. 1300 približno, so prišli na to, da so zamenjali gonilno silo vode z utežmi. Tiste ure seveda niso bile podobne našim sedanjim sončnim uram, ker niso imele nihala in so se kaj kmalu iztekle.

Prvo žepno uro so iznašli okoli leta 1500. To so nadomestili uteži s prožno vzmetjo. Od tedaj se je ura naglo razvijala. Leta 1621 so iznašli nihalo, ki ovira, da ura ne izteče prehitro. Od tedaj se naše stenske ure niso bistveno mnogo več izpremenile, le naše žepne ure so se izpopolnile tako, da kažejo čas do sekunde natančno.

Za vsako izboljšanje našega časa mora biti potrebna desetletja in stoletja. Preprosta so kolesca v naših urah, ali v vsakem tiči veličina človeške uma. Pogledimo si za primer, koliko je bilo treba dela in razmišljanja, preden se je iznašla prva žepna ura.

Okoli leta 1500 je živel v Nürnbergu na Nemškem ugleden meščan po imenu Pelinberger. Zaradi njegovih zaslug so ga izbrali za občinskega svetnika. V svojih mladih letih je mnogo potoval. Udeležil se je bil tudi vojne proti Italiji in je tako prišel do laškega mesta Padove. Tu je prvič videl stensko uro. Ko se je vrnil in si zidal hišo, mu šine v glavo, da bi tudi sam imel tako uro namesto sončne ure, ki kaže le ob lepem vremenu. To svojo željo pove ključavničarju Petru, ki je nekakega dne delal v njegovi še nedograjeni hiši. Natančno mu opiše uro v Padovi in ga navdušiti zano. Peter se dela loti in kmalu izgotovi Pelinbergeru tako uro. Pri delu pa se Peter namodoma domisli, da bi bil mnogo bolj prijeten, če bi sestavil uro brez uteži in nihala ter tako majhno, da bi jo lahko nosil v žepu. Ta misel ga preganja noč in dan, dokler se ne loti dela. Čele dneve pili in zbija in kuje. Pa skuje bakrene ogrodje jajčaste oblike. Imelo je velikost goslega jajca. V to ogrodje je vdela kolesce, sestavljeno iz raznih koles in valjev. Dolge tedne je delal. Ali eno vprašanje je ostalo ne-

Opljeni otki so imeli potem dalj časa mir pred ljudmi. V zadnjih desetletjih se je trgovina z guanom spet obnovila, vendar na drugi in bolj organizirani podlagi. Ker so stare zaloge gnoja popolnoma izčrpane, so trgovci navezani zgolj na svežo zalogo, ki se nabira iz leta v leto. Izmenoma izkoriščajo zdaj posamezne skupine otokov, ki jih pušajo več let pri miru, da se nabere guano in da ptice ne motijo po nepotrebnem. Vrednost te industrije je spet prav znatna. Kratkot pred vojno je znašal letni dohodek 60.000 ton in je stalno naraščal. Zdaj odnašajo spet vsako leto nad 100.000 ton guana.

Pa recite, če niso perujske morske ptice najdragocenejši operativni stroji na svetu!

rešeno: kako naj ura teče brez uteži? Premišljuje in premišljuje, ali vse zaman. In kakor se večkrat zgodi v življenju, je tudi njemu pomagal slučaj. Nekega večera gre čez dvorišče. Iz hleva stopi dekla. Vrata se za njo zapro. Peter se spomni, da je bil pritrjen na vrata vzmet, ki je pritiskala na vrata, da so se sama zaprla. To ga spravi na misel, da bi tudi v svojo uro vdelal tako vzmet. Predela uro in položil vanjo vzmet. Ura je sicer tekla, ali le malo časa. Zelo pogosto je moral zopet napeti vzmet. Peter se zaveda, da je uri potrebna zavora, ki bi ne dovolila vzmeti, da bi prikmalu iztekla. Po dolgih tednih se mu tudi to posreči. Ali sedaj pa ura pravilno ne teče. Ako jo je primerjal s tedaj običajno pešeno uro, je ugotovil, da enkrat prehitve, drugič pa zastaja. Kmalu jo pa popravil in dopolnil, da teče pravilno. Tedaj vreže na sprednji strani kazalo, ki ga razdeli na 24 delov. Temu kazalu doda kazalec. Sedaj čele je bil gotov svojega uspeha. Odiše k Pelinbergerju in mu pokaže novi umotvor. Z zaupanjem gleda le-ta prvo žepno uro. Pokaže jo občinskim svetnikom na neki občinski seji. Vse strmi in se ne more nagledati novega čuda. Vsi so takoj spoznali veliko vrednost izuma. Mladega Petra javno pohvalijo in mu darujejo sto cekinov iz mestne blaginje. S tem denarjem si mojster Peter seveda veliko delavnico za izdelovanje žepnih ur. Kmalu so »Nürnbergski jajca« zaslovela po vsem svetu.

Kako so jih poznali

Bilo je leta 1666. Habsburška Avstrija je bila v vojni s Prusijo in Italijo. Pri Kralovem Hradcu se je odločala usoda. Vse je kazalo na poraz Avstrije in na njeno izgubo Benetk, ki so bile več kot pol stoletja avstrijske. V miru pri Mikulovu na Moravskem so bile Benetke res priznane Italiji. V dobi, ko so Benetani priznali prikovali odločitev in združitev z Italijo, je bil zasidran avstrijski parnik pred otokom Gledocet. Ni sprejimal niti ni oddajal nobenega tovora. Mirno je počival pred otokom. Benetani so menili, da je to vojna ladja, ki bo obstreljevala mesto, kakor hitro bo podpisal mir, da se mašeje nad izgubljenim mestom. Mir je bil slednjič podpisan. Parnik se je nato približal obali in začel raztovarjati blago: majhne zelene ribe, majhne zlatce, ki so jih Benetani navdušeno kupovali. V najkrajšem času je bila velika zaloga trobojne razprodana. Benetani se niso spotikali nad to kupčijo s svojim starim sovražnikom in tiholetjem, a tudi današnje oblasti niso zamermile podjetnim trgovcem te nenavadne kupčije.

75 let gramofonske plošče

Letos je preteklo 75 let, odkar je Thomas Edison iznašel pripravo, s katero je zadržal govorno besedo. Edison bi danes smel, če bi videl, kakšne spremembe je doživela njegova iznajdba od kasnejšega izpopolnjevanja standardnega fonografa iz leta 1888, ko je na valjčičih sprejemal sprva kratke pesmice, potem cele koncerte, potem so prišli nadaljnji iznajditelji na moderne gramole, zvočnike, mikrotone, diktatore in podobno.

V avgustu 1877 je Edison naročil svojemu mehaniku, naj napravi majhen valjček, s katerim naj bi na membrano pritrjeni žebelček vrezal na poseben činkast podložek glasove. Ameriški iznajditelj se je močno začudil, ko je zaslišal dokaj različno prvo posneto pesem. Toda še polnih deset let kasneje je dejal: »Vseeno dvomim, da bom videl kdaj fonograf, ki bo sprejemal in oddajal glasove.«

Prvotna iznajdba je le počasi napredovala in v začetku je bilo podajanje tonov podobno glasovom človeka, ki govori iz trebuha.

Učitelj za gluheone Graham Bell je bil prvi, ki je za sprejemanje zvokov začel uporabljati namesto kovinskega voščeni valj, dokler ni iznašel Emil Berliner gramofonske plošče. Stari aparati so se hreščali in tudi plošče so oddajale hrupave in zategnjene glasove, toda kljub temu so poslušalci že dobro razločevali melodijo pesmi in njih besedilo.

Kakor sprejemanje glasov, tako so preizkušali z novimi postopki tudi oddajo glasov. Predvsem so izpopolnjevali plošče, katerih masa je sedaj iz šelaka (neke vrste smole), skrilne moke in iz saj plošče druge, ki so bile iz roženega gumija in ebonita. Izpopolnjevanje plošče je doseglo tudi to, da so je klenile iz nadomestili z iglami iz brušenega safira (vrsta draga kamna), ki ima to prednost, da prav malo ali skoraj nič ne izrablja

MESEC

Z najboljšimi daljnogledi vidimo mesec že prav dobro. Prudimo, ki nečijo 150 km, različno brez velike težave. Luna je oddaljena samo 384.000 kilometrov od nas. Z brzovalnikom bi potrebovali do lune 6 mesecev, topovska krogla pa bi priletela nanjo že v 10 dneh.

Dan na luni traja 29 dni in 12 1/2 ure. Skoraj 15 dni zaporedoma grozno pripeka nanjo sonce, malone 15 dni pa traja silno mrzla noč.

Luna je mnogo manjša od naše zemlje. Iz ene zemlje bi lahko napravili 49 mesecev. Ker je luna mnogo manjša kot naša zemlja, ima tudi manjšo privlačno moč. Telo, ki tehta na zemlji 6 kg, tehta na mesecu samo 1 kg. Fant, ki tehta na zemlji 30 kg, bi tehtal na luni le 5 kg. Če tako šibek otrok bi si z lahkoto naložil na ramena vrečo kamenja, ki bi tehtala tu 10 kg, in bi jo nosil brez posebnega truda. Tudi najslabši skakač bi lahko skakal na luni več metrov visoko. Na luni ni zraka. Na njej ne bi mogli vzgati ognja, ker ni kisika. Ker ni ozračja ne oblakov, bi videli z lune tudi čez dan na popolnoma črni nebu poleg sonca tudi vse zvezde. Luno danes že prav dobro poznamo. Seveda samo eno polovico, ki je obrnjena proti nam. Ostalega dela ne vidimo nikdar.

Ker na luni ni oblakov, jo vidimo prav različno. Zemljevidi, ki nam kažejo lunino površino, niso nič manj natančni kot zemljevidi naše zemlje. Vsek hrib, vsaka dolina na mesecu ima že svoje ime.

Kdor pogleda prvič skozi daljnogled v zvezdarni na luno, kar ostrmi. Pred očmi se mu prikaže izredno gorata pokrajina, ki je ponekod zelo podobna Norveški. Najvišja gora na mesecu meri 8870 m in prekaša po višini Mont Everest. Vrhov od 4000 do 5000 metrov visoke je tu mnogo. Prav številne so gore, ki imajo obliko mogočnih zrel vulkanov. Kako so ta žrela nastala, si učenjaki še niso na jasnem. So li to zares ugasi ognjeniki ali mogočni oddisi velikanških meteorjev, ki so bogve kdaj padli na lunino površje? Zanimivo so tudi silne razpokline, ki se vlečejo po luni v neznanske daljave.

Tigri, levi in medvedi na pariških ulicah

Siloviti snežni metež, ki je 15. decembra 1932 popoldne divjal nad francosko prestolnico, je imel dokaj nenavaden posledice. Štirje medvedi, dva leva, trije tigri, tri hišene, štirje krvoločni volkovi in štirje tuljani so se dokopali do prostosti ter se pričeli sprehajati po obljubljenih pariških ulicah, kar je seveda povzročilo dokajen strah in paniko.

Znana krotilka zveri Jeannette MacDonald je namreč na velesejemnem prostoru pod ogromnim šotorom razkazovala svoje zveri in pripravila več napetih točk sprede. Teža snega in silovit veter pa sta ji podrla šotor in tako so se zveri zasnle nepričakovano na prostosti. Prišlo se je kajpada panično tekanje in nihče se v skrb za lastno kožo ni potrudil, da bi takoj opozoril varnostne organe na nenavaden dogodek. Edini, ki ni izgubil hladne krvi, je bil neki prometni stražnik S. posebnimi signali, ki so v veljavi med prometnimi stražniki, je opozoril sedež policije in najbližje gasilске postaje. Kmalu za tem je bil organiziran pravilni lov na zveri, ki se ga je udeležila tudi krotilka. Skupine policistov so z broztrekmi v rokah oprezovale po vogalih, medtem ko so ostali z železnimi drogovi, vrvmi in verigami polagoma spravili na varno vse ubežnike. Nekaj več prostosti si je privoščil eden izmed levov, ki se je oddaljil iz središča in so ga ujeli prav v trenutku, ko je cepetal po stopniščih, ki vodi na postajo podzemne železnice.

Omejene razporeke

Kakor znano je v Zedinjenih državah Amerike zakonska zveza zelo krhka. Država Louisiana (ob spodnjem Missisipiju) je določila s posebno postavbo, da se sme ločiti vsak moški ali vsaka ženska kvedemu desetkrat. Če bi se hotel kdo enajstkrat ločiti, ga sme sodnik kaznovati.

KIP SVOBODE

Potnika, ki se pripelje v newyorško pristanišče, pozdravlja pred množico velezgradb in nebotičnic ogromni kip Svobode na rti otoka Manhattan. Ni je razglednice New Yorka - morske strani, ki ga ne bi prikazovala.

Ta veličastni kip je poklonila svobodoljubna Francija Združenim ameriškim državam ob stoletnici neodvisnosti leta 1888. Izdelal ga je francoski kipar Frederic Auguste Bartholdy, ki je umrl leta 1904 kot 70-letnik v Parizu. Znan je tudi po drugih spomenikih in kipih, zlasti razmerij, tako po belofortskem levu v Franciji, ki je klesan v živo skalo ter je 22 metrov dolg in 11 metrov visok; dalje je izdelal spomenik Lafayetteja v Washingtonu v Parizu, skupino Helvetic v Baslu v Švici in druge. Najbolj znan pa je kot ustvarjalec kipa Svobode.

Ta kip-kolosa so postavili na majhnem otoku, do tedaj imenovanem Bedloe Island, ki so ga po postavitvi kipa preimenovali v Liberty Island - otok svobode. Boginja Svobode drži v roki plamenico, okoli glave se ji ovija venec žarkov, stoji pa na granitnem podstavku. Dladom in plamenica izžarevata v noči žarko svetlobo, tako da je kip obnem veličasten svetilnik. Vrh plamenice se dviguje sto metrov nad morjem. Kip sam pa je 46 metrov visok in so zanj porabili 225.000 kg litne železa in bakra.

V notranjosti kipa so stopnice, ki vodijo do glave, v kateri je prostora za 40 oseb. V reolnici se je tudi prvič zbralo v tej glavi teh 40 oseb - sami moški - in to še v Parizu pred prevozom v Ameriko, torej v mestu, kjer je kip nastal tako po zasnovi kakor po izdelavi. Pri slovesni otvoritvi te ogromne ločanje so se namreč zbrali častni gostje, katerim so stregli po vseh pravilih pariške kuhinje in kleti. Govori, izrečeni ob tej priliki so danes že davno pozabljeni, sam banket pa je dal povod za humorno pripombo, da konec koncev ženska tako ali tako nima drugega v glavi kakor - moške.

Poslovinne besede

Bilo je zarana zjutraj. Pravkar so prišli smrtino ponorečenega železničarja v premikalec. Bil je preelab, da bi čutil bolečine. S tihim glasom je prošil za kratko molitev. Uradnik, ki je opravljal nočno službo, se je približal ranjencu, smel kapo in dejal: »Ljubi Bog! Ti poznaš nas. Železničarje. Mi živimo po signalih. Tu pa tam ne vidimo dobrih signalov, ker nam ga dim skriva. Toda mi vsi skušamo signale pravilno razbrati. Naš tovariš se pripravlja na svojo zadnjo vožnjo. Prosimo te: daj mu signal za odhod, postavi mu kretico pravilno in skrbni, da bo proga do tvoje zadnje postaje prosta. Amen!«

ČE BI IZBRUHNILA NOVA VOJNA

Kakšno orožje bo govorilo v bodoči vojni? — Iz daljave vodeni izstrelki s hitrostjo 3220 km na uro — Torpedo, ki si sam poišče cilj — Iz Anglije do Nove Fundlandije in nazaj v času med kosilom in južino — Bodeča žica, ki se, zadeta, znova dvigne

Nedavno je ministrski predsednik Churchill govoril v angleški zbornici o »novem orožju in o »znatnem napredku na področju iz daljave vodenih izstrelkov in raketnih izstrelkov. Omenil je tudi mnogo močnejše konvencionalno orožje in popolnoma nove vrste orožja, ki jih že izdelujejo v Angliji na podlagi najnovejših odkritij elektronske dobe in ki bodo revolucionarale sedanje teorije o letalski vojni.

V zadnjem času ima med popolnoma novim orožjem v Angliji absolutno prednost seveda atomsko, glede katerega so izvedli poskuse na otočju Montebello ob severozahodni obali Avstralije. Kakšna bo bodoča vojna, nam deloma predločuje odkritje novih vodenih izstrelkov, ki letijo s hitrostjo 3220 km na uro in ki dosežejo mnogo večjo višino kot kateri koli bombnik in ki se avtomatično sami usmerjajo proti sovražnemu letalu. Glavna značilnost orožja bodočnosti je ravno v tem, da bodo lahko odgovorili na letalski napad z izstrelki, ki napadajo sovražna letala in ki jih lahko proti vsakemu cilju usmerjajo z večjo točnostjo kot navadna letala, katere vodi pilot.

Revolucionarnemu razvoju letalske vojne se pridružuje nič manj revolucionaren razvoj vojne na morju: znanstveniki v Angliji že preizkušajo atomsko energijo kot pogonsko sredstvo za vojne ladje in podmornice ter delajo poskuse z novimi elektronskimi aparati in novimi izstrelki za boj proti podmornicam; izdelali so tudi že torpedo, ki se neizprosno obrača v napadu na vsakim določenim ciljem, ki mu skuša uiti. Ameriški znanstveniki se vedno bolj zanimajo za vse take poizkuse, kajti trenutno vodi Anglija na področju iz daljave vodenih izstrelkov.

Poleg tega pa se izdelujejo tudi vedno bolj mogočne in učinkovite vrste konvencionalnega orožja, zlasti letal. Anglija izdeluje letos predvsem šest vrst najnovejših letal: štirimotorni reaktivski bombnik Valiant, dvomotorni reaktivski bombnik Canberra, reaktivske lovec Hunter, Swift in Javelin ter letalo za lov na podmornice Gannet. Bombno letalo Canberra je pred kratkim doseglo svetovni rekord s svojim poletom, na katerem je poletelo do Nove Fundlandije in spet nazaj na

svoje oporišče med časom za obed in popoldansko južino.

RAF bo imela tudi prva na svetu prvi štirimotorni bombnik na reaktivski pogon s trikotnimi krili. Avro 689, ki ga že izdelujejo v velikih količinah in ki obeta »naravnost« dramatičen razvoj ne samo vojnega, ampak tudi civilnega letalstva. Angleški znanstveniki poudarjajo, da bo nedvomno mogoče konstruirati letalo, ki bo doseglo dvakrat tako veliko hitrost, kot zvok.

Oboroževalni tehniki naravno posvečajo vso pozornost tudi zaščiti pomorskih prog pred podmorniški napadi. V atomski dobi parni stroji gotovo niso več sodobni, čeprav je šele v najnovejšem času izumila angleška mornarica parni katapult za letala, ki ga bodo gotovo izkoristili. Glede kopnega vojskovanja naj omenimo izdelovanje nove vrste bodeče žice, ki se, zadeta po izstrelku, znova dvigne in s tem ustvari novo oviro.

Kdaj človek največ zmore

Umljivo je, da človek, razen v nekaterih izjemah, telesno več zmore v mladosti, kakor pa v kasnejših letih. Docela drugače pa je vprašanje glede njegovih duševnih sposobnosti.

Če izvajamo zgodaj zrele in bujne otroke, ki nas pa kasneje v veliki primerov razočarajo, potrebujemo duševno ustvarjalni človek za svoj razvoj precejšnjo življenjsko dobo. Tako je večina znanstvenikov, ki so prejeli Nobelovo nagrado, že prekorajila 50. leto svoje starosti. Ne smemo pa pozabiti, da so spisal že v zgodnjih mladostnih letih Goethe svojega »Wertherja«, Schiller svoje »Razbojnik« in tudi Kleist, Mozart, Beethoven in drugi so ustvarili svoja dela še drav mladi.

Toda Goethe je napisal šele pri 60. letih svoje znamenito delo »Wahlverwandschaften«, s komaj 70 leti pa je končal »Wilhelm Meisters Lehr- und Wanderjahre«, medtem ko je delal skoro do svoje smrti na svojem »Faustu«.

Pisatelj Stifter je pisal dragocene knjige med 32. in 62. letom svojega življenja, Be-

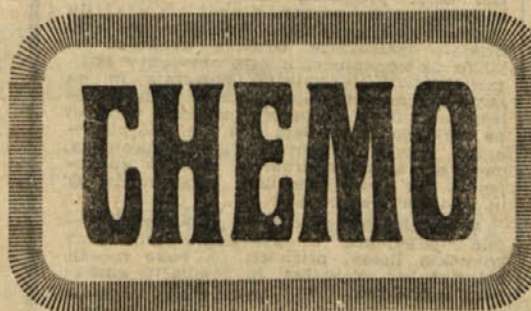
ethoven pa je kot 55-letni mož komponiral Deveto simfonijo in več kvartetov za lok. Verdi je napisal svoje najlepše opere, ko je že prekorajil 60. leto. »Falstaff« celo pri 80. etih.

S seznanom znamenitih del, ki so jih ustvarili veliki duhovi na svoja stara leta, bi lahko nadaljevali. Pomislimo samo še na Michelangela, ki se je pri 72. letih čutil še vedno aposobnega, da je prevzel gradnjo cerkve sv. Petra v Rimu. Tizian je še kot stoletnik slikal. Spominimo se na Rembrandta, ki je največ ustvaril med 50. in 60. letom. Podobno poteto najdemo pri nemških slikarjih, kot sta J. M. W. Turner in H. v. Helmholtz.

Tudi pri moških, ki so delovali v bolj praktičnih poklicih, zasledimo potrdilo, da so dosegli svoje največje uspehe v zreli dobi svojega življenja. Ko se je železniški kancler Bismarck leta 1870 odločil za napad proti Franciji in za ustvaritev nemškega cesarstva, je imel že 53 let. Leibnitz in Kant sta imela na hrbtu že šest in skoraj sedem križev, ko sta napisala svoja najpomembnejša filozofska dela.

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1953

želi vsem odjemalcem in delovnemu ljudstvu kolektivno podjetja

TEHNIČNA TRGOVINA S KEMIKALIJAMI, BARVAMI, LAKI, RAZSTRELIVOM IN PLINI

LJUBLJANA, Titova 50

IMPORT EKSPORT

Fizikultura in Sport

O namiznem tenisu v Trbovljah

O namiznem tenisu v Trbovljah in o uspehih, ki so jih dosegli mladi igralci Rudarja, smo že večkrat pisali, ni pa še bilo nikjer omenjeno, v kakšnih pogojih se je ta sekcija ustanovila in razvijala.

Neposredno po vojni je namizni tenis v Trbovljah živel; dosegel je sicer nekatere zmage, vendar ni bilo prave povezave igralcev za ustanovitev sekcije. Nato je nastopila doba, ko je namizni tenis popolnoma zamrl, zlasti pa iz finančnih razlogov in pomanjkanja rekvizitov. Ves ta čas je bil namizni tenis v Trbovljah nekaj »divjega športa«, kajti vsak, ki je bil navdušen za to športno vejo, je treniral sam zase. Na ta način je bil napredek tako rekoč nemogoč. To stanje je trajalo vse dotlej, dokler nista prišla v Trbovlje tvoj Burja in ing. Knaflič, ki sta dala pobudo za ustanovitev namiznoteniške sekcije. Teji pobudi se je odzvalo mnogo mladih fantov, ki so si na prvem sestanku izbrali odbor pod vodstvom

obeh navedenih tovarišev. Vendar je pred novoustanovljeno sekcijo nastopil problem igralnih prostorov in rekvizitov. Z resno voljo in razumevanje SK Rudarja je sekcija dobila lepo dvorano v Sportnem domu Rudarja. To je kmalu pokazalo vidne uspehe. Mladi igralci Rudarja (Aškerc, Berger in Ličar) so na ekipnem republiškem turnirju v Kranju zasedli drugo mesto, ne kaj tednov nato pa spet v Kranju tretje mesto v Sloveniji. Trboveljčani so se udeležili v Ljubljani tudi slovenskega prvenstva, kjer sta se Oskar Camer in Pavel Ličar med 34 tekmovalci uvrstila med drugo osmerico in dosegla zadovoljiv uspeh.

Ti uspehi so dali namiznoteniški sekciji Rudarja vzpodbudo, da je organizirala republiški turnir v Trbovljah, kjer so najvidnejši uspehi v republiškem merilu dosegli Berger in Camer ter Ličar med posamezniki. Ta uspehi pa mlade trboveljske igralce ni omamili; ti sedaj še z večjo pridnostjo trenirajo, da se izpopolnijo v tem športnem znanju.

Z veseljem pa tudi ugotavljamo, da so tudi v Zagorju ustanovili namiznoteniško sekcijo, s čimer se bo ta šport tudi v Zassavju dvignil. V oslabljeni postavi so se igralci Rudarja pomerili z Zagorjani ter dosegli z njimi tesno zmago kar je za zagorske igralce uspeh in vzpodbuda, da tudi tamkaj napredujejo v namiznem nizu, za kar imajo v Zagorju vse možnosti.

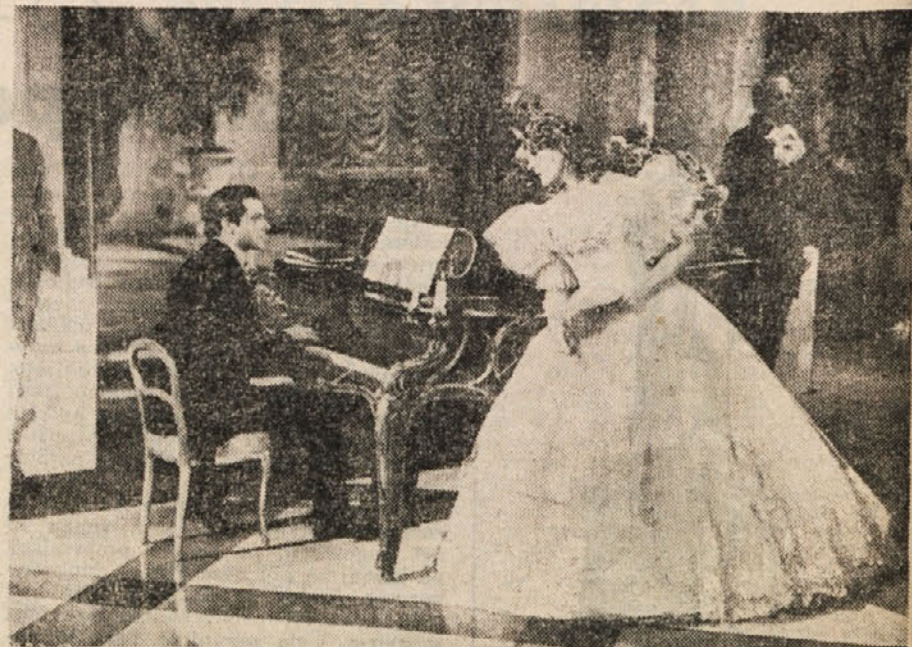
Prvenstvo NTS »Proletarec« v Zagorju

13. decembra so izvedli v Domu »Proletarca« prvenstvo NTS »Proletarec« za leto 1952. Tekmovanje je bilo dobro organizirano in se je zanj prijavilo veliko število tekmovalcev. Iz predtekmovalja so se trije uvrstili v nadaljnje tekmovalce, tako da jih je najprej tekmovalo 16, v finale pa so se uvrstili Prasnkar, prof. Lebinger, Ule in Drnovšek. Po nudi borbah je zasedel prvo mesto Valter Prasnkar, ki je dobil vse igre in s tem dokazal, da je zaslužen na glasu kot najboljši zagorski igralec. Drugo mesto

je zavel prof. Lebinger, nadaljnja mesta pa Drnovšek in Ule. Skoda je le, da na prvenstvo niso prišli »stari asi«, ki bi tekmovali s svojim sodelovanjem verjetno še bolj poživili.

Tiste, ki so brali, da bo prvenstvo Zagorja 20. in 21. decembra, obveščamo, da je prvenstvo preloženo v mesec januar, to pa zaradi tega, ker je bilo moštvo »Proletarca« dne 21. t. m. povabljen na medmestni dvboj.

Ameriški film »Veliki valček«

V proizvodnji Metro — Goldwyn — Mayer so Američani hoteli ustvariti veliki film kralja Dunaja — Straussa, kralja valčka.

Mladi Strauss je rajši pustil službo, ki jo je imel v banki, zapeljal se ga note in melodije. Njegovo gorečo željo, posvetiti se samo glasbi, je še podprla njegova zvesta prijateljica Poldi Vogelhuberjeva. Ustanovil je svoj orkester in prvič javno nastopil, toda kavarna je ostala prazna. Edini gostje so bili Poldini starši in Straussova mati. Skoro bi doživel poraz; da ga ni, gre zahvala operni pevki Carl Donnerjerji in tenoristu cesarske opere Schillerju. Carla je opogumila Straussa; zaigral je, kot še nikoli, ljudje so napolnili kavarno do zadnjega kotička.

Slavna pevka je med aristokracijo dvignila ime neznanega pevca. Toda Strauss

kmalu spozna, da njegova glasba ni za naduto plemstvo — ne, veselje Dunajčanom jo je posvetil, takšnim kot je bila njegova Poldi. Zmagala je njena zvesta in odkrita ljubezen; sklenila sta, da se poročita.

Za revolucijo leta 1848 je Strauss napisal tudi koračnico. Vihar revolucije ga je vrgel na cesto, med Narodno stražo kateri je iz rok iztrgal pevko Carlo in se zatekel v grofovo palačo. Vojaki so Straussa in pevko prijeli, pa sta jim utekla. Vožnja po dunajskem gozdu v pevkinji družbi mu je dala inspiracijo za enega njegovih najlepših valčkov: »Zgodba iz dunajskega gozda«. Strauss je spoznal, da ljubi Carlo. Svoji simpatiji za pevko ni mogel skriti pred skrbno, vdano Poldi.

Carla je pela novo Straussovo opero. Za Carlo in srečnega komponista je to pomenilo veselje, slavo in nov uspeh. Skromna Poldi pa je trpela v bridki zavesti, da je Johann Strauss za vedno izgubljen. Po operni predstavi je šla k pevki in jo prosila, naj mu pove, da je svoboden, da se ga ne odreka, da pa ve, kje je njegova bodočnost.

Ko sta na poti k Donavi Carla in Strauss obujala spomine, se je Strauss spomnil na tih, vdano in požrtvovalno Poldi. Vse, kar je pisal in ustvarjal, je pisal za Carlo in njej v spomin. Zato naj le ostane samo pri spominih. Carla je sama odpotovala v Budimpešto.

Film spremljajo lahko skladbi Straussovih valčkov. V koliko pa je filmskim producentom uspelo ustvariti vzdušje Straussovega Dunaja, bodo gledalci ocenili sami. Vsekakor pa film tudi prijeten glasbeni večer.

Film bo predvajal trboveljski kino prihodnje dni.

KINO TRBOVLJE

bo predvajal v dneh okrog novega leta razkošni ameriški film
»VELIKI VALČEK«

Od prihodnje sobote do ponedeljka pa švicarski film
»STIRJE V DŽIPU«

Natančen spored predstav bo razviden iz naših reklamnih omaric in lepakov.

KINO »SVOBODA« TRBOVLJE

predvaja ameriški film
»NAŠLI SO SE«
od sobote 3. jan. do ponedeljka

Namizni tenis v Litiji

V Litiji je že nekaj skupin namiznoteniške igre, ki pa se nimajo svoje posebne organizacije. Pingpongari so v Gradcu in Litiji pa tudi na Grbinu. Da bi poživili zanimanje za ta lepi šport, so prišli gostovat v Litijo zagorski pingpongari pod vodstvom tov. Tineta Lebigerja, profesorja na zagorski gimnaziji. Zmago so odnesli zagorski gostje. Njihov obisk je bil pomemben zato, ker so dvignili pri nas zanimanje za ping-pong. Zdej si bodo ustanovili namizno teniško sekcijo tudi litijski pingpongari, ki so sklenili na obisku Zagorjanov, da bodo odslej vsakoletne tekme za najboljšo zasavsko pingpongarije odigrali v decembrskem terminu v okviru vsakoletnih proslav tisenke bitke. Prehodni pokal bo poklonila litijska Zveza borcev in bo izdelan kot kopija peklenjskega stroja s katerim so zasavski minirji razrušili nemško postojanko na Vačah. V škatlico pa bodo vsako leto vložili listino z opisom tekmovalca in imeni udeležencev in zmagovalcev.

Iz pisarne društva upokojencev v Trbovljah

V društveni pisarni se vedno oglašajo upokojenci z raznimi vprašanji. Nekateri poizvedujejo, zakaj se niso dobili odločbo, spet drugi pride z vprašanjem, zakaj je dobil premajhno razliko med staro in novo pokojnino — tretji pa se pritožujejo, da niso še prejeli razlike mred prejšnjo in sedanjo penzijo, akoravno imajo odločbo že dva meseca v rokah. Treba je pojasnjevati, obrazlagati, miriti. Polne roke dela je vsak dan.

Vsak upokojenec pa je zadovoljen, da lahko dobi 600 kg premoga po znižani ceni 720 din. Zato se nam zdi, da je prav, če se v imenu vseh upokojencev zahvalimo uvidenosti in požrtvovalnosti delovnega kolektiva rudnika, ki se je velikodušno odzval akciji, da se nakopije premog za upokojence. Ti si bodo sedaj lahko greti svoje stare, od dolgoletnega dela že kar prepelele kosti.

PRVO ZASEDANJE NOVEGA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

V petek, 19. decembra, je bila tudi v Loki prva seja novoizvoljenega občinskega odbora. Otvoritev se je bila v jedlinici Doma onemoglih. Zasedanja so se udeležili vsi odborniki razen enega, ki je bil upravičeno zadržan. Na sejo je prišel tudi zastopnik okraja, tov. tajnik Ivan Sorn, in novoizvoljeni odborniki okrajnega zbora tov. Jaka Pot iz Loke.

Po opravljenih formalnostih in verifikaciji odbornikov so vsi odborniki položili slovesno zaprisego. Nato so volili predsednika občine. Odbornik tov. Alif, solski upravitelj iz Razbora, je imel na zbrane kratek nagovor. Omenil je, da je bilo ljudstvo občine Loke z dosedanjim predsednikom tov. Srečkom Baumgartnerjem zadovoljno. Zato je predlagal, naj bi tov. Baumgartner ostal še nadalje predsednik, s čimer so se vsi odborniki strinjali. Tov. Baumgartner se je zahvalil za izkazano zaupanje ter poudaril, da je mnogo drugih mlajših, ki bi laže prevzeli odgovorno in težko funkcijo.

OBJAVE

Opozorilo

Opozarjamo vse hišne lastnike, oskrbnike in upravitelje hiš in stavb na območju mestne občine v Trbovljah, da so po odloku o varstvu in uporabi komunalnih naprav in o ureditvi komunalnih vprašanj krajnege pomena dolžni redno skrbeti za odstranjevanje snega s pločnikov pred svojimi hišami in stavbami ter da so dolžni na posebno nevarnih mestih posipati prehode s pepelom ali peskom.

V kolikor se zgoraj navedeni lastniki, upravitelji in oskrbniki hiš ne bodo držali tega opomina, bo ljudski odbor mestne občine uvedel proti kršilecu upravno-kazenski postopek.

(Iz tajništva Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje)

Objava

Obveščamo vse najemodajalce nepremičnin (stavb, stanovanj), da se je stopnja prometa davka spremenila (Ur. list FLRJ št. 58 z dne 3. XII. 1953)

nad 400 din	do 800 din	davek 3 din
nad 800 din	do 1200 din	davek 6 din
nad 1200 din	do 1600 din	davek 10 din
nad 1600 din	do 2000 din	davek 15 din
nad 2000 din	do 2400 din	davek 20 din
nad 2400 din	do 2800 din	davek 30 din
nad 2800 din	do 3200 din	davek 40 din
nad 3200 din	do 3600 din	davek 50 din
nad 3600 din	do 4000 din	davek 60 din
nad 4000 din	do 4400 din	davek 80 din
nad 4400 din	do 4800 din	davek 100 din
nad 4800 din	do 5200 din	davek 120 din
nad 5200 din	do 5600 din	davek 140 din
nad 5600 din	do 6000 din	davek 160 din

Nova stopnja velja od 28. novembra 1952 dalje. Davek se plača s predpisano pomoč, ki jo mora najemodajalec izdati stranki pri plačilu najemnine. Priznanice se daje v trafikah.

Najemodajalec mora hraniti priznanice o plačani najemninah leto dni po njihovem izdaju ter jih pokazati na zahtevo državnega organa. Najemodajalec pa mora hraniti talone od izdanih priznanic pet let.

Uprava za dohodke

Zunaj je zima, kjer gospodari deček Mraz, penzionisti pa se bodo lahko greti pri topli peči. Pa so se vendar našli med rudarji posamezniki, ki so imeli za to dobrodelno akcijo gluha ušesa. Niso pomislili, da bodo tudi oni sami nekoč stari, ko se bodo uvrstili v vrste upokojencev. Tako se bo zgodilo prej ali slej z vsemi tistimi, ki so dejali: »Jaz ne dam nič! In nekoč bodo tudi ti ljudje prosili za kurjavo, kakor Delitev tega premoga je v polnem teku. Prišlo se je že nad polovico upravičencev. Kdor tega še ni storil, naj to zanesljivo napravi do 15. januarja 1953. Do tega dne bo društvena pisarna upokojencev sprejemala prijave. Tisti, ki se do navedenega dne ne bodo prijavili, bodo sami krivi, če ne bodo dobili premoga po znižani ceni. Uradne ure v društvu so vsak ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure.

Ivan Teržan

V naslednjem so prešli konstituiranje raznih komisij in svetov, v katere so bili izvoljeni sposobni in priznani javni delavci, v gospodarski osek pa izkušeni gospodarji. Na seji so obravnavali tudi važno gospodarsko točko, t. j. škropljenje sadnega drevja. Iz posameznih vasi so se zbrali priznani sadinarji, ki bodo po dnevnom tečaju opravili škropljenje po okoliških vaseh kakor tudi v sami Loki.

Občinski tajnik je apeliral na vse odbornike, naj se redno udeležujejo občinskih sej. Te bodo vedno sklicane tako, da se jih bo lahko udeležili vsak odbornik. Rešiti bo treba mnogo problemov, med katerimi je tudi obnove občinske hiše sredi trga. V občini smo nabrali v ta namen 43.000 din, preostali volinji prispevkov. Razbor je dal 12.000 din, okraj pa je prispeval 150.000 din, tako da bo mogoče urediti občinske prostore, pridobiti bomo pa tudi eno stanovanje, ki jih tudi v Loki zelo primanjkuje. Tudi naše množične organizacije bodo dobile svojo sobo za seje.

Pri točki raznoterosti so odborniki sprožili vprašanje elektrifikacije partizanske vasi Okroglice, za kar je okraj Trbovlje obljubil podariti 300.000 din, tako da bi bilo mogoče elektrifikacijo podaljšati tudi do Radeža. Začeli so tudi z delno elektrifikacijo vasi Breg, kar je bil tudi že skrajni čas.

V diskusijo je posegel tudi odposlanec OLO Trbovlje, tov. Sorn, ki je predlagal, naj se čimprej ustanovi poseben gospodarski odbor, ki naj takoj prične z delom. Glede priprave materiala je predlagal, naj bi ljudski odbor stopil v stik z upravo rudnika v Trbovljah, ki bi morda preskrbel potreben material v zameno za jamski les. Tovariš Sorn je dal še nekaj pojasnil in navedel izkustva, kako se demokratično rešujejo pri naših ljudskih oblasteh razni problemi. Prva seja je bila zaključena z željo, da bi novi občinski odbor uspešno vršil svojo nalogo.

Objava

Uživalce osebnih in družinskih pokojnin ter invalidnin, ki želijo zdravniško pomoč, opozarjamo, da morajo od meseca januarja 1953 dalje predložiti zdravniku izpolnjeni bolniški list ter odrezek o zadnjem nakazilu pokojnine ali invalidnine. Bolniške liste bodo izdajale podružnice Društva upokojencev, lahko pa upokojenci kupijo obrazec v knjigarnah Državne založbe Slovenije in ga sami izpolnijo. Bolniške liste bo treba predložiti ambulantni ob prvem pregledu, veljavni pa bodo do konca leta 1953. Če išče zdravniško pomoč družinski član upokojenca, mora občina ali podružnica Društva upokojencev na bolniškem listu potrditi, da ga upokojenec vzdržuje.

V nujnih primerih bodo ambulantne sprejele upokojence v zdraviljenje tudi brez bolniških listov, prizadevali pa bodo morali bolniški list preskrbeti in predložiti ambulantni naknadno.

Okrajni zavod za soc. zavarovanje v Trbovljah

Izdaja okrajni odbor OF Trbovlje Urejuje uredniški odbor Odgovorni urednik Stane

Suštar Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, uprava rudnika Trbovlje-Hrastnik Telefon št. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah št. 614-90333-3

List izhaja vsak četrtak. Rokopisov ne vračamo, prijave za list morajo biti v uredništvu najkasneje eno teden pred izidom. — Mesečna naročnina 80 din, četrtletna 60 din, polletna 120 din, celoletna 240 din.

LOVSKI KOTIČEK

Krivolovstvo

Splošno znano je, da se je stalež divjadi med drugo svetovno vojno občutno zmanjšal. Število divjadi pa se je krčilo tudi prva leta po vojni, ker je padla lovska morala. Mnogo ljudi si je razlagalo našo osvoboditev čisto po svoje, mnogi med njimi tako, da so živeli v veri, da so prenehali veljati vsi zakoni. Mnogi so mislili, da si sme vsak prisvajati divjad in jo streljati in ubijati po mili volji. Po uvedbi prvega in drugega Zakona o lovu pa so se razmere začele vidno boljšati. Imamo pa še vedno primere, kjer hočejo posamezniki na račun divjadi na nedovoljen način nekako boljše živeti, med katerimi naletimo tudi na take, ki lovijo divjad iz strasti. Ljudem prve in druge vrste sploh ni do tega, da bi se vključili v lovske družine. V lovskih družinah vlada namreč disciplina, kjer se je treba ravnati po zakonih in pravilih, terja se torej disciplina. Ta pa je tem ljudem v veliko breme (tudi marsikateremu organiziranemu lovcu). Ti ljudje pobijajo divjad vse letne čase in se tudi ne ozirajo na spol divjadi. Posledica tega je pohabljen divjad, mladiči brez matere itd. Kakšne so posledice takšnega ravnanja, ni treba posebej naglašati. Jasno je, da taki ljudje zaslužijo najstrožjo kazen, ker niso varni samo divjadi, ampak tudi pravim lovcem. Poglejmo samo en primer:

Trgovsko podjetje

ROVINA

LJUBLJANA

STRITARJEVA 7

Telefoni: 23-374, 22-043, 20-138

želi vsem svojim odjemalcem in delovnim kolektivom MNOGO USPEHOV V NOvem LETU in se priporoča za obisk v svojih poslovalnicah

Z ŽELEZNINO: »ŽELEZO«, Stritarjeva 7 — »KLADIVAR«, Zaloška 21 — »OPREMA«, Gosposvetska 4 — »IDEAL«, Wolfova 8 — »PRI KOSI«, Miklošičeva 15 — »VERIGA«, Celovška 59 — »OKOVJE«, Št. Vid 91

Z ELEKTROTEHNIČNIM MATERIALOM: »ELEKTROPREMA«, Mestni trg 2 — »SVETLA«, Gosposvetska 10 — »ELEKTRA«, Cesta 29. oktobra 19

Z GRADBENIM MATERIALOM: »CEMENT-OPEKA«, Šmartinska 21

S FURNIRJI IN VEZANIMI PLOŠČAMI: »SLOVENIJA-FURNIR«, Gosposvetska 13

S KOLESI IN KOLESNIMI DELI: »KOLESAR«, Karlovška 4

kjer prodaja vsakovrstno ŽELEZNINO, ŠTEDILNIKE, PEČI, KUHINJSKO POSODO in ostale GOSPODINSKE POTREBŠČINE, STAVBENO in POHIŠTVENO OKOVJE, ORODJE ZA OBRT IN POLJEDELSTVO, KOLESA in KOLESNE DELE, ves GRADBENI, INSTALACIJSKI in ELEKTRIČNI MATERIAL

Dovoljuje tudi POTROŠNIŠKI KREDIT!

NA DEBELO IN DROBNO!

UGODNE CENE — KULTURNA POSTREŽBA!

K novemu letu 1953 čestitajo delovnemu ljudstvu okraja Trbovlje naslednje ustanove, podjetja in kolektivi

OB PETLETNICI ZASAVSKEGA VESTNIKA
ČESTITA UREDNIŠTVO IN UPRAVA VSEM
SVOJIM NAROČNIKOM TER BRALCEM K
NOVEMU LETU 1953 * NAJ NE BO HIŠE IN ČLANA
FRONTE, KI NE BI BIL NAROČEN NA GLASILO OF
ZASAVJA -
ZASAVSKI VESTNIK

VSEMU ČLANSTVU ZKS OKRAJA TRBOVLJE IN PO
NJIH VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU V ZASAVJU ŽELI

srečno novo leto

Okrajni komite **ZKS**
TRBOVLJE

POD TITOVIM VODSTVOM NA-
PREJ DO KONČNE IZGRADNJE
SREČNE DOMOVINE SVOBODNIH
LJUDI

MNOGO USPEHOV IN SREČE V NOVEM LETU
ŽELI VSEM ČLANOM OF OKRAJA TRBOVLJE

Okrajni odbor
TRBOVLJE

OF

NAJ BO TUDI LETO 1953 PLODNO IN USPEŠNO NA KULTURNO-
PROSVETNEM PODROČJU KOT JE BILO LETOŠNJE. — TO ŽELJO
IN MISEL IZREKA SKUPNO S ČESTITKAMI ZA

NOVO LETO 1953

VSEM DELAVCEM NA KULTURNO-PROSVETNEM PODROČJU, VSEM
DRUŠTVOM »SVOBODA« IN OSTALIM PROSVETNIM DRUŠTVOM

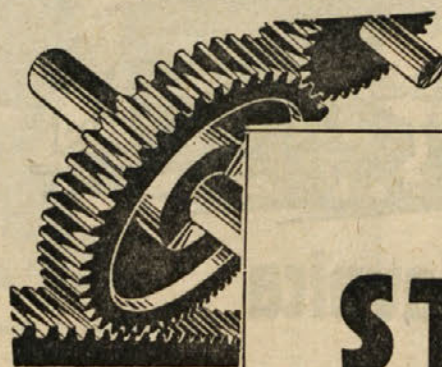
Okrajni izvršni odbor
LIUDSKE PROSVETE
okraja Trbovlje

OKRAINI SINDIKALNI
SVET TRBOVLJE

ŽELI VSEMU SVOJEMU ČLANSTVU

SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1953

VEDNO IN POVSOD BODIMO IN OSTANIMO ZAVESTNI
BORCI IN GRADITELJI NOVE SOCIALISTIČNE FLRJI

STROJNA
TOVARNA

»Miha Marinko«
TRBOVLJE

Našim odjemalcem bomo nudili tudi v bodoče kvalitetne izdelke!

DELOVNI KOLEKTIV, UPRAVA IN
DELAJSKI SVET ŽELIJO VSEMU
DELOVNEMU LJUDSTVU FLRJ

SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1953

DELOVNI KOLEKTIV IN UPRAVA

Elektrarne
TRBOVLJE

ŽELITA VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU ZASAVJA
SREČNO IN USPEHOV POLNO

N O V O L E T O 1 9 5 3

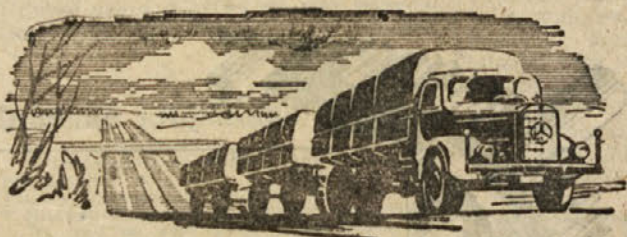
Mestni komite ZKS Trbovlje

Ljudski odbor mestne občine Trbovlje

želita obilo uspehov pri graditvi lepšega življenja v NOVEM LETU 1953 vsem volivcem mestne občine Trbovlje, vsem članom množičnih organizacij in društev, vsem delovnim kolektivom in vsemu delovnemu ljudstvu mesta Trbovlje z željo na skupno sodelovanje na vseh področjih dela in ustvarjalnosti.

Avtopark mesta Trbovlje in mehanična delavnica

Vsemu delovnemu ljudstvu
želimo srečno novo leto 1953!

Nudimo vam vse vrste prevozov po
najnižjih cenah in se priporočamo

Uprava in kolektiv Avtoparka
mestne občine Trbovlje

Dobro si postrežen v

Delavsko-uslužbenski restavraciji Cementarne - Trbovlje

(pri žel. postaji)

Dobra pijača in je ača za vse in
vsakogar, ki pride k nam.

SREČNO NOVO LETO 1953 želita
vsemu delovnemu ljudstvu

Kolektiv in uprava
DUR Cementarne v Trbovljah

MESTNO PODJETJE

„MESO“

V TRBOVLJAH

čestita vsem delovnim
ljudem Zasavja k Nove-
mu letu 1953!

Vsak dan vam nudimo vedno sveže meso in na različnejše
manjše izdelke po nizkih cenah in odlične kakovosti. V mesnicah
vam nudimo že dalj časa goveje meso po 150 din in 100 din
za kg. Gospodinje, ne pozabite na to in oglasite se pri nas!

Kolektiv komunalnih podjetij

Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje

želi vsem delovnim ljudem srečno in uspešno
novo leto 1953

Uprava za komunalno gospodarstvo, Trbovlje

Delovni kolektiv in uprava

CEMENTARNE v Trbovljah

čestitata vsem delovnim kolektivom socialistič-
ne Jugoslavije k doseženim uspehom in želita

srečno novo leto 1953

Tudi v bodoče bomo skrbeli za
dober in kvaliteten cement, ki ga
proizvajamo v splošno zadovoljstvo
vseh odjemalcev.

Mestni komite ZKS in Ljudski odbor mestne občine

želita vsem volivcem občine **Radeče**

*srečno in uspehov polno
novo leto 1953*

S SKUPNIM DELOM BOMO TUDI V LETU 1953
IZVRŠILI VSE ZADANE NAM NALOGE

**Naprej
do končne zmage
socializma!**

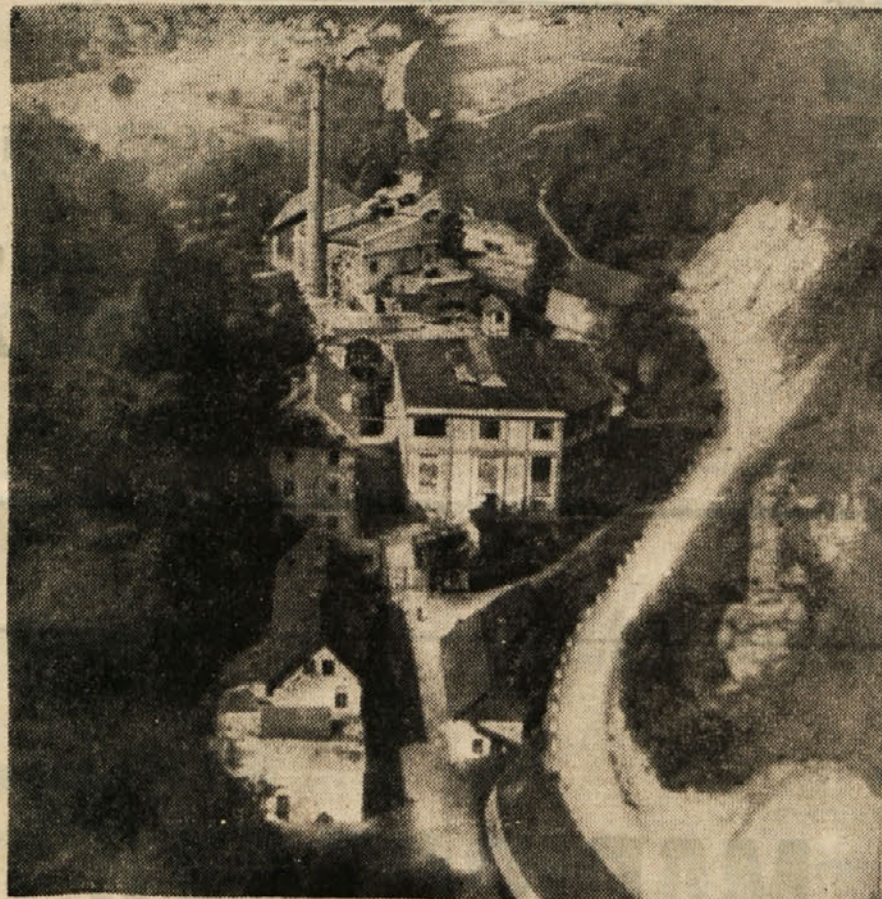
*Srečno novo leto
želi vsem*

Industrija gradbenega materiala

Radeče - Zidani most

Nudimo vam Izolit plošče v velikosti 1 m² (50×200 cm) v debelinah 1,5, 2,5, 5, 7 in 10 cm. Ti izdelki so priporočljivi za izgradnjo, oblaganje vlažnih prostorov, za okrasitev dvoran in podobno. Plošče so negorljive in vzdržljive proti vlagi. Izdelujemo še žgano apno, metlamo barit, spenčeno moko za asfaltiranje.

Vsi interesi za naše proizvode naj nam sporoče svoje želje, nakar jim bomo poslali podrobnejše informacije o navedenih predmetih.

Tovarniško poslopje papirnice v Radečah

Trgovskega podjetja Radeče

DELOVNI KOLEKTIV
IN UPRAVA

želita vsemu prebivalstvu

*srečno in uspešno
novo leto 1953*

OBISČITE NAŠE POSLOVALNICE,
KJER BOSTE NAŠLI MARIKAJ
PRIMERNEGA ZA VAS! VSE TO
BOSTE DOBILI PO ZELO NIZKIH
CENAH

*Mnogo sreče
in uspehov
v novem letu 1953*

želita vsemu delovnemu ljudstvu
uprava in delovni kolektiv

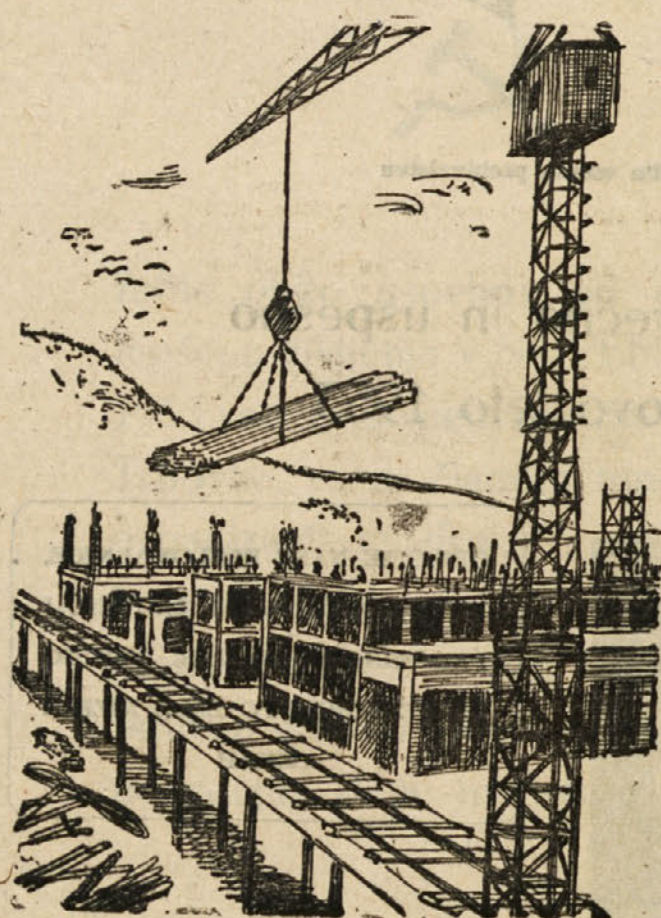
TOVARNE DOKUMENTNEGA IN KARTNEGA PAPIRJA

**V RADEČAH
pri Zidanem mostu**

TUDI V BODOČE BOMO SKRBELE
ZA DOBRO KVALITETO NAŠIH PROIZVODOV
TER DOSEGANJE NAŠIH NALOG
IN OBVEZ DO SKUPNOSTI

Delovni kolektiv

Mestnega gradbenega podjetja v Mariboru

se zahvaljuje delovnemu kolektivu »**CEMENTARNE TRBOVLJE**« ob zaključku planskega leta 1952 za pravilno razumevanje, pravočasne dobavljene pošiljke ter za visoko vrednostno kvaliteto trboveljskega cementa, kar je omogočilo kolektivu „Megrad“ pravočasno izvršiti planske naloge leta 1952. – Izvrstna kvaliteta cementa pa dviga vrednost in kvalitete gradbenih del

Cement trboveliske cementarne na vsako gradbišče!

Uspeha polno leto 1953 želi kolektivu
Cementarne Trbovlje

delovni kolektiv
MEGRAD - Maribor

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA

Maribor-Melje

**Predilnice - Tkalnice - Oplemenilnice
Sukancarna**

PROIZVAJA BOMBAŽNO PREJO,
SUKANCE ZA ŠIVANJE IN VE-
ZENJE, HLAČEVINO, SAGLIA,
STRUKS, KLOTE, BOMBAŽNE
PODLOGE, SVILENO PODLOGO,
UMETNE SVILENE TKANINE ZA
ŽENSKO PERILO, TISKANINE,
FLANELE, BARHENTE, POPELI-
NE, CEFIRJE, KRETONE, GRAD-
LE, KORD ZAMET, JAQUARD
TKANINE ITD.

POŠTNI PREDAL: ŠTEV. 9 —
TELEFONI: ST. 24-32, 24-15, 26-33,
28-06 — BRZOJAVNI NASLOV:
TEKSTILTVOR, MARIBOR —
BANČNA VEZA: NB PODRUŽ.
MARIBOR ST. 6403-43-105-7.

Delovni kolektiv in uprava
Tovarne kemičnih izdelkov
v Hrastniku

želita vsemu prebivalstvu Zasavja in vsem svojim odjemalcem

srečno in veselo novo leto 1953

Tudi v bodoče se bomo vztrajno borili za naše delovne zmage

Trgovsko in
gostinsko podjetje

Dol pri Hrastniku

želi vsem svojim potrošnikom

srečno novo leto

TRGOVSKO IN
GOSTINSKO PODJETJE
HRASTNIK

želi vsem svojim potrošnikom in odjemalcem

srečno novo leto

V vseh naših trgovskih in gostinskih
poslovalnicah, mesnicah in mlekarnah
dobite vse, kar potrebujete za pre-
hrano, obleko in obutev. Prav tako
dobro kapljico v gostinah ter jedače,
na kar ne pozabite domačini in ostali,
ki pridete v Hrastnik.

Na svidenje vam kličeta

uprava in delovni kolektiv

Trgovsko podjetje
„Preskrba“
v Hrastniku

želi vsem svojim potrošnikom

srečno novo leto 1953

Obiščite naše poslovalnice, kjer boste
hitro, solidno in dobro postreženi

Ne pozabite
na to
in
na svidenje!

Kmetijska zadruga
Radeče

čestita vsemu svojemu članstvu
in ostalim ter jim želi

SREČNO NOVO LETO 1953

Obiščite naše poslovalnice v
Radečah, Vrhovem in Jagnjenici
Prodajamo in odkupujemo
vse vrste kmetijskih pridelkov

Rudnik
rjavega premoga
Zagorje

želi vsem kolektivom
srečno in uspehov polno

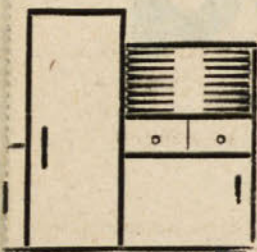
NOVO LETO
1953

SPLOŠNO STROJNO MIZARSTVO V TRBOVLJAH

ŽELI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN PRAV TAKO VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU ZASAVJA MNOGO SREČE IN USPEHOV V NOvem LETU 1953!

Nudimo vam vse vrste pohištva in stavbne
oprave po naročilu — in nizkih cenah!

Naše geslo je: Dobra kvaliteta — solidne cene!

Ob dobri kapljici ti bo veselo ob prehodu v Novo leto,
zato si jo poskrbi pri Mestnem gostinstvu Trbovlje, ki
ima na razpolago res kvalitetna vina in dobre jedade

**KOLEKTIV
IN UPRAVA**

MESTNEGA GOSTINSTVA

želita vsem

SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1953!

MESTNO čevljarstvo V TRBOVLJAH

ŽELI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM
SREČNO IN VESELO NOVO LETO

OBIŠČITE NAS IN VIDELI BOSTE, DA SO IZDELKI MESTNEGA
ČEVLJARSTVA RES PRVOVRSTNI IN POCENI

Okrajna gostinska zbornica TRBOVLJE

ŽELI VSEMU SVOJEMU ČLANSTVU IN PO NJIH
VSEMU PREBIVALSTVU OKRAJA TRBOVLJE

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1953

Okrajna trgovska zbornica

TRBOVLJE

ŽELI VSEM SVOJIM ČLANOM

MNOGO SREČE IN USPEHOV V NOvem LETU 1953

Clovek z divjega Zahoda

JANUAR:

Stirje v džiplu, Winchester 73, Zmaga nad temo, Divji deček, Tarzan med lovci, Slavčki v kletki, Zlomljena puščica, Clovek z divjega Zahoda in Potepuhi.

FEBRUAR:

Parada izgubljenega časa, Prostor na soncu, Mož v belem, Nesmrtni valček, Umor v pariški četrti, Čarobna temnica, Kobilice in Tretji clovek.

Potepuhi

NAŠ PROGRAM

Zlomljena puščica

MAREC:

Povratak v življenje, Smoky, Čudež v Milanu, Ljubimca iz Verone, Pot k uspehu, Tereza, Preplah na cestah, Bamby, Frosina.

VSEM SVOJIM OBISKOVALCEM OBLJUBLJA, DA BO SKUPNO S PODJETJEM ZA RAZDELJEVANJE FILMOV LRS TUDI V BODOČE SKRBELO ZA NAJBOLJŠE FILME

VSEM OBISKOVALCEM KINA TRBOVLJE ŽELI SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1953

Uprava Kina Trbovlje

Mestna klavnica Zagorje

Delovni kolektiv zagorske mestne klavnice želi vsem
SREČNO NOVO LETO in obljublja, da bo v prihodnjem letu 1953
poskrbel še za boljšo kvaliteto mesa in mesnih izdelkov.

Strojno mizarstvo mestne občine ZAGORJE

vam nudi vse vrste pohištva in
stavbne oprave — solidna izdelava
— nizke cene!

★

Vsemu delovnemu ljudstvu želita
SREČNO NOVO LETO 1953

Delovni kolektiv in uprava
ter se priporočata!

Vsemu svojemu članstvu in osta-
lim delovnim ljudem čestita k
NOVEMU LETU 1953

Upravni odbor

Planinskega društva Zagorje

ter vabi na obisk planinskih po-
stojank Sv. Gore in Čemšeniške
planine. Na Sv. Gori in Čemšeni-
ški planini bo prav lepo na Sil-
vestrovo. Ne pozabite, da imate
na Sv. Gori vso oskrbo in pre-
nočišče!

Postrežba točna in solidna!

Slikarstvo in pleskarstvo Zagorje

Vsem odjemalcem želimo srečno
in veselo novo leto 1953!

Avtoprevoz Zagorje

vam nudi vse vrste prevozov po najniž-
jih cenah. Vsemu delovnemu ljudstvu
želi srečno novo leto 1953!

IGNAC BODAR čevljar, ČEMŠENIK

želi vsem svojim odjemalcem in naroč-
nikom srečno in veselo novo leto 1953!

Rliječavničarska delavnica MLO Zagorje

želi vsem srečno novo leto in se priporoča
za naročila, ki jih izvršuje točno in poceni.

Kolektiv

Krojasko-šiviljske delavnice v Zagorju

želi delovnim ljudem srečno novo
leto 1953! Kolektiv in uprava se
priporočata za naročila, katera
izvršujemo poceni in solidno!

Uprava kina »Triglav« ZAGORJE

želi vsem svojim obiskovalcem
**SREČNO IN VESELO
NOVO LETO 1953**

ter se priporoča za nadaljnji obisk
v letu 1953.

Najbolj hitro, najbolj poceni in
najbolje vam napravi vse vrste
fotografij

FOTOATELJE MLO ZAGORJE

Vsem odjemalcem čestita
k Novemu letu 1953!

Kmetijska zadruga, Zagorje

nudi svojim potrošnikom v obnovljeni poslovalnici v Zagorju razne
vrste blaga, kakor tekstilijo, živila, železnino, umetna gnojila in
razni gradbeni material po zmernih cenah. Vsem svojim odjemal-
cem se zahvaljuje za naklonjenost v letu 1952 ter se priporoča za
cenjeni obisk tudi v letu 1953 in želi vsem srečno novo leto.

Čevljarska delavnica Zagorje

izdeluje v svojih poslovalnicah v
Zagorju-Toplicah in v Lokah-
Kisovcu vse vrste obutve po želji
odjemalcev in po nizkih cenah.
Izvršuje tudi vsa potrebna po-
pravila.

Delovni kolektiv podjetja želi
vsem svojim odjemalcem
SREČNO-NOVO LETO!

Kolektiv in uprava

Komunalnih podjetij

Ljudskega odbora mestne
občine ZAGORJE

★

čestitata vsem delovnim ljudem
in jim želita
v novem letu 1953 mnogo
uspehov!

STROJNO MIZARSTVO državni obrtni mojster

Maks Skrinjar ZAGORJE

Izdeluje vso notranjo opravo za
stanovanja in poslovne prostore
v najpopolnejši izdelavi ter po
želji naročnikov.

Vsem svojim odjemalcem želi
SREČNO NOVO LETO!

UPRAVA HIŠ, VODOVOD in KURIVOPROMET

Mestne občine Zagorje

želijo vsem volivcem
tega področja
srečno novo leto 1953
in se priporočajo!

★

Trgovsko podjetje

»Potrošnja« Zagorje

želi vsemu delovnemu ljudstvu v Zagorju in okolici
SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1953!

V naših poslovalnicah vam nudimo vse, kar
potrebujete, po nizkih cenah in s solidno po-
strežbo. Ne pozabite na to in na svidenje!

Splošno gradbeno podjetje

BETON

in delovni kolektivi

Gradbišča Trbovlje
Gradbišča Zagorje in
Gradbišča Hrastnik

želijo vsem investitorjem in
delovnim kolektivom Zasavja
SREČNO NOVO LETO!

Rudnik rjavega premoga

Trbovlje - Hrastnik

česti'a svojemu delovnemu kolektivu in vsem ostalim kolektivom okraja Trbovlje k doseženim uspehom ter jim želi srečno in veselo novo leto 1953

Rudnik proizvaja prvovrstni rjavi premog v vseh sortimentih ter ga prodaja po dnevnih cenah industriji in vsem privatnim potrošnikom za široko potrošnjo. V okviru rudnika izvršuje posebno RUDARSKO GRADBENO PODJETJE vsa rudarska investicijska dela z lastnim visoko kvalificiranim kadrom, lasno moderno rudarsko opremo in mehanizacijo.

Najbolje se počutiš v delavsko-uslužbenki restavraciji

STROJNE TOVARNE

»Miha Marinko«

(Zavrašek)

Kolektiv restavracije želi vsem svojim gostom in ostalim srečno in veselo novo leto 1953

Vsem gostom nudimo vedno odlične alkoholne pijače, topla in mrzla jedila po najnižjih cenah. — Oglasite se pri nas, ne bo vam žal!

NA SVIDENJE!

Termalno kopališče

Izlake pri Zagorju

želi vsem svojim gostom in ostalim srečno novo leto 1953

Obiščite nas in v obnovljenem Sindikalnem počitniškem domu boste zadovoljni. V naši gostilni dobite vse potrebno za orehrano, po-trežemo vam pa tudi z dobrimi in kvalitnimi pijačami. Prid te, ne bo vam žal! Zveze z vlaki ugodne — avtobusna zveza.

»KERAMIKA«

IZLAKE pri Zagorju

Delovni kolektiv Keramične tovarne v Izlakeh pri Zagorju se pridružuje čestitkam ostalih delovnih kolektivov in opozarja vse, da izdeluje kvalitetne keramične ploščice. Cene konkurenčne!

UPRAVNI ODBOR

Delavsko - uslužbenske restavracije

RUDNIKA ZAGORJE

Želi vsem svojim gostom srečno novo leto 1953 ter se priporoča za nadaljnji obisk

Kam tako hitiš? V kavarno v Trbovljah, kjer dobiš najboljšo kavo in ostalo, kar si poželiš. V restavraciji dobiš dobro pijačo in prigrizek poceni.

Delovni kolektiv

Rudniške restavracije in kavarne

TRBOVLJE

Želi vsem svojim gostom in ostalim srečno in veselo novo leto! Oglasite se pri nas, ne bo vam žal!

Restavracija

„Pri lipi“

(okrajna menza)

Vsem gostom želimo srečno NOVO LETO 1953 in se priporočamo za obisk

Kolektiv restavracije „Pri lipi“

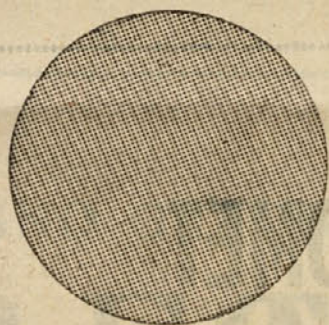

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA TRBOVLJE

s svojimi podjetji

**KMETIJSKO DELOVNO ZADRUGO, TROJANE in
SPLOŠNIMI KMETIJSKIMI ZADRUGAMI**

v okraju Trbovlje

KZ Čemšenik, KZ Dobovec, KZ Dol
pri Hrasniku, KZ Dole pri Litiji, KZ
Izlake, KZ Loka pri Zidanem mostu,
KZ Mlinše, KZ Razbor, KZ Radeče
pri Zidanem mostu, KZ Vrhovo, KZ
Jagnenica, KZ Podkum, KZ Polšnik,
KZ Trojane, KZ Trbovlje, KZ Senožeti,
KZ Zagorje in KZ Kotredež

želijo svojim članom zadružnikom in vsemu
de ovnemu ljudstvu trboveljskega okraja

SPLOŠNE KMETIJSKE ZADRUGE PRODAJAJO IN ODKUPUJEJO
V SVOJIH TRGOVSKIH POSLOVALNICAH VSE VRSTE KMETIJSKIH
PRIDELKOV IN OSTALEGA BLAGA. — NA ZALOGI IMAMO VEDNO
VSE, KAR POTREBUJETE

**srečno in uspešno
polno novo leto**

1953

Komunalna podjetja

mestne občine Radeče

čestitajo vsemu prebivalstvu občine Radeče
k NOVEMU LETU 1953!

★

Priporočamo se za izvršitev zidarskih, mizarskih, slikarskih, pleskarskih in ostalih del. — Cene nizke!

Srečno novo leto 1953

želita vsemu delovnemu ljudstvu kolektiv in uprava

TOVARNE LESENIH PET

»PETA«

RADEČE pri Zidanem mostu

Srečno in veselo novo leto

želijo vsem svojim odjemalcem in potrošnikom

Trgovsko podjetje
Parna pekarna
Gostinstvo

Potrošnik Hrastnik

Istočasno vam priporočamo, da se oglasite v naši trgovski poslovalnici, kjer boste našli lepo izbiro raznovrstnega blaga, manufakturo, galanterijo in razna živila. Potrošnikom nudimo tudi gradbeni material, cement, opeko, suhe in oljnate barve, železnino in drugo ter razni elektrotehnični material

★

V naši gostilni so vam na razpolago odlične alkoholne pijače — tudi brezalkoholne — prav tako mrzla jedila. CENE NIZKE — DOBRA POSTREŽBA!

★

V pekarni pa vam nudimo vsak dan sveži kruh in pecivo ter izvršujemo vsa naročila po želji

DELOVNI
KOLEKTIV
IN UPRAVA

KOLODVORSKE RESTAVRACIJE ZIDANI MOST

nudita svojim cenjenim gostom
kvalitetna in izbrana vina.

Vsak čas so na razpolago topla
in mrzla jedila. Kadar ste na
potovanju, se oglasite v kolo-
dvorski restavraciji Zidani most.

Okrepčani in zadovoljni boste
nadaljevali potovanje

Vsem gostom in ostalim želimo

srečno in veselo novo leto
1953!

NA SVIDENJE!

NA SVIDENJE!

KURIVOPROMET Radeče

in pridobivanje premoga na Savi

želi vsemu prebivalstvu
srečno novo leto!

Oskrbite si potrebni premog in drva, ki vam jih nudimo po nizkih cenah!

Srečno novo leto 1953

želita vsem svojim odjemalcem kolektiv in uprava

Mestne klavnice in prekajevalnice Radeče

★

Nudimo vam vedro sveže meso vseh vrst ter različne mesne izdelke. Cene solidne — dobra postrežba!

Mestno podjetje

Kurivo Maribor

čestita vsem delovnim kolektivom, posebej
pa še kolektivu Cementarne Trbovlje, k
NOVEMU LETU 1953
in jim želi še nadaljnjih uspehov v pro-
izvodnji cementa

Nudimo vam vse vrste premoga, koksa,
oglja, drv ter ves nekovinski material na
malo in veliko. — Zahtevajte ponudbe!

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

„BETON“

CELJE, Ljubljanska c. 16

Telefon 20-30

izvršuje

s svojimi kolektivi gradbišč Trbovlje,
Zagorje in Hrastnik hitro in solidno
vsa v gradbeno stroko spadajoča dela
s področja visokih gradenj, nizkih gra-
denj ter industrijskih gradenj z vsemi
obrtniškimi deli

SSD RUDAR - TRBOVLJE

z vsemi svojimi sekcijami čestita vsemu svojemu članstvu k doseženim
uspehom in jim želi **srečno in veselo novo leto 1953!**

Športniki in prijatelji športa! Oglasite se ob priliki tudi v BIFEJU
„RUDARJA“ v športnem domu, kjer boste vedno dobro in poceni
postreženi z raznimi okrepčili, pijačo in jedačo! — Na svidenje!

**Kje bomo letos silvestrovali? - Na Partizanskem vrhu v
SINDIKALNEM DOMU**

kjer bo prav prijetno in veselo. — Za jestvine in pijačo poskrbljeno. — Godba — ples.
V domu je celodnevna oskrba in prenočišča, centralna kurjava, radio in drugo

Vsemu svojemu članstvu želi **srečno novo leto 1953**

Upravni odbor sindikalne podružnice rudarjev - Trbovlje

Mnogo sreče v novem letu 1953
želi vsem naročnikom modno krojaštvo

ZVONKO ARNŠEK - Trbovlje 539

in se priporoča še nadalje

Pušnik Alb'n. krojaštvo

Trbovlje I., Loke 479 (pod Terezijo)

želi **srečno novo leto 1953**
in se priporoča za naročila

Mestno krojaštvo, Trbovlje

želi vsem srečno in veselo
novo leto 1953!

Želiš hitro popravilo in poceni?
Vse to ti naredi

Rudolf Japelj - Trbovlje

Elektro-rad. dio tehnika

SREČNO NOVO LETO želi vsem

Anton Švagelj

dekorativni slikar v Trbovljah
in se priporoča

Moško in damsko krojaštvo

Miloš Škerbic, Trbovlje II

čestita vsem k **NOVEMU LETU**
in se priporoča za nadaljnji obisk!

**TISKARNA
LJUDSKE
PRAVICE**

V LJUBLJANI

ČESTITA VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM IN VSEM SVO-
JIM NAROČNIKOM K DOSE-
ŽENIM USPEHOM TER ŽELI
VSEM V LETU 1953 ŠE VEČJIH
USPEHOV IN DELOVNIH
ZMAGI

Trajna ondulacija, moderne in praktične
frizure, barvanje las, obrvi in trepalnic,
manikiranje ter najnovejša specialna
hladna trajna ondulacija. — Cenjenim
strankam se priporoča in želi

srečno novo leto

Frizerski salon Serafimovič

Zagorje ob Savi

Vsem tistim, ki ljubijo dobro kapljico in dober prigrizek, sporo-
čamo, da se vse to dobi poceni in s hitro postrežbo v

Delavsko-uslužbenski restavraciji

ELEKTRARNE (za Savo)

Vsem želi **srečno novo leto — uprava**

Delovni kolektiv in uprava

STEKLARNE Hrastnik

čestitata vsem svojim odjemalcem in
delovnim kolektivom naše socialistične
Jugoslavije k uspehom v letu 1952 in
jim želita

srečno in veselo novo leto 1953!

Izdelki steklarne Hrastnik so solidno izdelani.
Tudi v bodoče bo naša naloga, da zadovolji-
mo z našimi izdelki najširše ljudske množice

Izboljšujemo kvaliteto — znižujemo cene!

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE ZAGORJE

želi vsem svojim voivcem

SREČNO IN USPEHOV POLNO

NOVO LETO 1953

V skupnem sodelovanju bomo tudi v novem letu
premagali vse težave

RUDNIŠKI KOMITE ZKS ZAGORJE

želi članom ZKS rudnika Zagorje
in celotnemu kolektivu rudnika

SREČNO NOVO LETO
1953

S TITOM NAPREJ V SOCIALIZEM!

STROJNO PLETILSTVO ZAGORJE

izdeluje vse vrste

bombažnih izdelkov,

majice, perilo in

otroške artikle v

raznih barvah

Vsem svojim odjemalcem želimo

srečno novo leto 1953

Mestni komite ZKS Zagorje

čestita vsemu svojemu članstvu,
vsem delovnim ljudem in vsem
neuklonljivim borcem k doseže-
nim uspehom za našo svetlejšo
prihodnost in želi vsem

srečno in veselo
novo leto 1953

Vztrajajmo v častni borbi
za izgradnjo socializma!

MESTNI OBČINSKI ODBOR OF ZAGORJE

želi vsemu članstvu

srečno novo leto
1953

ter mnogo uspehov
na vseh področjih dejavnosti

Še bolj bomo strnili naše vrste za končno zmago socializma!

OB NOVEM LETU
1953

želi vsemu svojemu članstvu
mного sreče in nadaljnjih
uspehov in po njih ostalim

SINDIKALNA PODRUŽNICA RUDARJEV RUDNIKA ZAGORJE

Mestni magazin ZAGORJE ob SAVI

čestita vsem svojim potrošnikom
K NOVEMU LETU 1953

Ne pozabte se zglasiti v naših oslovalnicah,
kjer boste dobili vsaj kar potrebujete. Zadovoljni
boste odhajali domov, kajti postreženi boste
hitro. Zato boste kupovali samo v poslovanju a nicah

MESTNEGA MAGAZINA V ZAGORJU OB SAVI

Na svidenje!

Kje bomo Silvestrovali?

GOSTINSTVO MESTNE OBČINE ZAGORJE

čestita vsem svojim obiskovalcem

K NOVEMU LETU 1953

ter se priporoča za obisk v svojih gostiščih,
kjer bo vsak dobro postrežen

Oglasite se v hotelu »Kum«, kjer so na
razpologo tudi prenočišča in v gostiščih

»Rizišče«, »Rudar«, »Apnenice«, »Planina«,

»Kolodvor«, »Ravenka vas«. — Vsi, ki as

boste obiskali, se boste prepričali, da je

najboljše in najlepše v gostiščih

Mestnega gostinstva v Zagorju, kjer se

vsak gost najugodnejše počuti

Industrija gradbenega materiala v ZAGORJU

vam nudi v zadostnih količinah apno, opeko in cementne
izdelke po najnižjih cenah.

Vsem odjemalcem in vsem delovnim ljudem želimo

srečno in veselo novo leto 1953

Tehnično podjetje
za gradbeni material

KOPAONIK BEOGRAD

Skladišča:

Beograd

Dunavska ul. 2

Telefon št. 21-965, 30-090

Niš - Crveni krst

Telefon št. 24-06

Rankovićevo

Telefon št. 113

Francuska ulica 63

Telefonske številke: 30-470, 30-476, 30-480

KUPUJE IN OSKRBUJE

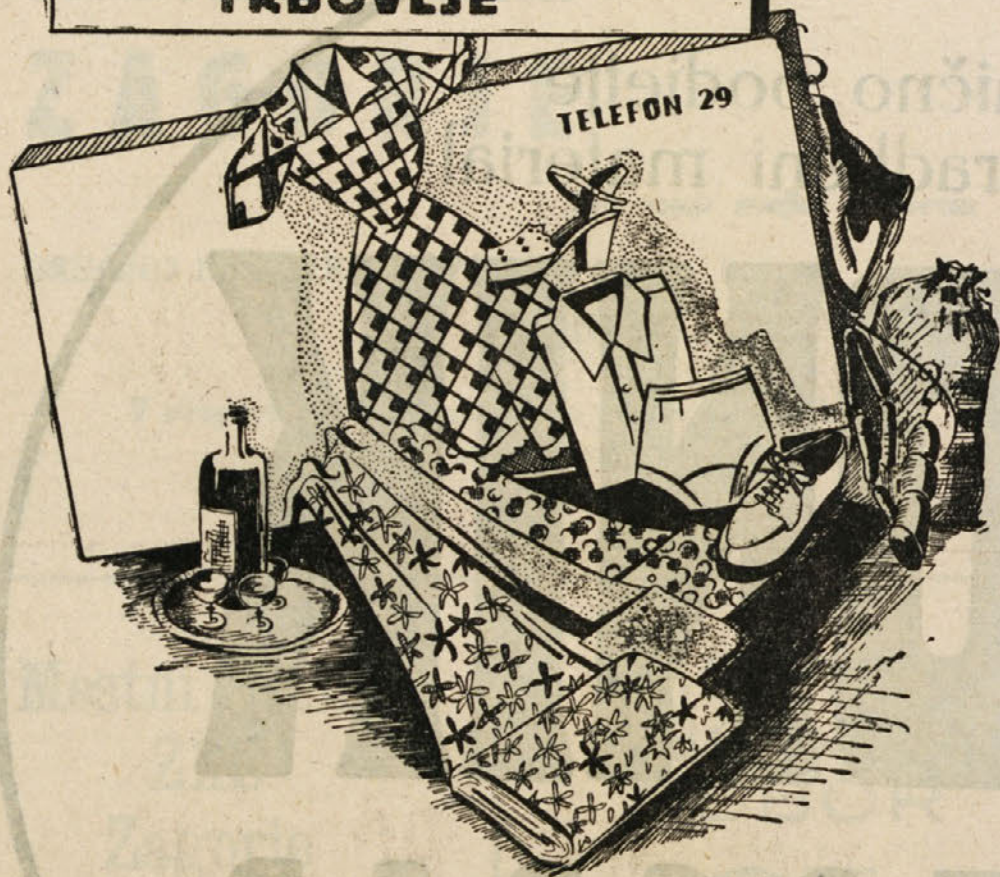
z vsem gradbenim
materialom prvenstveno
ključne objekte
in vsa ostala
gradbena podjetja

Vsem prebivalcem
socialistične Jugoslavije želimo

srečno novo leto

1953

Trgovsko podjetje
„PRESKRBA“
TRBOVLJE

Postreženi boste s tekstilnim blagom, obutvijo, steklenimi izdelki in raznimi živilskimi artikli.
Postrežba točna - cene solidne!

Dsem svojim potrošnikom želi
srečno in veselo novo leto 1953

Poslovalnice:

DELAVSKI DOM • TRBOVLJE II • BEVŠKO • RETJE
TEREZIJA • KOMISIJSKA TRGOVINA, poleg Del. doma

Trgovsko podjetje s kmetijskimi pridelki in živilji • Trbovlje

želi vsem svojim odjemalcem in ostalim
srečno novo leto 1953!

Priporočam se za obisk bifejev „Daj-dam“ in „Na-na“, ter v delikatesne trgovine „Pri Jermanu“ in prodajalno mesa, kjer vam bomo postregli z dobrimi mesnimi delikatesami. Postrežba točna in solidna!

Splošno mizarstvo - Hrastnik

čestita k Novemu letu 1953

ter se priporoča za naročila. Izdelujemo vse vrste pohištva in stavbne oprave

„UMETNINA“

Trgovsko podjetje Ljubljana, Resljeva cesta

z vsemi svojimi poslovalnicami čestita vsemu delovnemu ljudstvu v Zasavju in jim želi še nadaljnjih uspehov

v novem letu 1953

Kozareček dobrega vina pri KREČETU,
zakupno gostišče (Ameršek) Jernej Krečec
in zadovoljen boš obhajal NOVO LETO 1953!
Oglasi se, ne bo ti žal! Vsem čestita k Novemu letu gostilna Jernej Krečec

Ce hočeš piti dobro dalmatinsko vino oglasi se v
Dalmatinski kleti v Lokah št. 54
Vsem gostom želi veselo novo leto 1953
EMA ČRNKOVIČ, TRBOVLJE

K Novemu letu čestita
KARL MARKO
urar • TRBOVLJE II • št. 22
Izvršuje
vsa urarska dela poceni in hitro

ILMI KADRIJEVIČ
slastičar • TRBOVLJE-VODE 373
želi vsem srečno
novo leto

Delovni kolektiv in uprava
**OKRAJNEGA
GRADBENEGA
PODJETJA
V TRBOVLJAH**

želi vsemu delovnemu ljudstvu mnogo uspehov
v novem letu **1953!**

Izvršujemo vsa gradbena dela in se priporočamo

Najboljše pecivo, torte
in bonbone vam nudi

Mestna slaščičarna

TRBOVLJE

Naročila izvršujemo točno in po nizkih cenah

Vsemu delovnemu ljudstvu želi
SREČNO IN VESELO NOVO LETO!

Kolektiv Mestne slaščičarne, Trbovlje

Že dolgo ni več skrivnost v Trbovljah, da se najbolje imaš pri

TINKU PUSTU
(SPANCU)

kjer dobiš vse, kar si poželil,
dobro jedajo in pijejo

Vsem gostom čestita k Novemu letu 1953!

Na svidenje! Na svidenje!

Ce si želiš dobrega vina, se oglasi pri
Leonu Kavšku
v Trbovljah II (pri Dimniku)
in ne bo ti žal. Vsem gostom
čestitam k Novemu letu!

Vse lesene objekte in opravo vam po
individualnih in tipiziranih načrtih
ekonomično in trdno zgradi podjetje

TESAR

LJUBLJANA
PARMOVA ULICA 45

v svojih tesarskih in mizarskih obratih
z garantirano zdravim in suhim lesom

Telefon 22-506

Telefon 20-415

Srečno novo leto

želi vsem delovnim ljudem delovni kolektiv „Tesarja“

Lepo, po meri narejeno in solidno izdelano obleko dobiš poceni pri

Modnemu krojaštvu
JAKOB GABRIJEL
v TRBOVLJAH II, št. 61

Vsem želi srečno in veselo novo leto
Jakob Gabrijel

Dobro kapljico in jedajo vam nudi
zakupno gostišče

Karolina Birtič, Hrastnik

Vsem gostom in ostalim želi
SREČNO IN VESELO NOVO LETO!

Stikarsko in pleskarsko
podjetje v Hrastniku

želi
SREČNO NOVO LETO 1953
Kolektiv se priporoča za naročila. Vsa dela izvršujemo solidno in poceni.

Poslovnim prijateljem se zahvaljujemo za sodelovanje v preteklem letu ter se priporočamo tudi za sodelovanje v prihodnjem z željo, čimbolj koristiti gradnji socializma. Ob tej priliki iskreno želimo vsem delovnim kolektivom uspešno novo leto 1953.

DELOVNI KOLEKTIV

Tehnometal Celje

Gostilna Karel Rmet
PREBOLD (Št. Pavel)

želi vsem gostom
SREČNO NOVO LETO
ter se priporoča za obisk. Nudimo vam kvalitetne pijače ter topla in mrzla jedila. — Vsako nedeljo ples — veselo bo 31. decembra!
Na svidenje!

Državni mojster MIRKO KOVAČ
mizarstvo v Hrastniku

želi vsem **SREČNO NOVO LETO**
Oglejte si naše izdelke! Vsa naročila izvršujemo po želji in nizkih cenah.

AVTOPREVOZNISTVO HRASTNIK

MILAN HERCOG

želi srečno novo leto vsemu prebivalstvu ter se priporoča za naročila. Izvršuje vse prevoze po želji in nizkih cenah.

MESTNO
GRADBENO PODJETJE
CELJE

Razlagova 14

čestita vsem delovnim kolektivom
k Novemu letu in jim želi obilo zmag
pri izgradnji socializma v letu 1953!

Kolektivu
Cementarne Trbovlje

se zahvaljujemo za pravočasne dobave cementa, ki so nam letos omogočile redne komunalne graditve v mestu Maribor. Zlasti poudarjamo izvrstno kakovost vsega dobavljenega cementa, kar potrjuje veliko skrb kolektiva Cementarne pri produkciji in pravilen socialističen odnos do dela

Gradbeno
podjetje

„OBNOVA“
MARIBOR - OKOLICA

Kamnica št. 19
Telefon 28-48

★

izvršuje vsa remontna dela in novogradnje večinoma s cementom »Trbovlje«, čigar kakovost priporočamo vsem gradbenim interesentom.

Komunalna uprava
MARIBOR

Cementarna Trbovlje nam dobavlja prvovrsten Portland cement, s čimer mnogo prispeva h graditvi stanovanjskih poslopij na področju mesta Maribora.

Za pravočasno dobavo in dobro blago doprinaša delovni kolektiv Cementarne Trbovlje mnogo truda.

Mnogo uspehov v novem letu mu želi

Železnina Maribor

ŽELEZNINA
NOVO MESTO

Kodeljeva št. 1

Telefon 178

želi vsem svojim odjemalcem

srečno in veselo
novo leto 1953!

Kmetijska zadruga Celje

želi
s svojimi poslovalnicami vsem svojim odjemalcem
mного uspeha v novem letu 1953
ter se priporoča s svojimi mesnimi izdelki

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

TRBOVLJE

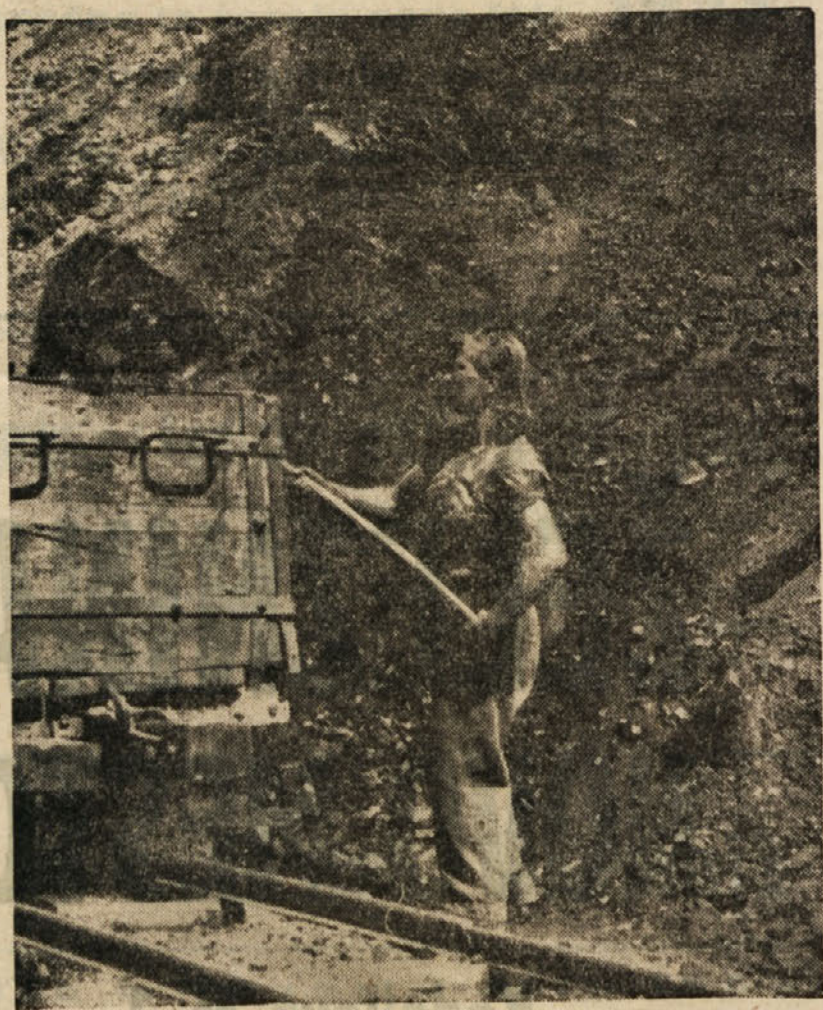
čestita vsemu delovnemu ljudstvu okraja Trbovlje ob Novem letu 1953 in jim želi polno uspehov pri izvrševanju nalog. - Vsem volivcem pa želi novih delovnih zmag pri graditvi socializma

Na delo v rudnike, tovarne

in polja,

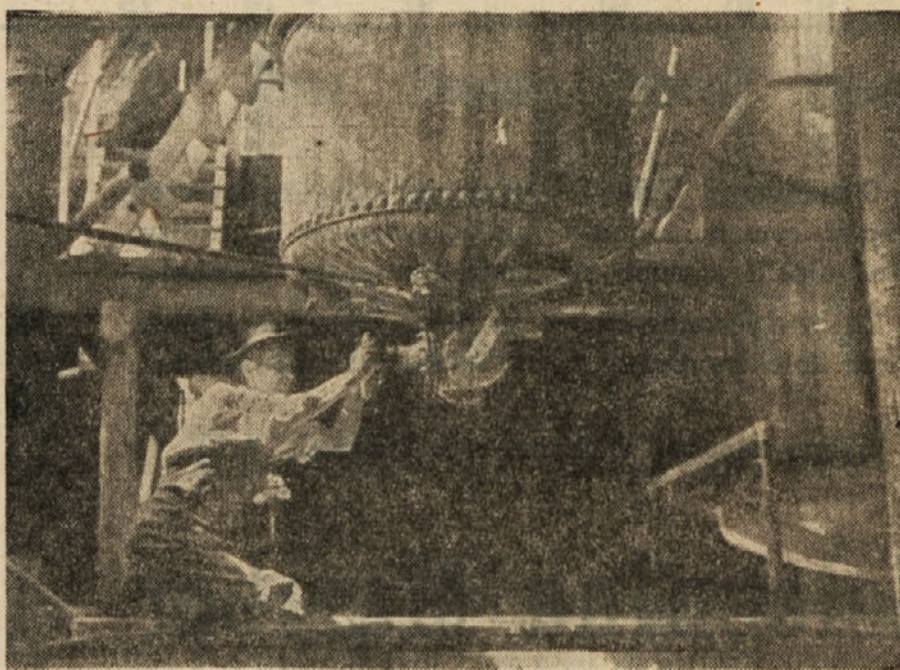
na delo žene in moške, saj so si žene izbojevale enakopravnost v narodnoosvobodilni borbi

Nova stanovanja grade po vsem našem okraju podjetja, ljudski odbori in volivci sami, ki jim pomaga ljudska oblast

Z delovnimi uspehi imamo vse možnosti za čim širši razmah kulturnega delovanja, kar je pokazal v letu 1952 veliki zlet »Svobode« v Trbovljah

V tovarnah opravljajo remonte in popravila, s katerimi omogoča, o redno in večjo proizvodnjo

S skupnim delom bomo premagali vse težave, ki so pred nami